Aprobat
prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale
nr. 3230 din 24 martie 2015

RAPORT

asupra activității desfășurate de Comisia Electorală Centrală în anul 2014

C U P R I N S

I. INTRODUCERE …….

II. ACTIVITATEA DE MANAGEMENT ELECTORAL ……

III. ASIGURAREA ASISTENȚEI JURIDICE ……

IV. ACTIVITATEA DE INFORMARE, EDUCAȚIE ELECTORALĂ ȘI COLABORARE CU INSTITUȚIILE MASS-MEDIA ……

V. RELAȚII EXTERNE …….....

VI. ACTIVITATEA DE INFORMATIZARE …….....

VII. ACTIVITATEA DE ANALIZĂ ȘI DOCUMENTARE ……

VIII. PERSONALUL ȘI DEZVOLTAREA INSTITUȚIONALĂ .....

IX. ACTIVITATEA FINANCIARĂ …….……

I. INTRODUCERE

Raportul prezintă, în sinteză, activitățile desfășurate, problemele și prioritățile pe care Comisia le-a abordat în decursul anului 2014. Astfel, activitatea specifică s-a concentrat pe următoarele aspecte:

- organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014;
- organizarea și desfășurarea alegerilor locale noi din 11 mai 2014;
- organizarea și desfășurarea a două referendumuri locale pentru revocarea primarului;
- evidența mandatelor deputaților în Parlament și aleșilor locali;
- perfecționarea cadrului normativ în domeniul electoral;
- avizarea proiectelor de acte legislative și normative;
- asigurarea evidenței cazurilor de condamnare a aleșilor locali;
- examinarea și soluționarea contestațiilor;
- activitatea de informare și educație electorală;
- conlucrarea cu instituțiile mass-media;
- realizarea agendei Comisiei privind schimbul de experiență cu alte entități electorale și internaționale;
- conlucrarea cu alte autorități publice centrale și instituții naționale în subiecte ce țin de procesul electoral;
- conlucrarea cu partenerii de dezvoltare (PNUD Moldova, Consiliul Europei etc.);
- informatizarea și gestionarea listelor electorale în cadrul dezvoltării Sistemului Informațional de Stat „Alegeri”;
- activitatea de pregătire pentru certificarea activității CEC conform standardelor internaționale ISO/IEC 27001:2005 și ISO 9001;
- asigurarea infrastructurii hardware și software a CEC și informatizarea activității;
- activitatea de analiză și documentare;
- asigurarea circuitului documentelor și informatizării acestei activități etc.

Prezentul raport reflectă îndeplinirea obiectivelor stabilite în Planul strategic al Comisiei pe anii 2012 – 2015 și al Planului de activitate pe anul 2014. Ceea ce nu era prevăzut în Planul strategic este implementarea Sistemului de Management al Calității și Securității Informației conform standardelor internaționale ISO/IEC 27001:2005 și ISO 9001. Obținerea certificării internaționale în anul 2014, conform acestor standarde, reprezintă aprecierea calității serviciilor publice prestate de instituție și o responsabilizare sporită a tuturor compartimentelor structurale ale CEC.

În Introducere s-au punctat direcțiile principale în activitatea Comisiei, o desfășurare mai largă cu date statistice, analiză și reprezentări grafice este dată în raportul propriu-zis. Acest raport nu conține informații detaliate asupra organizării și desfășurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, pentru aceasta s-a întocmit un raport aparte, aprobat prin hotărîrea CEC nr. 3108 din 5 decembrie 2014.

I. ACTIVITATEA DE MANAGEMENT ELECTORAL

1. Organizarea și desfășurarea alegerilor locale noi din 11 mai 2014

În conformitate cu art. 139 din Codul electoral și cu hotărîrea nr. 706 din 13 septembrie 2011 „Cu privire la desfășurarea alegerilor locale noi”, Comisia Electorală Centrală a stabilit pentru data de 11 mai 2014 desfășurarea alegerilor locale noi pentru alegerea Consiliului comunal Cealîc, raionul Taraclia[1]. Dizolvarea de drept a Consiliului comunal Cealîc a intervenit în legătură cu apariția situației prevăzute la art. 25 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală - neadoptarea deciziilor timp de 6 luni consecutiv de către consiliul local.

În vederea bunei organizări a alegerilor locale noi, Comisia Electorală Centrală a aprobat prin hotărîrea nr. 2467 din 25 martie 2014 Programul calendaristic pentru realizarea activităților prevăzute de Codul electoral, în care au fost incluse principalele acțiuni ale Comisiei și ale altor subiecți electorali ce urmau a fi realizate în perioada electorală, cu respectarea rigorilor și termenelor stabilite de legislație. În scopul implementării practicilor de colectare a recomandărilor privind nivelul de realizare a procedurilor electorale de către subiecții implicați în procesul electoral, Programul calendaristic a fost completat cu o nouă rubrică intitulată „Nivelul de monitorizare a acțiunilor”.

Prin hotărîrea CEC nr. 2468 din 25 martie 2014, pentru alegerile locale noi ale consilierilor din 11 mai 2014 a fost constituită circumscripția electorală de nivelul întîi, delimitată conform hotarelor unității administrativ-teritoriale prevăzute de Legea nr. 764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, cu modificările și completările ulterioare.

Constituirea organelor electorale

Prin hotărîrea nr. 2483 din 28 martie 2014, Comisia Electorală Centrală a constituit consiliul electoral de circumscripție de nivelul întîi, alcătuit din 7 membri – Consiliul electoral de circumscripție electorală comunală Cealîc nr. 8 (în continuare – CECEC Cealîc nr. 8). Ulterior, prin hotărîrea nr. 2543 din 6 mai 2014, componența consiliului a fost modificată, fiind exclusă prin revocare membrul acestui consiliu, doamna Beleva Alexandra, în legătură cu înregistrarea sa în calitate de candidat la funcția de consilier pe lista Partidului Democrat din Moldova.

Candidaturile pentru constituirea CECEC Cealîc nr. 8 au fost prezentate la CEC de către partidele politice reprezentate în Parlament, cu excepția Partidului Liberal. Celelalte candidaturi au fost înaintate din Registrul funcționarilor electorali din cauza lipsei subiectului cu drept de desemnare a membrilor organului electoral respectiv – Consiliul comunal Cealîc fiind dizolvat.

Din cei 7 membri ai consiliului electoral nici unul nu avea studii juridice superioare sau studii în administrația publică locală.

Pentru organizarea și desfășurarea scrutinului, consiliul electoral de circumscripție a constituit, cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor, 3 birouri electorale ale secțiilor de votare (Cealîc nr. 17, Samurza nr.18, Cortenul Nou nr. 20).

În organele electorale au activat în total 22 persoane (în consiliul electoral – 7 și în birourile electorale – 15), dintre care femei – 22, bărbați – 0.

Organele electorale	Numărul de membri	Bărbați	Femei	% B	% F
CECEC Cealîc	7	0	7	0%	100%

[1] Hotărîrea CEC nr. 2297 din 26 noiembrie 2013, http://cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=hotarire&id=7275&y=2013&start=60&l=

BESV (3 birouri)	15 (total)	0	15	0%	100%

Asigurarea logisticii electorale

Conform prevederilor Codului electoral, autoritățile publice locale unde au avut loc alegeri noi au asigurat organele electorale cu localuri special amenajate. Prin dispoziția APL au fost stabilite localurile secțiilor de votare și dotate corespunzător (cu cabine și urne de vot, mobilier etc.).

Prin hotărîrea CEC nr. 2484 din 28 martie 2014, au fost aprobate calculele preliminare ale tirajului documentelor electorale pentru aceste alegeri, care ulterior a fost executat. În vederea securizării procesului electoral, au fost confecționate, conform hotărîrii CEC nr. 2512 din 15 aprilie 2014, 8 ștampile speciale.

Toate materialele electorale tipărite și cele confecționate au fost transmise în baza actelor de predare-recepționare.

Înregistrarea candidaților

După constituirea circumscripției electorale comunale și CECEC Cealîc nr. 8, a demarat procedura de desemnare și înregistrare a candidaților.

Potrivit art. 41 alin. (2) al Codului electoral, partidele politice PCRM, PLDM și PDM și-au desemnat candidaturile pentru funcția de consilier în consiliul comunal Cealîc, acestea fiind înregistrate în calitate de concurenți electorali, prin hotărîrile CECEC Cealîc nr. 8.

La 31 martie 2014, Comisia Electorală Centrală a eliberat, în conformitate cu art. 42 al Codului electoral, listele de subscripție în susținerea candidaților independenți, cu nr. 000001 - 000020.

După ce au fost verificate de către consiliului electoral, au fost înregistrați următorii candidați independenți:

1. Torlac Boris (prin hotărîrea din 6 aprilie 2014)
2. Cîsa Nadeja (prin hotărîrea din 7 aprilie 2014);
3. Iabanji Vera (prin hotărîrea din 7 aprilie 2014);
4. Fazlî Veaceslav (prin hotărîrea din 7 aprilie 2014);
5. Peicova Elena (prin hotărîrea din 8 aprilie 2014).

Datele cu privire la candidați, dezagregate pe genuri, se prezintă în modul următor:

Candidați	Număr	Bărbați	Femei	B%	F%
Candidați independenți	5	2	3	40%	60%
PCRM	11	3	8	27,27%	72%
PLDM	6	1	5	16,67%	83,3%
PDM	9	0	9	0%	100%
Total	**31**	**6**	**25**	**19,35%**	**80,64%**

Tipărirea buletinelor de vot

Pentru desfășurarea alegerilor locale noi, au fost tipărite în total 665 buletine de vot, toate în limba rusă, conform tirajului stabilit și prezentat de CECEC Cealîc nr. 8. Modelul buletinului de vot pentru alegerea consilierilor la alegerile locale noi din 11 mai 2014 a fost aprobat prin hotărîrea CEC nr. 2535 din 30 aprilie 2014, care a stabilit modelul, dimensiunile, culoarea, condițiile de tipărire etc. a buletinului de vot. În buletinul de vot au fost incluși 8 concurenți electorali.

Totalizarea rezultatelor votării

În baza proceselor-verbale privind rezultatele numărării voturilor la alegerea consilierilor comunei Cealîc, întocmite de birourile electorale ale secțiilor de votare nr. 17, 18 și 19, a procesului-verbal privind totalizarea rezultatelor votării, întocmit de CECEC Cealîc nr. 8, s-a stabilit:

a) în lista electorală de bază au fost incluși 683 alegători;
b) la votare au participat 327 alegători sau 47,87 la sută;
c) au fost declarate nevalabile 11 buletine de vot;
d) au fost neutilizate și anulate 343 buletine de vot.

În urma numărării buletinelor de vot valabil exprimate au fost obținute următoarele rezultate:

Nr. d/o	Concurenții electorali	Numărul de voturi obținute	Voturi obținute în procente	Mandate de consilier atribuite
1.	Partidul Comuniștilor din Republica Moldova	158 voturi	48,3 %	6
2.	Partidul Democrat din Moldova	31 voturi	9,48 %	1
3.	Partidul Liberal Democrat din Moldova	29 voturi	8,86 %	1
4.	Torlac Boris, candidat independent	11 voturi	3,36%	
5.	Fazlî Veaceslav, candidat independent	10 voturi	3,05%	
6.	Iabanji Vera, candidat independent	18 voturi	5,50%	
7.	Cîsa Nadejda, candidat independent	24 voturi	7,33%	
8.	Peicova Elena, candidat independent	30 voturi	9,17%	1

În conformitate cu art. 11 din Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, Consiliul comunal Cealîc este compus din 9 consilieri.

Potrivit rezultatelor alegerilor, mandatele consilierilor au fost repartizare, după cum urmează:

Partidul Comuniștilor din Republica Moldova – 6 mandate,

Partidul Democrat din Moldova – 1 mandat,

Partidul Liberal Democrat din Moldova – 1 mandat,

Peicova Elena (candidat independent) – 1 mandat.

2. Organizarea și desfășurarea referendumurilor locale

a) Referendumul pentru revocarea primarului comunei Cneazevca, raionul Leova, din data de 11 mai 2014

Prin hotărîrea nr. 2465 din 25 martie 2014, Comisia Electorală Centrală a stabilit pentru data de 11 mai 2014 desfăşurarea referendumului local pentru revocarea doamnei Tomşa Larisa din funcţia de primar al comunei Cneazevca, raionul Leova.

În vederea bunei organizări şi desfăşurări a referendumului, Comisia Electorală Centrală a aprobat, prin hotărîrea CEC nr. 2466 din 25 martie 2014, Programul calendaristic pentru realizarea acţiunilor prevăzute de Codul electoral privind efectuarea referendumului, în care au fost incluse principalele acţiuni ale Comisiei şi ale altor subiecţi electorali ce urmau a fi realizate în perioada electorală, cu respectarea cadrului normativ şi termenelor stabilite de legislaţie.

Prin hotărîrea CEC nr. 2468 din 25 martie 2014, pentru organizarea şi desfăşurarea referendumului local din 11 mai 2014, a fost constituită circumscripţia electorală comunală Cneazevca nr. 8, raionul Leova (nivelul întîi), delimitată conform hotarelor unităţii administrativ-teritoriale prevăzute de Legea nr. 764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, cu modificările şi completările ulterioare. Numerotarea circumscripţiei electorale, precum şi a secţiilor de votare a coincis cu numărul atribuit acestora la alegerile locale generale din 5 iunie 2011.

Constituirea organelor electorale

În temeiul art. 188 din Codul electoral, în perioada de referinţă, Comisia Electorală Centrală a constituit consiliul electoral de circumscripţie de nivelul întîi, alcătuit din 7 membri – Consiliul electoral de circumscripţie electorală comunală Cneazevca nr. 8 (în continuare – CECEC Cneazevca nr. 8). Pentru organizarea şi desfăşurarea referendumului, CECEC Cneazevca nr. 8 a constituit, cu 20 de zile înainte de ziua votării, 2 birouri electorale ale secţiilor de votare: BESV Cneazevca nr. 22 şi BESV Cîzlar nr. 23. Candidaturile pentru constituirea consiliului electoral şi a birourilor electorale au fost prezentate la CEC şi, respectiv, CECEC Cneazevca nr. 8 de către partidele politice reprezentate în Parlament (cu excepţia Partidului Liberal) şi de Consiliul comunal Cneazevca. Din Registrul funcţionarilor electorali au fost incluse 2 persoane în componenţa CECEC Cneazevca nr. 8 şi o persoană în biroul electoral al secţiei de votare nr. 22.

În organele electorale au activat în total 19 persoane (în consiliul electoral – 7 şi în birourile electorale – 12), dintre care femei – 18, bărbaţi – 1.

Organele electorale	Numărul de membri	Bărbaţi	Femei	% B	% F
CECEC Cneazevca	7	0	7	0	100
BESV (2 birouri)	12 (total)	1	11	8,3	91,7

Toate persoanele desemnate în consiliul electoral de circumscripţie şi cele desemnate în componenţa birourilor electorale ale secţiilor de votare au fost instruite în cadrul seminarelor organizate şi desfăşurate în teritoriu, în data de 13 aprilie 2014. Toţi participanţii la instruire au fost evaluaţi şi li s-au acordat certificate de funcţionar electoral.

Asigurarea logisticii electorale

Conform prevederilor Codului electoral, autoritatea publică locală a asigurat organele electorale cu localuri aparţinînd domeniului public. Localurile au fost special amenajate şi dotate corespunzător (cu cabine şi urne de vot, mobilier etc.).

Pentru organizarea şi desfăşurarea referendumului local, au fost perfectate, ajustate şi transmise organelor electorale din teritoriu, în cadrul seminarelor pentru instruirea persoanelor desemnate în componenţa consiliului electoral de nivelul întîi şi birourilor electorale ale secţiilor de votare, materiale şi modele ale documentelor electorale.

Prin hotărîrea CEC nr. 2499 din 3 aprilie 2014, au fost aprobate calculele preliminare pentru stabilirea tirajului documentelor electorale, care a fost executat. În vederea securizării procesului electoral, conform hotărîrii CEC nr. 2512 din 15 aprilie 2014, au fost confecţionate 8 ştampile speciale.

Toate materialele electorale tipărite şi cele confecţionate au fost transmise în baza actelor de predare-recepţionare.

Tipărirea buletinelor de vot

Pentru desfăşurarea referendumului local, au fost tipărite în total 975 buletine de vot, toate în limba rusă, conform tirajului stabilit şi prezentat de CECEC Cneazevca nr. 8. Textul buletinului de vot a fost aprobat prin hotărîrea CECEC Cneazevca nr. 8, nr. 2b din 18 aprilie 2014.

Organizarea votării şi totalizarea rezultatelor

La data stabilită, s-a desfăşurat referendumul local pentru revocarea doamnei Tomşa Larisa din funcţia de primar al comunei Cneazevca, raionul Leova.

În ziua referendumului toate secţiile de votare au fost deschise la ora 7.00. Preşedintele consiliului electoral a informat Comisia Electorală Centrală, pe parcursul zilei de 11 mai, despre participarea la votare a cetăţenilor cu drept de vot. La momentul deschiderii secţiilor de votare în listele electorale erau incluşi 931 cetăţeni.

După expirarea timpului rezervat votării, la ora 21.00, secţiile de votare au fost închise. În procesul-verbal privind totalizarea rezultatelor votării, semnat de toţi cei 7 membri ai CECEC Cneazevca nr. 8, s-au consemnat următoarele:

- în listele electorale de bază au fost înscrişi 931 cetăţeni cu drept de vot;
- în listele suplimentare – 12 cetăţeni;
- la votare au participat 78 cetăţeni;
- numărul de buletine de vot declarate nevalabile – 0.

În urma numărării buletinelor de vot valabil exprimate au fost obţinute următoarele rezultate:

- numărul total al voturilor valabil exprimate – 78;
- pentru revocarea primarului s-au exprimat – 52 cetăţeni;
- contra revocării – 26 cetăţeni.

La data de 11 mai 2014, în temeiul prevederilor art. 196 din Codul electoral, Consiliul electoral a adoptat hotărîrea cu nr. 10, prin care a constatat că rata de participare la referendum a cetăţenilor cu drept de vot în ziua de 11 mai 2014 a fost de 8,3%, ceea ce constituie mai puţin de 1/3 din numărul cetăţenilor înscrişi în listele

electorale. Prin urmare, referendumul local cade sub incidenţa art. 199 din Codul electoral şi doamna Tomşa Larisa nu a fost revocată din funcţia de primar al comunei Cneazevca, raionul Leova. CECEC Cneazevca nr. 8 a prezentat Comisiei Electorale Centrale, la 12 mai 2014, setul de documente privind desfăşurarea referendumului local.

Totodată, în conformitate cu art. 197 din Codul electoral, CECEC Cneazevca nr. 8, a remis, în termen de două zile, instanţei de judecată, setul de documente electorale, în original. Prin hotărîrea din 30 mai 2014 (dosar nr. 3-58/2014), Judecătoria raionului Cantemir a confirmat legalitatea efectuării referendumului şi rezultatele acestuia.

În temeiul art. 18 şi 199 din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală, prin hotărîrea nr. 2544 din 21 mai 2014, a declarat nevalabil referendumul local din 11 mai 2014 pentru revocarea primarului comunei Cneazevca, raionul Leova.

La 21 mai 2014, Comisia Electorală Centrală, prin hotărîrea nr. 2545, a dizolvat consiliile electorale de circumscripţie şi birourile electorale ale secţiilor de votare, constituite în vederea desfăşurării referendumului local din 11 mai 2014.

b) Referendumul pentru revocarea primarului comunei Selişte, raionul Orhei, din data de 15 iunie 2014

Pe parcursul anului 2014 a fost declanşată procedura de organizare a unui alt referendum de revocare a primarului, şi anume în comuna Selişte, raionul Orhei. Data desfăşurării referendumului local pentru revocarea domnului Scripnic Vasile din funcţia de primar al comunei Selişte a fost stabilită pentru 15 iunie (hotărîrea CEC nr. 2532 din 30 aprilie 2014).

Pentru organizarea şi desfăşurarea referendumului local a fost constituită circumscripţia electorală comunală Selişte nr. 30, raionul Orhei (nivelul întîi), delimitată conform hotarelor unităţii administrativ-teritoriale prevăzute de Legea nr. 764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, cu modificările şi completările ulterioare. Numerotarea circumscripţiei electorale, precum şi a secţiilor de votare a coincis cu numărul atribuit acestora la alegerile locale generale din 5 iunie 2011.

Constituirea organelor electorale

În temeiul art. 188 din Codul electoral, a fost constituit Consiliul electoral de circumscripţie electorală comunală Selişte nr. 30 (în continuare – CECEC Selişte nr. 30), în componenţa a 7 persoane (hotărîrea CEC nr. 2546 din 21 mai 2014). Pentru organizarea şi desfăşurarea referendumului CECEC Selişte nr. 30 a constituit, cu 20 de zile înainte de ziua votării, 3 birouri electorale ale secţiilor de votare: BESV Selişte nr. 66, BESV Lucaşeuca nr. 67 şi BESV Mana nr. 68.

În organele electorale au activat în total 28 persoane (în consiliul electoral – 7 şi în birourile electorale – 21), dintre care femei – 23, bărbaţi – 5.

Organele electorale	**Numărul de membri**	**Bărbaţi**	**Femei**	**% B**	**% F**
CECEC Selişte	7	2	5	28,57	71,43
BESV (3 birouri)	21 (total)	3	18	14,29	85,71

Asigurarea logisticii electorale

Contrar prevederilor Codului electoral, autoritatea publică locală nu a oferit pe deplin organelor electorale suportul logistic necesar organizării în bune condiţii a referendumului.

Prin hotărîrea CEC nr. 2563 din 27 mai 2014, au fost aprobate calculele preliminare pentru stabilirea tirajului documentelor electorale, care a fost executat. În vederea securizării procesului electoral, conform hotărîrii CEC nr. 2564 din 27 mai 2014, au fost confecţionate 15 ştampile speciale.

Toate materialele electorale tipărite şi cele confecţionate au fost transmise în baza actelor de predare-recepţionare.

Tipărirea buletinelor de vot

Pentru desfăşurarea referendumului local, au fost tipărite în total 3680 buletine de vot, toate în limba de stat, conform tirajului stabilit şi prezentat de CECEC Selişte nr. 30. Textul buletinului de vot a fost aprobat prin hotărîrea CECEC Selişte nr. 30, nr. 17 din 2 iunie 2014.

Suspendarea procesului de organizare şi desfăşurare a referendumului privind revocarea primarului comunei Selişte, raionul Orhei

Curtea de Apel Chişinău, prin încheierea din 13 iunie 2014 (dosar nr.3a-1263/14), a dispus suspendarea desfăşurării referendumului privind revocarea primarului comunei Selişte, raionul Orhei.

Totodată, pentru organizarea şi desfăşurarea acestui referendum, Comisia Electorală Centrală şi organele electorale ierarhic inferioare au adoptat hotărîri ale căror efecte juridice nu se consumaseră. Din această cauză Comisia a dispus suspendarea executării tuturor actelor emise pentru organizarea şi desfăşurarea referendumului respectiv, precum şi a desfăşurării procedurilor electorale iniţiate, pînă la soluţionarea definitivă a cauzei de către instanţele judecătoreşti[2].

La 3 decembrie 2014 Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie a anulat decizia Curţii de Apel Chişinău din 24 iunie 2014 şi a menţinut hotărîrea Judecătoriei Orhei din 20 decembrie 2013 privind înregistrarea grupului de iniţiativă pentru desfăşurarea referendumului local de revocare a primarului comunei Selişte, raionul Orhei.

În condiţiile art. 179 din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a explicat consiliului local că va stabili o nouă dată pentru desfășurarea referendumului doar în temeiul propunerii înaintate în acest sens din partea Consiliului comunal Selişte.

3. Evidenţa vacanţelor mandatelor de deputat şi aleşilor locali

Evidenţa vacanţei mandatelor de deputat

Pe parcursul anului 2014, au încetat 3 mandate de deputat ca urmare a cererilor de demisie depuse de deputaţi din partea a 2 partide (PCRM – 1; PDM – 2), CEC adoptînd 3 hotărîri cu privire la înaintarea propunerii de validare a mandatului de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

La sfîrşitul mandatului Parlamentului de legislatura a XIX-a (2010 -2014), situaţia sub aspectul echilibrului de gen arăta o prezenţă de 19 deputaţi femei şi 82 deputaţi bărbaţi.

Evidenţa vacanţei mandatelor de consilier local

În perioada de referinţă au fost adoptate 295 hotărîri care au vizat mandatele de consilieri locali, ceea ce constituie 38,5% din numărul total de 765 hotărîri ale Comisiei emise în anul 2014. Prin aceste 295 hotărîri au fost ridicate 200 şi atribuite 319 mandate de consilier în unităţile administrativ teritoriale de nivelurile întîi şi doi, după cum urmează:

Consilii locale	**Mandate ridicate**	**Mandate atribuite**
Municipale	2	2
Raionale	22	29
Orăşeneşti	17	22
săteşti/comunale	159	266
Total	200	319

Temeiurile de încetare înainte de termen a mandatelor aleşilor locali au fost următoarele:

- absenţa fără motive întemeiate de la 3 şedinţe consecutive – 112 cazuri;

[2] HCEC nr. 2586 din 13 iunie 2014 „Cu privire la suspendarea procesului de organizare şi desfăşurare a referendumului privind revocarea primarului comunei Selişte, raionul Orhei, din data de 15 iunie 2014”

- incompatibilitatea funcţiei – 21 cazuri;
- demisia – 133 cazuri;
- decesul – 49 cazuri;
- hotărîrea instanţei de judecată – 4.

Consilierii ale căror mandate au încetat înainte de termen au fost aleşi din partea următoarelor formaţiuni politice:

Temei	**PCRM**	**PLDM**	**PDM**	**PL**	**PRM**	**Partidul Politic ”Casa Noastră”**	**B.E. ”Forța a 3-a”**	**PVE**	**Independent**	**PSRM**	**PNL**	**PPCD**	**Total**
Incompatibilitatea funcției	10	3	3	2	1		1			1			21
Demisie	47	39	22	20	3				1			1	133
Deces	27	9	5		2	1			3		2		49
Absența de la 3 şedinţe consecutive ale consiliului	36	23	28	13		3	3	1	2		2	1	112
Sentința de condamnare	3		1										4
Total	**123**	**74**	**59**	**35**	**6**	**4**	**4**	**1**	**6**	**1**	**4**	**2**	**319**

Su aspectul raportului de gen, din cele 200 de cazuri de ridicare a mandatului de consilier, 140 vizează bărbați şi 60 femei. Cît priveşte atribuirea celor 319 mandate de către CEC, raportul este următorul: 221 – bărbați și 98 – femei.

Modificări după alegerile locale generale din 2011

Anul	**Nr. de hotărîri**	**Ridicare mandat**			**Atribuire mandat**		
		Total	**B**	**F**	**Total**	**B**	**F**
2011	698	1024	830	194	1024	700	324
2012	569	591	401	190	591	381	210

2013	608	714	463	251	712	456	256
2014	295	200	140	60	319	221	98

Evidenţa vacanţei mandatului de primar

În perioada de raportare, Comisia Electorală Centrală a fost informată despre 5 cazuri cu apariția vacanței funcției de primar. Un mandat a fost declarat vacant ca urmare a decesului primarului din Comuna Antonești, raionul Cantemir, în alte 4 cazuri vacanța a intervenit ca urmare a demisiei primarilor: satul Horodca, raionul Ialoveni; satul Mincenii de Jos, raionul Rezina; comuna Chetriş, raionul Făleşti; satul Şeptelici, raionul Soroca.

Interimatul funcției de primar a fost asigurat în 2 cazuri de către secretarul consiliului local: în comuna Antonești, raionul Cantemir și în satul Şeptelici, raionul Soroca, iar în 3 cazuri de către viceprimar: satul Horodca, raionul Ialoveni; satul Mincenii de Jos, raionul Rezina; comuna Chetriş, raionul Făleşti.

4. Asigurarea logisticii electorale

Problema asigurării și optimizării infrastructurii secției de votare a constituit o preocupare a Comisiei în anul 2014. Comisia conlucrează, în procesul de organizare şi desfăşurare a alegerilor, cu autorităţile publice locale în vederea asigurării localurilor secţiilor de votare cu cabine, urne de vot, computere şi alte mijloace tehnico-materiale.

Legislația națională pune în sarcina autorităţilor publice locale dotarea secțiilor de votare cu cabine, urne de vot şi cu alte materiale necesare, iar organelor electorale le revine atribuția de a amenaja corespunzător localurile secţiilor de votare în vederea organizării în bune condiţii a procesului electoral.

Conform art. 26 lit. f) din Codul electoral, CEC are atribuția să stabilească modelul urnelor de vot. În anul de referință au fost unificate și optimizate procedurile electorale ce ţin de organizarea, amenajarea şi dotarea localurilor secţiilor de votare cu echipamente şi utilaje necesare desfăşurării în bune condiţii a alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014.

Achiziționarea noului echipament logistic (10 000 urne de vot, 6 940 cabine pentru vot secret, inclusiv pentru persoanele cu nevoi speciale, 120 000 sigilii) a fost efectuată dintr-un fond mixt al Republicii Moldova și al Guvernului Norvegiei în cadrul Programului PNUD pentru Democrație. Pentru fiecare secție de votare constituită pe teritoriul țării și pentru unele secții din afara țării au fost distribuite și utilizate cabine şi urne de vot uniformizate, conform graficului anexat.

Date privind repartizarea echipamentului logistic pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014									
Nr. d/o	**Raionul/ Municipiul**	**Cabine pentru vot secret**	**Cabine pentru persoane cu dizabilităţi**	**Urne de vot staţionare**		**Urne de vot mobile**	**Sigilii**	**Sigilii pentru urne de vot mobile**	**Plic trafaret**
				80 litri	**45 litri**				
1.	Chişinău	1035	420	903	102	337	4931	674	8
	MAEIE	180	1	120	0	0	600	0	0
2.	Bălţi	204	63	328	29	74	1787	148	2
3.	Anenii Noi	126	48	66	22	51	418	102	2
4.	Basarabeasca	47	23	16	4	19	102	38	2
5.	Briceni	126	41	59	9	50	370	100	1
6.	Cahul	197	68	97	27	70	632	140	2
7.	Cantemir	125	49	58	27	49	426	98	1
8.	Călăraşi	139	65	60	42	65	510	130	1
9.	Căuşeni	164	53	81	22	60	495	120	1
10.	Cimişlia	132	48	54	8	47	311	94	1
11.	Criuleni	136	42	57	20	44	382	88	1
12.	Donduşeni	66	29	33	12	36	228	72	1
13.	Drochia	143	49	72	22	71	473	142	1
14.	Dubăsari	51	19	30	3	17	166	34	2
15.	Edineţ	144	53	81	37	62	601	124	1
16.	Făleşti	162	68	74	29	75	515	150	1
17.	Floreşti	203	72	72	33	86	528	172	1
18.	Glodeni	115	39	42	32	50	370	100	1
19.	Hînceşti	209	72	100	24	77	626	154	1
20.	Ialoveni	178	54	82	28	57	686	114	2
21.	Leova	125	48	47	16	48	319	96	1
22.	Nisporeni	120	51	75	11	51	433	102	2
23.	Ocniţa	97	37	43	17	40	390	80	1
24.	Orhei	253	92	90	43	97	666	194	2

25.	Rezina	124	44	40	30	52	351	104	1
26.	Rîşcani	160	56	79	35	85	570	170	1
27.	Sîngerei	161	73	80	43	74	617	148	2
28.	Soroca	202	82	79	37	87	578	174	2
29.	Străşeni	145	53	78	21	56	498	112	2
30.	Şoldăneşti	95	36	30	13	40	215	80	1
31.	Ştefan Vodă	112	37	49	30	39	397	78	2
32.	Taraclia	78	34	30	23	40	260	80	1
33.	Teleneşti	128	47	153	29	61	383	122	1
34.	Ungheni	226	80	114	56	94	852	188	1
35.	UTA Găgăuzia	199	76	106	91	39	1143	78	3
Total distribuite		**6107**	**2222**	**3578**	**1027**	**2300**	**22829**	**4600**	**56**

III. ASIGURAREA ASISTENȚEI JURIDICE

1. Perfecționarea cadrului normativ în domeniul electoral

În conformitate cu art. 22 lit. c) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală are atribuția generală de elaborare a regulamentelor și instrucțiunilor menite să perfecționeze procedurile electorale. Avînd în vedere că în anul 2014 urmau să se desfășoare alegeri parlamentare, CEC a început pregătirile prin a-și ajusta baza normativă la cerințele actuale de organizare a alegerilor atît pentru cetățenii din țară, cît și pentru cei aflați peste hotare. În perioada raportată au fost aprobate mai multe regulamente și instrucțiuni, după cum urmează:

- La 21 mai 2014, prin hotărîrea CEC nr. 2547, a fost aprobat într-o nouă redacție Regulamentul privind înregistrarea prealabilă a cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot aflați în străinătate. Regulamentul constituie un instrument ce va permite: selectarea ţărilor şi localităţilor în scopul identificării oportunităţii deschiderii secţiilor de votare suplimentare; o mai bună organizare a listelor electorale, deoarece din momentul înregistrării prealabile alegătorul este radiat din lista electorală de bază de la locul de domiciliu ori reşedinţă din Republica Moldova şi inclus în lista electorală de bază de la locul aflării în străinătate, în cazul deschiderii secţiei de votare; stabilirea numărului estimativ al buletinelor de vot ce vor fi distribuite secţiilor de votare din străinătate; prelungirea perioadei de înregistrare prealabilă, care începe cu 6 luni înainte de expirarea mandatului Parlamentului precedent (în cazul alegerilor anticipate – cu 60 de zile înaintea scrutinului) şi se încheie cu cel tîrziu 40 de zile înainte de ziua alegerilor. Scopul de bază al înregistrării prealabile este aducerea secţiilor de votare cît mai aproape de alegători;
- Regulamentul privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale, aprobat prin hotărîrea CEC nr. 2674 din 25 septembrie 2014. Documentul, de asemenea, a fost elaborat într-o nouă redacție, cel vechi aprobat prin hotărîrea CEC nr. 3353 din 20 iulie 2010 fiind abrogat. Noul regulament conține reglementări normative în concordanță cu art. 39 în redacția Legii nr. 119 din 18 iunie 2010, pus în aplicare de la data intrării în vigoare a Legii nr. 74 din 16 aprilie 2014 pentru modificarea unor acte legislative (în vigoare din 6 iunie 2014);

- În conformitate cu Concepția privind reflectarea campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014, aprobată de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului, Comisia, înainte de începerea campaniei electorale, a aprobat prin hotărîrea nr. 2680 din 30 septembrie 2014 Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova;
- La ședința CEC din 1 octombrie 2014, prin hotărîrea nr. 2682, a fost aprobat Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție. Acesta reglementează modalitatea de întocmire şi autentificare a listelor de subscripţie, procedura şi termenul de prezentare şi verificare a acestora, precum şi responsabilităţile persoanelor care colectează semnăturile susţinătorilor;
- Regulamentul privind activitatea consiliului electoral de circumscripție și Regulamentul cu privire la activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare au fost revizuite prin hotărîrile CEC nr. 2688 și, respectiv, nr. 2689 din 7 octombrie 2014. Regulamentele în cauză stabilesc modalitatea de constituire, componența, atribuțiile și organizarea activității organelor electorale ierarhic inferioare, de asemenea oferă modele ale documentelor electorale pe care le întocmesc sau le completează membrii acestor organe în cadrul procesului de organizare și desfășurare a alegerilor;
- Potrivit modificărilor aduse Codului electoral prin Legea nr. 74 din 16 aprilie 2014, în vigoare din 6 iunie 2014, a fost pus în aplicare Registrul de stat al alegătorilor. În legătură cu aceasta, la 19 noiembrie 2014, prin hotărîrea CEC nr. 2974, a fost aprobat Regulamentul cu privire la Registrul de stat al alegătorilor. Regulamentul defineşte termenul de Registru de stat al alegătorilor, determină destinaţia şi sfera de aplicare a acestuia, stabileşte modalitatea de creare şi ţinere a Registrului, conţinutul şi regimul juridic de prelucrare şi utilizare a datelor conţinute în acesta, responsabilităţile şi împuternicirile posesorului, administratorului şi registratorilor, controlul şi răspunderea. Registrul reprezintă un modul al Sistemului informaţional automatizat de stat "Alegeri", însă este independent, întrucît funcţionalitatea Registruluinu depinde de funcţionalitatea SIAS "Alegeri". Datele conţinute în Registru sînt destinate exclusiv întocmirii listelor electorale.

2. Avizarea proiectelor de acte legislative și normative

În conformitate cu prevederile Legii privind actele legislative, Legii privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale și în limitele competenței funcționale, în perioada de referință Comisia Electorală Centrală a avizat 7 proiecte de acte normative și legislative ce vizau procesul electoral, după cum urmează:

N/o	Denumirea şi numărul proiectului	Instituția solicitantă	Obiectul de reglementare	Avizul CEC
1.	Proiectul de lege nr. 476 din 25 noiembrie 2013 "Pentru completarea Codului electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997"	Ministerul Justiției	Inițiativa legislativă este înaintată de către Adunarea Populară a UTA Găgăuzia și are drept scop schimbarea sistemului electoral, în vederea asigurării reprezentării găgăuzilor în organul legislativ și participarea politică a acestora la guvernare.	Hotărîrea CEC nr. 2378 din 14 ianuarie 2014
2.	Proiectul de lege nr. 68 din 20 februarie 2014 "Privind modificarea şi completarea Codului electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997"	Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului	Detalierea reglementărilor din Codul electoral privind referendumul local	Scrisoarea nr. CEC-8/2887 din 12 martie 2014
3.	Proiectul de lege nr. 69 din 21 februarie 2014 "Privind modificarea şi completarea Codului electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997"	Ministerul Justiției	Proiectul conține reglementări prin care se propune ca alegerile parlamentare și referendumurile republicane să de desfășoare pe parcursul a 2 zile consecutive, pentru alegătorii din afara țării.	Scrisoarea nr. CEC-8/2888 din 12 martie 2014

4.	Proiectul de lege nr. 380 din 25 septembrie 2013 "Pentru modificarea Codului electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997"	Comisia juridică, numiri şi imunităţi a Parlamentului	Punerea în aplicare a Registrului de stat al alegătorilor odată cu adoptarea şi intrarea în vigoare a legii nominalizate.	Scrisoarea nr. CEC-8/2894 din 12 martie 2014
5.	Proiectul de lege nr. 101 din 11 martie 2014 "Pentru completarea art. 41 din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997"	Comisia juridică, numiri şi imunităţi a Parlamentului	Sporirea oportunității de participare a femeilor din Republica Moldova în structurile elective la nivel național și local prin includerea în listele de candidați pentru alegerile parlamentare și locale a cel puțin 30% femei din numărul candidaților pe listă. E de menționat că proiectul de lege nr. 101 a fost discutat și aprobat în prima lectură la 17 iulie 2014.	Hotărîrea CEC nr. 2482 din 25 martie 2014
6.	Proiectul de lege nr. 239 din 19 iunie 2014 "Privind modificarea și completarea Codului electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997"	Comisia juridică, numiri şi imunităţi a Parlamentului	Conform proiectului autorii propun modificarea și completarea Codului electoral prin reglementarea particularităților de constituire și funcționare a secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pe lîngă întovărășirile pomicole, precum și modalitatea de întocmire a listelor electorale în cadrul acestora.	Hotărîrea CEC nr. 2601 din 15 iulie 2014
7.	Proiectul Regulamentului privind modul de acordare concurenților electorali a creditelor fără dobîndă la desfășurarea campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014.	Ministerul Finanțelor	Scopul Regulamentului fiind asigurarea realizării/punerii în aplicare a prevederilor art. 37 din Codul electoral și a Hotărîrii CEC nr. 2693 din7 octombrie 2014 "Cu privire la stabilirea cuantumului creditului acordat concurenților electorali la alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014".	Scrisoarea nr. CEC -8/3592 din 10 noiembrie 2014

3. Monitorizarea cazurilor de condamnare a primarilor/consilierilor locali

În perioada de referinţă, Comisia a fost sesizată de către Birourile de probaţiune teritoriale asupra a 3 cazuri de condamnare a aleşilor locali, după cum urmează:

1. Primarul satului Coşernița, raionul Criuleni, învinuit de comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. b) şi art. 332 alin. (2) lit. b) din Codul penal, cu privarea de dreptul de a exercita funcţii publice pe un termen de 2 ani şi o lună.
2. Primarul satului Tătărești, raionul Strășeni, condamnat pentru comiterea infracţiunilor prevăzute de art. 166 alin. (1) şi 290 (1) din Codul penal.
3. Primarul comunei Volovița, raionul Soroca, condamnat pentru săvîrşirea infracţiunilor prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. b) şi 332 alin. (2) lit. b) din Codul penal, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii de conducere în instituţiile de stat şi/sau de a exercita o anumită activitate în sectorul public pe un termen de 5 ani.

Constatăm că în comparație cu anul 2013, situația privind numărul cazurilor de condamnare a aleșilor locali este practic constantă. În anul 2013 Comisia a fost informată asupra unui număr de 4 cazuri de comitere a infracțiunilor de către aleșii locali. Cu toate că există problema modalității de executare a hotărîrilor/sentințelor referitoare la acțiunile de acest fel și această situație se repetă an de an, legislația în vigoare nu stabilește clar competențele autorităților administrației publice locale, oficiilor teritoriale ale Cancelariei de stat și ale Comisiei. Pînă la moment nu au fost oferite soluții legislative în acest sens, ceea ce a determinat Direcția juridică să efectueze o analiză a cadrului legal existent, pentru a identifica incoerențele, a studia experiența altor țări și în rezultat a înainta recomandări sau a elabora propuneri de îmbunătățire/perfecționare a legislației în această materie. În lipsa unor reglementări legislative clare, au fost elaborate propuneri ce vizează încetarea mandatului de ales local înainte de termen în legătură cu intrarea în vigoare a sentinței de condamnare sau de interzicere de a

ocupa funcția de consilier. Propunerile de modificare a cadrului legislativ de referință și conex au fost elaborate și urmează a fi înaintate spre examinare Parlamentului.

4. Examinarea și soluționarea contestațiilor

În cadrul organizării și desfășurării alegerilor locale noi și a referendumurilor locale care au avut loc în anul 2014, Comisia Electorală Centrală nu a fost atrasă în procese de judecată, spre deosebire de perioada electorală pentru alegerile Parlamentului din 30 noiembrie 2014, cînd la Comisia Electorală Centrală au fost depuse 78 contestaţii, dintre care în ziua alegerilor au fost înregistrate 10 contestaţii.

În majoritatea cazurilor au fost invocate încălcări ale prevederilor art. 13 alin. (3), art. 36, art. 38, art. 46, art. 47, art. 64^1 alin. (5) și (6) din Codul electoral. Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărîri pe marginea a 38 de contestaţii, 12 contestaţii au fost restituite prin scrisori de însoţire, deoarece faptele invocate nu constituiau obiectul unei contestaţii, 21 contestaţii au fost transmise spre examinare conform competenţei, 6 contestaţii au fost retrase de către contestatari, o contestaţie nu a fost examinată, deoarece a fost depusă concomitent în instanța de judecată.

În instanţa de judecată au fost contestate 8 hotărîri ale Comisiei Electorale Centrale adoptate asupra contestaţiilor, dintre care 4 au fost menţinute, inclusiv de către Curtea Supremă de Justiție. Totodată a fost asigurată reprezentarea intereselor CEC în instanță pe marginea examinării a peste 250 de contestații înaintate de către alegători şi unii concurenţi electorali asupra hotărîrilor Comisiei Electorale Centrale adoptate în legătură cu organizarea şi desfăşurarea alegerilor, dintre care 98 la sută fiind menținute în vigoare.

IV. ACTIVITATEA DE INFORMARE, EDUCAȚIE ELECTORALĂ ȘI COLABORARE CU INSTITUȚIILE MASS-MEDIA

1. Campania de informare și educație electorală a alegătorilor în cadrul alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014

Pentru scrutinul parlamentar din 2014, Comisia a desfăşurat o amplă campanie de informare şi educaţie electorală, sloganul acesteia fiind unul sugestiv „Cu paşi mici - facem lucruri mari”. Cu suportul partenerilor de dezvoltare, Consiliul Europei şi Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare, au fost elaborate un şir de materiale ce au avut drept scop motivarea alegătorilor de a participa la vot, precum şi informarea despre procesul electoral. Toate materialele au fost difuzate/plasate pe întreg teritoriul ţării, precum şi în rîndul diasporei, peste hotare.

În acest context, CEC a produs 15 spoturi video/audio, acestea au fost elaborate în limba română, subtitrate în limba rusă (cele video), iar cele radio au fost realizate în limba română şi rusă şi au fost difuzate de circa 16 000 de ori prin intermediul a 37 de radiodifuzori care cumulativ acoperă tot spaţiul informaţional al Republicii Moldova. Spoturile au fost plasate în reţelele sociale (Facebook şi Yotube).

1.	**Spotul nr.1**	**informează despre posibilitatea înregistrării prealabile a cetăţenilor aflaţi peste hotare**
2.	**Spotul nr.2**	informează despre posibilitatea depunerii declaraţiei de şedere
3.	**Spotul nr.3**	motivaţional. Fă-ţi vocea auzită. Votează!
4.	**Spotul nr.4**	informează despre actele de identitate în baza cărora se poate vota
5.	**Spotul nr.5**	motivaţional. Fă-ţi alegerea. Votează!
6.	**Spotul nr.6**	informează despre posibilitatea verificării numelui în lista electoral
7.	**Spotul nr.7**	informează despre posibilitatea obţinerii certificatului pentru drept de vot
8.	**Spotul nr.8**	motivaţional. Lasă oile. Mergi la vot!
9.	**Spotul nr.9**	explică procedura de vot
10.	**Spotul nr.10**	informează despre posibilitatea de a vota în baza actelor de identitate expirate
11.	**Spotul nr.11**	informează despre implementarea Registrului de Stat al Alegătorilor
12.	**Spotul nr.12**	motivaţional. Vino şi tu la vot!

13.	**Spotul nr.13**	motivaţional. Mergem cu toţii la vot!
14.	**Spotul nr.14**	motivaţional. Mergi la vot!
15.	**Spotul nr.15**	explică procedura de vot pentru alegătorii de peste hotare

În cadrul campaniei de informare şi educaţie electorală au fost elaborate şi materiale printate: Ghidul observatorului (în limba română şi în limba engleză), Ghidul Alegătorului din ţară şi Ghidul alegătorului din străinătate, flyer cu informaţii utile pentru cetăţenii Republicii Moldova aflaţi peste hotare, minibroşură cu lista şi adresele secţiilor de votare deschise în străinătate.

Pentru această campanie Comisia a pus la dispoziţia alegătorilor, mass-media, observatorilor, altor persoane interesate un şir de instrumente de comunicare printre care Centrul media şi Biroul de informare pentru cetăţeni.

În perioada electorală, în incinta Comisiei Electorale Centrale a funcţionat „Linia instituţională de informare" cu nr. de tel. 080008888 (pentru apeluri din ţară) şi 0 22 23 33 38 (pentru apeluri de peste hotare).

În total, au fost recepţionate circa 2000 de apeluri telefonice. Subiectele cele mai frecvent abordate sînt redate în tabelul de mai jos.

Nr. d/o	Categoria apelului/domeniul de interes	Numărul de solicitări telefonice înregistrate
1.	Procedura de depunere a declaraţiei de şedere	300
2.	Procedura de vot în străinătate	113
3.	Cheia pentru a intra în sistem şi a efectua modificări în lista electorală	26
4.	Lista secţiilor de votare din străinătate şi adresele acestora	104
5.	Procedura de eliberare a certificatului pentru drept de vot şi organul responsabil de eliberarea acestuia	477
6.	Actele în baza cărora se poate participa la alegeri în ţară şi peste hotare	140
7.	Cînd vor fi accesibile listele electorale în localurile secţiilor de votare pentru a verifica corectitudinea înscrierii datelor personale	60
8.	Unde poate vota alegătorul dacă are şi domiciliu, şi reşedinţa valabilă	49
9.	Procedura de accesare a aplicaţiei „Verifică-te în lista electorală"	102
10.	Procedura de vot cu urna mobilă şi termenul de depunere a cererilor	200
11.	Acţiunile care trebuie întreprinse dacă a fost schimbat domiciliul	34
12.	Unde vor vota cetăţenii cu domiciliul în teritoriile necontrolate de autorităţile RM	54
13.	Adresele secţiilor de votare din mun. Chişinău	67

2. Activităţi de educaţie civică electorală

Şi în acest an CEC a realizat activităţi de educaţie civică electorală ce au avut drept scop promovarea participării cetăţenilor la viaţa politică şi creşterea gradului de percepere a informaţiilor despre procesele

electorale. Îndeosebi, accentul major a fost pus pe formarea şi consolidarea spiritului civic al tinerilor. În acest sens, au fost organizate şi desfăşurate o serie de activităţi, după cum urmează:

Ziua Internațională a Alegerilor

a) Pentru tinerii alegători

Pe 6 februarie 2014 a fost marcată Ziua Internaţională a Alegerilor pentru a șaptea oară consecutiv. Grupul-ţintă l-a constituit elevii din clasele a XI-XII-a din 6 raioane şi municipii din ţară care au fost sensibilizaţi să participe la procesele electorale, îndeosebi la exercitarea primului vot. Pentru tinerii alegători, în special pentru cei care nu au participat anterior la votare, în perioada 3-7 februarie Comisia Electorală Centrală a lansat campania de informare „Primul vot". Cu această ocazie, membrii CEC şi funcţionarii Aparatului Comisiei au ţinut lecţii publice pentru elevii claselor a XI-a şi a XII-a din 26 de licee din ţară (în anexă). Aceste întruniri au avut loc cu suportul direcţiilor raionale/municipale de învăţămînt.

În vederea familiarizării elevilor cu principalele aspecte ale procesului electoral, drepturile lor electorale, în cadrul prezentării au fost abordate următoarele subiecte referitoare la noţiunea de democraţie: istoria apariţiei Zilei Internaţionale a Alegerilor; tipologia scrutinelor şi principiile participării la alegeri; sistemul organismelor electorale din Republica Moldova; organizarea zilei alegerilor şi procedura de votare; drepturile electorale ale cetăţenilor.

În vederea realizării unei informări cît mai eficiente şi atractive, au fost utilizate diferite metode de comunicare: discuţii interactive, prezentări Power Point (se anexează), spoturi video procedurale şi de motivare. La sfîrşitul instruirii elevilor şi instituţiilor de învăţămînt le-au fost diseminate materiale informative: broşura „Cunoaşte dreptul tău electoral", pliante şi buletine informative ale CEC.

Tot în cadrul campaniei „Primul Vot", CEC a lansat un concurs de desene pentru elevii claselor a VII-a – XII-a din instituţiile de învăţămînt din ţară.

b) În plan mediatic şi al transparenţei activităţii

La 6 februarie a fost organizată o conferinţă de presă dedicată Zilei Internaţionale a Alegerilor, în cadrul căreia preşedintele CEC a felicitat aparatul CEC, funcţionarii electorali, societatea civilă, mass-media şi alte instituţii cu această ocazie şi a vorbit, în prezenţa reprezentanţilor instituţiilor mass-media, despre importanţa CEC în desfăşurarea şi organizarea alegerilor, despre reuşite şi principalele obiective ce stau în faţa instituţiei în acest an electoral. Conferinţa a fost transmisă on-line de către portalul *privesc.eu*, înregistrînd peste 14 mii de accesări.

În ziua de 6 februarie a fost elaborat şi transmis un comunicat de presă privind istoria, semnificaţia şi alte date ce vizează Ziua Internaţională a Alegerilor. Secvenţe de la conferinţa de presă organizată cu ocazia acestui eveniment, alte aspecte ale domeniului electoral au fost reflectate de către instituţiile mass-media din ţară. Informaţiile sînt stocate în cadrul dosarului de presă ţinut de Direcţia comunicare, relaţii publice şi mass-media. Pagina web oficială a fost accesată, în această zi, de 496 ori.

De asemenea, în această perioadă au avut loc şi o serie de emisiuni tv şi radio ce au avut drept tematică domeniul electoral (Radio Moldova, Radio Europa Liberă, „Moldova 1", „Publika TV"), la care a participat conducerea CEC. Pe pagina web oficială a Comisiei, la rubrica *Galeria foto,* a fost postat albumul dedicat activităţilor organizate cu această ocazie.

Concursul de desene „Primul Vot"

Concursul de desene „Primul Vot" s-a desfăşurat în contextul sărbătoririi *Zilei tînărului alegător*, obiectivele concursului fiind informarea tinerilor privind dreptul de vot și sensibilizarea lor privind importanţa votării pentru edificarea unei societăţi democratice.

La concurs au participat elevii claselor a VII-a – XII-a, din instituţiile de învăţămînt din ţară, la acesta înregistrîndu-se 94 de participanţi. Pentru desfăşurarea concursului a fost elaborată o instrucţiune care a prevăzut condiţiile de înscriere la concurs, criteriile de selectare a lucrărilor, crearea Comisiei de concurs şi premierea. Proiectul instrucţiunii a fost plasat spre consultări publice pe pagina web oficială a Comisiei, în conformitate cu Legea cu privire la transparenţa în procesul decizional, la compartimentul *Transparenţă decizională*.

Participanții la concurs au fost apreciați de o comisie de concurs formată din funcționari ai aparatului CEC. Comisia a acordat un punctaj de la 1 pînă la 10 pentru fiecare dintre criteriile stabilite în instrucțiune. La evaluare participanții au fost divizați în următoarele categorii: clasa a VII-a – IX-a și clasa a X-a – XII-a. Premierea cîștigătorilor a avut loc în cadrul expoziției de desene special amenajate. Evenimentul s-a desfășurat la 3 iunie 2014, în holul de la parter al Centrului Republican pentru Copii și Tineret „ARTICO" (bd. Ștefan cel Mare, 169, mun. Chișinău).

Lucrările, inclusiv rezultatele concursului, au fost plasate pe site-ul oficial www.cec.md la *Galeria foto* și pe pagina de Facebook a Comisiei. De asemenea, portalul privesc.eu a făcut înregistrări video ale premierii cîștigătorilor.

3. Colaborarea cu instituțiile mass-media

Pe parcursul anului 2014, dosarul de presă a fost efectuat prin intermediul unei proceduri ce constă în reglementarea în cadrul Comisiei Electorale Centrale a procesului de monitorizare zilnică a presei scrise, audio-vizuale şi electronice, în vederea întocmirii revistei presei şi a materialelor cu caracter jurnalistic ce vizează domeniul de activitate al Comisiei.

Datorită procedurii de monitorizare a fost posibilă evaluarea profunzimii reflectării procesului electoral în mass-media naţională, locală şi electronică, evaluarea abilităţii mass-media de a aborda subiectele ce conţin tematica electorală în mod onest, corect şi profesionist; aprecierea comportamentului mass-media în cazul în care apar situaţii de criză sau se produc evenimente în care CEC apare într-o lumină negativă.

Astfel, în 2014 activitatea Comisiei Electorale Centrale a fost reflectată de către următoarele instituţii mass-media:

- posturi de televiziune: Media TV, TV Euronova, ALBASAT, ”ALT TV”, ”Euro TV”, ”TV-Prim”, ”Pro TV Chişinău”, ”Acasă în Moldova”, ”RU TV Moldova”, ”Impuls TV”, ”Bravo”, ”Busuioc TV”, ”TV-6 Bălţi”, ”Super TV”, ”FLOR – TV”, ”TV Drochia”, ”Jurnal TV”, ”TV 7”, ”NTS”, ”Prut”, ”Inter TV”, ”SOR – TV”, ”RTR Moldova”, ”CANAL-X”, ”MBC”, ”Realitatea TV”, ”Accent TV”, ”Moldova Sport”, ”TV Rain”, ”ART – TV”, ”Canal Regional”, ”TVC 21”, ”Gold TV”, ”Ren Moldova”, ”Moldova 1”, ”Prime”, ”TV BIZIM DALGAMIZ”, ”Canal 2”, ”Publika TV”, Canal 3, ”Eni Ai”, ”CTC Mega”, ”N 4”, ”VTV – Ungheni”, ”TV Elita”, ”TV Bălţi”, ”TV-Găgăuzia”, ”Canal Regional”, ”Bizim-aidinic”, ”Noroc TV”, ”Zona M”, ”Bas TV”, ”Aiîn Aciîc”, ”Studio-L”
- posturi radio: Retro FM”, ”RADIO Poli Disc – Русское Радио”, ”Jurnal FM”, ”RADIO MEDIA”, ”Pro 100 Radio”, ”Europa Plus Moldova”, ”Radio Prim”, ”Radio Sport”, ”Radio 21”, ”Pro FM Chişinău”, ”Radio PLAI”, ”AQUARELLE – FM”, ”Discovery FM”, ”Impuls FM”, ”Autoradio/Avtoradio”, ”Radio Stil/Стильное Радио”, ”Radio Alla”, ”Hit FM”, ”FLOR – FM”, ”Drochia FM”, ”Radio 7/GOLD FM”, ”Albena”, ”Radio Soroca”, ”Noroc”, ”Plus FM”, ”Radio Orhei”, ”Radio Naţional FM”, ”Radio Zum”, ”Radio 911”, ”Univers FM”, ”Radio Moldova”, ”Radio Moldova Tineret”, ”Maestro FM”, ”Muz FM”, ”Publika FM”, ”Radio Dor”, ”Budgeac FM”, ”ART FM”, ”Fresh FM”, ”Vocea Basarabiei”, ”GRT”, ”Euronova FM”, ”Radio Pro-Mingir”, ”Bas FM”;
- presa scrisă: Adevărul, Ziarul de Gardă, Timpul, Ziarul Naţional, Panorama, Argumenti i Facti, Ekonomiceskoe Obozrenie, Jurnal de Chişinău, Cuvântul (Rezina), Expresul (Ungheni);
- presa online/portaluri de ştiri: www.tribuna.md, www.trm.md, www.curentul.md, www.politik.md, www.noi.md, www.inprofunzime.md, www.unimedia.info, www.omg.md, www.gagauz.info, www.omg.md, www.press.try.md, www.alfanews.md, www.newsmoldova.md, www.moldonews.md, www.newsmaker.md, www.hotnews.md, www.jurnal.md, www.agora.md, www.deschide.md, www.abcnews.md, www.politics.md, www.independent.md; www.moldova.org, www.newsmoldova, www.allmoldova.md, www.moldova24.info, www.vedomosti.md, www.24h.md, www.evenimentul.md, www.media-azi.md, www.a-tv.md, www.evzmd.md,
- agenţii de presă: IPN, Infotag, Moldpres, Interlic, Interfax, Itar-tass,
- alte site-uri: www.epochtimes-romania.com, www.moldovacurata.md, www.media-azi.md, www.basarabia.info, www.infomoldova.net, www.rnews.ro, www.agerpres.ro, www.eldor.info, www.infoprut.ro, www.mediafax.ro, www.nasul.tv, www.rfi.ro, www.api.md, www.privesc.eu, www.puterea.info.

Pe parcursul anului 2014, tematica abordată de mass-media a vizat subiecte care definesc pe deplin domeniul de activitate al Comisiei: organizarea şi desfăşurarea alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014,

finanţarea partidelor politice şi a campaniilor electorale, întocmirea şi verificarea listelor electorale, implementarea la nivel național al Registrului de Stat al Alegătorilor (RSA), etc.

Graficul din *Diagrama 1* ilustrează numărul de apariţii CEC în presă pe lună. Per ansamblu, se poate observa că în lunile ianuarie – martie, mai – iulie, septembrie – decembrie activitatea Comisiei a fost cel mai bine reflectată în sursele media (la polul opus situîndu-se apariţiile asociate lunilor aprilie şi august). În perioada septembrie – decembrie (1965 apariții), vizibilitatea Comisiei Electorale Centrale în presă a fost maximă datorită organizării şi desfăşurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014. De asemenea, un interes sporit a fost acordat preluării preşedinţiei Asociaţiei Oficialilor Electorali Europeni (ACEEEO) de către dr. Iurie Ciocan, preşedintele Comisiei.

Apariţiile în presă din ianuarie – martie (276 apariţii) se datorează evenimentelor consacrate Zilei Internaţionale a Alegerilor, lansării concursului de desen „Primul vot”, în cadrul campaniei de informare şi educaţie electorală cu acelaşi generic, participării în cadrul reuniunii Comitetului Executiv al Asociaţiei Oficialilor Electorali Europeni (ACEEEO).

Manifestul mass-mediei faţă de activitatea Comisiei în perioada mai – iulie (270 de apariţii) se datorează în mare parte faptului că în aceste luni a fost lansată aplicația on-line pe www.alegator.md privind înregistrarea prealabilă a cetăţenilor Republicii Moldova cu drept de vot aflaţi peste hotare, premierea cîştigătorilor concursului de desen ”Primul vot”, organizarea şi desfăşurarea referendumului local privind revocarea primarului comunei Cneazevca din raionul Leova şi alegerilor locale noi privind alegerea Consiliului comunal Cealîc din raionul Taraclia. Cele mai puţine ştiri au fost difuzate în luna aprilie și august (38 apariţii).

Diagrama 1

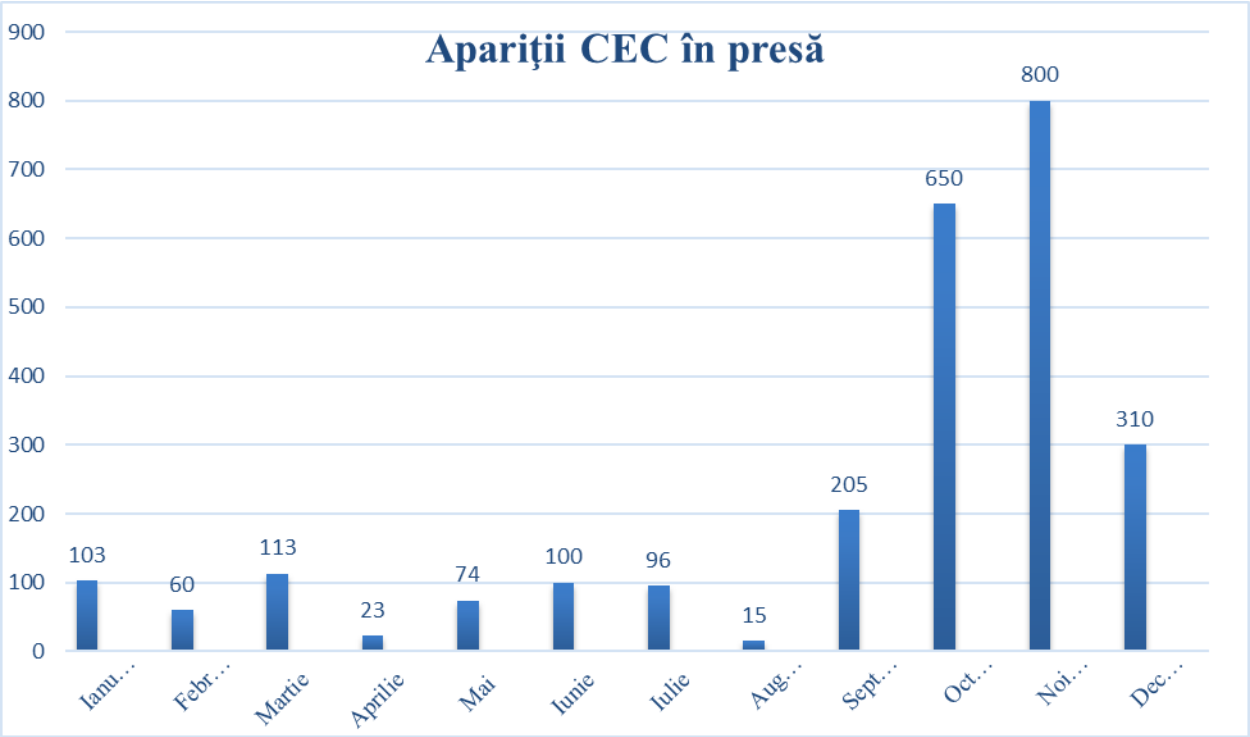

Din perspectiva surselor monitorizate, apariţiile Comisiei Electorale Centrală în presă au un caracter pozitiv. Deci, putem menţiona că activitatea de comunicare desfăşurată de CEC prin intermediul mass-mediei este în ascensiune calitativă.

În *Diagrama 2* sînt menţionate cele mai mediatizate subiecte ale anului 2014.

Diagrama 2

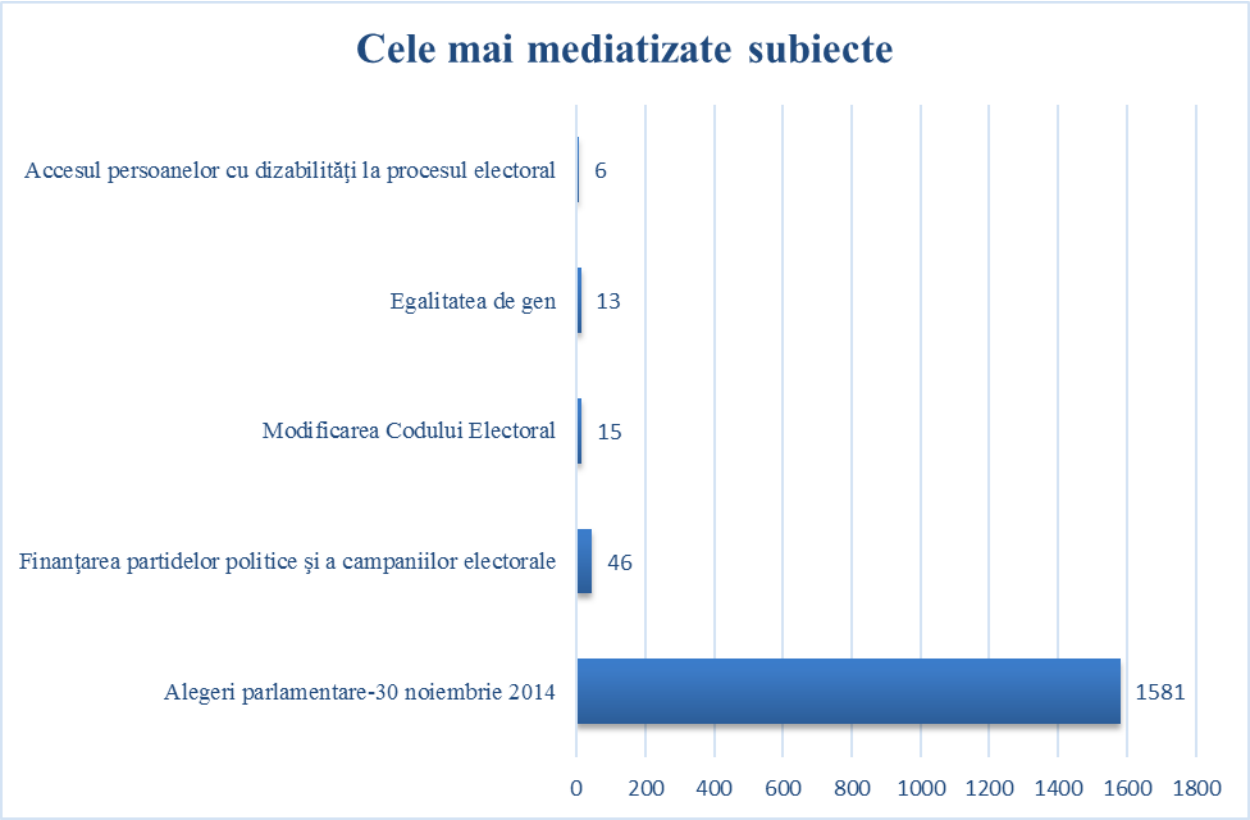

Comisia Electorală Centrală a derulat activităţi care au fost mai bine receptate de mass-media. Cele mai multe ştiri/articole au fost difuzate/publicate de către:

Publika TV - 130

Moldova 1 - 130
Realitatea TV - 120
Jurnal TV - 95
TV 7- 95
Prime TV – 65
Pro TV Chişinău - 65
Portalul de ştiri Unimedia – 85
Tribuna - 110
Politik.md - 90
Radio Europa Liberă - 110
Radio Chişinău - 60
Agenţia de presă IPN - 110

Diagrama 3

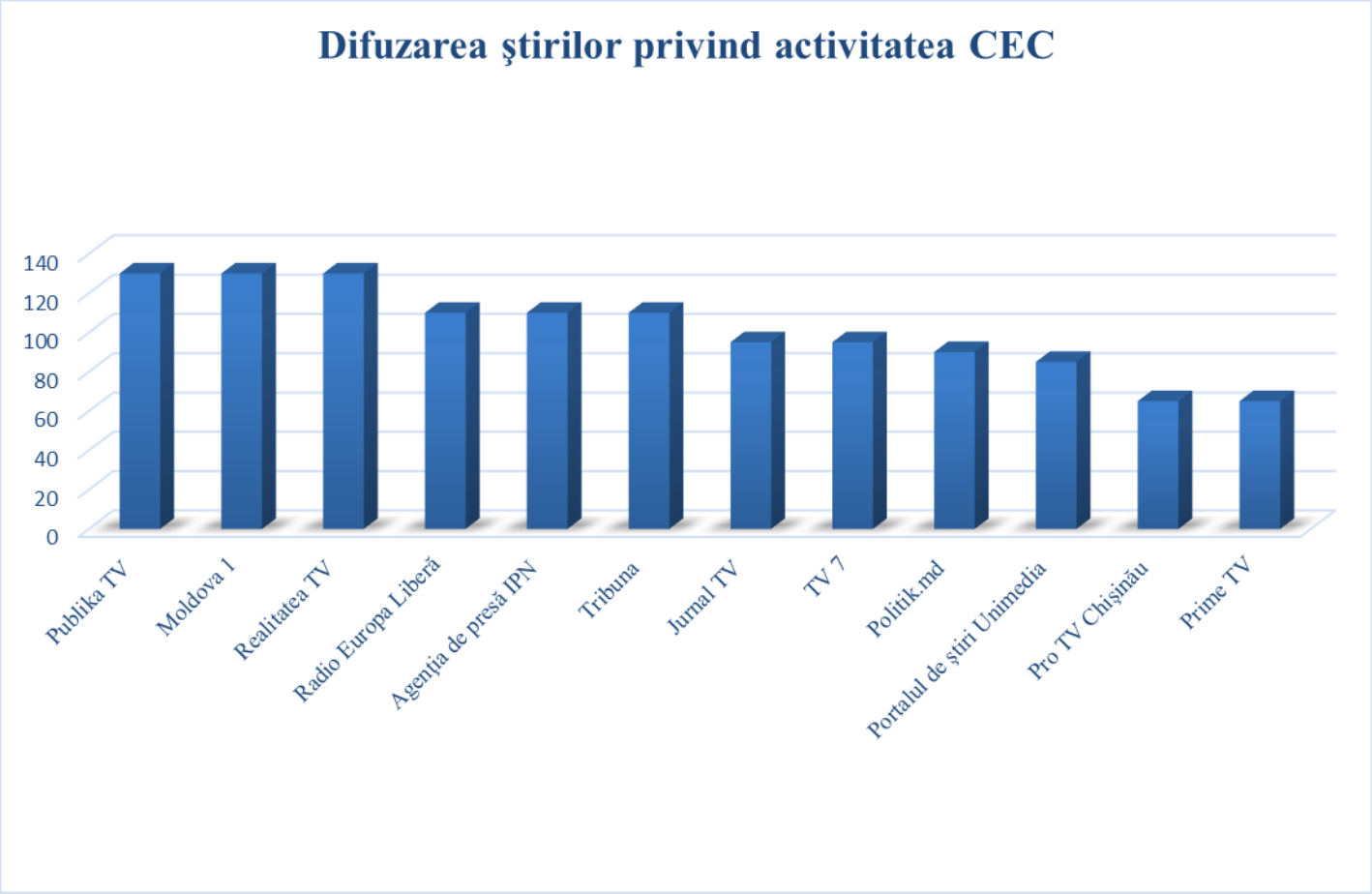

Pe parcursul campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014, mass-media a reflectat diverse aspecte ale scrutinului parlamentar.

Diagrama 4 ilustrează cele mai mediatizate subiecte privind desfăşurarea campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014, şi anume desemnarea şi înregistrarea concurenţilor electorali, uniformizarea cabinelor de vot secret şi a urnelor de vot, implementarea la nivel naţional a Registrului de Stat al Alegătorilor, înregistrarea prealabilă a cetăţenilor Republicii Moldova aflaţi peste hotarele ţării (numărul persoanelor înregistrate pe www.alegator.md), deschiderea secţiilor de votare în străinătate, acreditarea observatorilor naţionali şi internaţionali pentru monitorizarea scrutinului, votarea în baza actelor de identitate expirate, asigurarea dreptului de vot alegătorilor cu nevoi speciale etc.

Diagrama 4

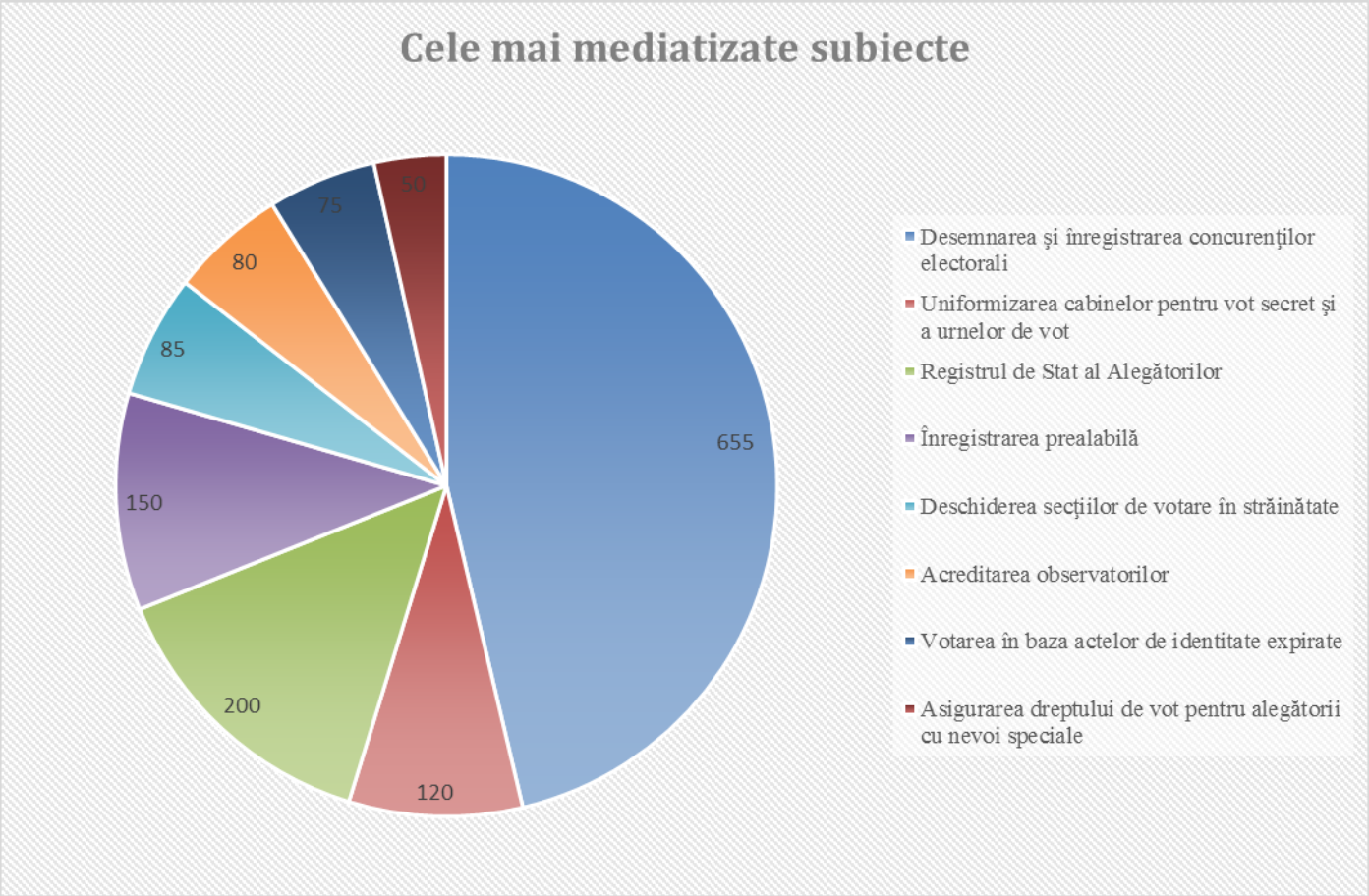

Mass-media naţională şi cea locală au manifestat interes faţă de activităţile Comisiei pe parcursul anului 2014, preluînd comunicatele de presă, newsletter-ele instituţiei. În acest sens, au fost întocmite şi difuzate 112 comunicate de presă (*Diagrama 5*).

Diagrama 5

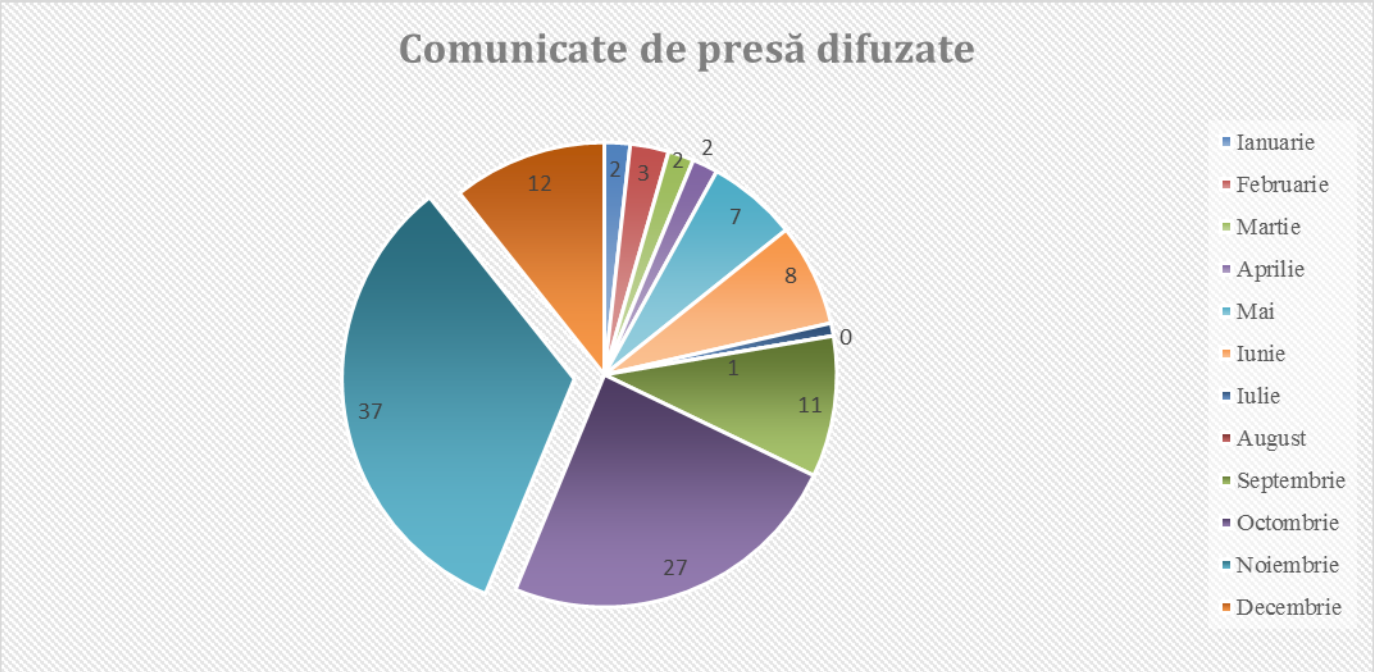

În ceea ce priveşte tehnicile vizuale utilizate au fost realizate înregistrări foto de la evenimentele cu participarea conducerii Comisiei, cât şi a altor activităţi publice în care au fost implicaţi funcţionarii Comisiei, materialele fiind prelucrate şi plasate pe pagina web oficială a Comisiei, la rubrica *Galeria foto* – 17 albume foto.

În total, CEC a difuzat 7 newslettere care au cuprins ştiri, comunicate de presă şi rapoarte ale deplasărilor efectuate peste hotare de către conducerea şi funcţionarii Aparatului CEC.

Pe parcursul anului 2014 Comisia Electorală Centrală a depus toate eforturile pentru facilitarea relaţiei cu mass-media şi îmbunătăţirea percepţiei opiniei publice cu privire la domeniul electoral, prin asigurarea transparenţei, informarea rapidă şi exactă a reprezentanţilor instituţiilor mass-media.

V. RELAȚII EXTERNE

În domeniul relaţiilor externe, Comisia Electorală Centrală a întreprins o serie de activităţi pentru stabilirea, menţinerea şi dezvoltarea relaţiilor de colaborare cu partenerii externi: organizaţii internaţionale (Asociaţia Oficialilor Electorali Europeni (ACEEEO), OSCE/ODIHR, Consiliul Europei (CoE), Comunitatea Statelor independente (CSI), Reţeaua Competenţelor Electorale din Cadrul Francofoniei (RECEF)), reprezentanţi ai autorităţilor electorale din alte state; partenerii de dezvoltare şi misiunile diplomatice din RM (PNUD, IFES, Delegaţia UE în Moldova, Consiliul Europei, OSCE etc.).

În funcție de instituție și activitățile ce urmau să fie desfășurate, colaborarea a fost realizată în mod direct sau prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE), organul central de specialitate, ce promovează politica statului în domeniul relaţiilor externe sau Ministerului Justiției, coordonator la nivel național pentru implementarea planurilor de colaborare dintre Republica Moldova și unele organizații internaționale.

Direcțiile prioritare de colaborare externă au fost stabilite în primul rînd în contextul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014: perfecționarea practicii și legislației electorale, asigurarea transparenței în activitatea Comisiei Electorale Centrale şi promovarea imaginii Comisiei peste hotarele ţării.

Pentru atingerea scopurilor menţionate, au fost întreprinse următoarele activităţi:

- participarea reprezentanţilor CEC la evenimente internaţionale, regionale, observarea alegerilor şi schimburi de experienţă cu autorităţile electorale din alte state;
- participarea reprezentanţilor CEC la întrunirile dintre autorităţile publice din Republica Moldova şi organizaţiile partenere internaţionale și din străinătate;
- colaborarea cu misiunile de observare și oferirea asistenței necesare în vederea observării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014;
- întrevederi dintre conducerea CEC şi partenerii de dezvoltare;
- transmiterea către partenerii externi a informaţiilor şi materialelor ce ţin de procesul electoral din Republica Moldova şi activitatea CEC.

1. Colaborarea regională şi internaţională în domeniul electoral

Colaborarea internaţională în domeniul electoral s-a caracterizat prin desfăşurarea a cîtorva evenimente importante atît pentru Comisia Electorală Centrală, cît şi pentru Republica Moldova.

În primul rînd vom menţiona preluarea preşedinţiei Asociaţiei Oficialilor Electorali Europeni (ACEEEO) de către dr. Iurie Ciocan, preşedintele CEC, în cadrul Adunării Generale a ACEEEO, care a avut loc la Bucureşti (România). Pentru candidatura noastră au votat toţi membrii instituţionali ai Asociaţiei prezenţi. Aceasta a fost posibil ca urmare a evaluării progresului atins de CEC în dezvoltarea procesului electoral din ţara noastră. De menţionat că acest fapt are o importanţă deosebită pentru promovarea imaginii ţării noastre pe plan internaţional şi va contribui la intensificarea colaborării CEC cu autorităţile omoloage din alte state şi instituţiile internaţionale din domeniul electoral.

În contextul deţinerii preşedinţiei, CEC va organiza la Chişinău pe parcursul anului 2015 două şedinţe de lucru ale Comitetului Executiv al Asociaţiei şi cea de-a 24-a Conferinţă anuală a ACEEEO.

Pentru conferinţă au fost propuse două teme: una practică – „Instruirea continuă a subiecţilor electorali” şi alta cu tentă teoretică – „Egalitatea alegătorilor, egalitatea voturilor”.

În cadrul Adunării Generale a ACEEEO a fost:

- adoptat Raportul de activitate al Asociației pe anul 2013 și analizat modul în care a fost implementat planul strategic al organizației pentru anul 2014;
- adoptată Carta Asociației Mondiale a Organismelor Electorale (A-WEB), constituită în 2013 din reprezentanţii organizaţiilor electorale din toată lumea. Documentul cuprinde obiective și principii de management electoral similare celor ale ACEEEO. Printre membrii fondatori ai A-WEB se numără şi CEC;
- aprobată propunerea privind derularea unui program de internship, pentru masteranzii în politici electorale și administrative, la Școala de Înalte Studii Sant' Anna din Pisa, Italia.

Totodată, în această perioadă, a fost desfășurată și cea de-a 23-a Conferinţă anuală a ACEEEO care a reunit un număr record de participanţi, printre care peste 150 de oficiali și experți electorali din circa 50 de țări de pe toate continentele reprezentînd 30 de autorităţi electorale şi instituții internaționale de profil.

Conferinţa a început cu un eveniment colateral, organizat în parteneriat cu A-WEB și a oferit participanţilor posibilitatea de a cunoaşte principalele probleme cu care se confruntă autorităţile electorale în prezent, în diferite regiuni ale lumii. Totodată, a fost oferită o imagine de ansamblu a principalelor tendinţe ale managementului electoral la nivel mondial.

Conferinţa din acest an s-a axat pe două teme de interes sporit pentru activitatea specifică a instituțiilor electorale și, implicit, pentru democrație: *Planificarea alegerilor generale* și *Participarea femeilor în alegeri și în viața publică*. Obiectivul comun al participanților a fost de a găsi soluții eficiente pentru un management electoral performant și pentru eliminarea discriminării de gen.

Cea de-a 23-a Conferință anuală a ACEEEO s-a încheiat cu adoptarea a două declarații pe marginea celor două teme dezbătute, care pot fi consultate pe pagina web a asociației - http://www.aceeeo.org/en/regular-events/annual-conferences/2014-participation-of-women-planning-general-elections/declaration2014.

Conferinţa ACEEEO a oferit reprezentanţilor CEC şi posibilitatea de a se întîlni cu reprezentanţii organizaţiilor internaţionale şi organelor electorale, cum ar fi cele din Letonia, Polonia, Lituania, România, Slovenia, Armenia, Georgia, Azerbaidjan, Mexic etc., pentru discutarea unor iniţiative şi posibilităţi de colaborare, precum şi pentru efectuarea schimbului de experienţă şi de opinii în astfel de domenii ca organizarea instruirii pentru persoanele implicate în organizarea şi desfăşurarea alegerilor, implementarea noilor tehnologii electorale, pregătirea şi administrarea listelor electorale, logistica electorală etc.

Pe durata evenimentului, a avut loc o expoziție a furnizorilor de echipamente IT&C din domeniul electoral la care au luat parte reprezentanți ai unor organizații internaționale cu renume în domeniu Vizitarea unor expoziţii de acest fel este esenţială pentru CEC în contextul implementării de către Republica Moldova a SIAS „Alegeri”.

În luna martie, preşedintele CEC a participat la reuniunea Comitetului Executiv al ACEEEO, desfăşurat la Braşov, România. În cadrul discuţiilor au fost dezbătute rezultatele activităţii asociaţiei înregistrate în anul precedent şi identificate punctele şi oportunităţile care pot maximiza efectele acţiunilor organizate şi desfăşurate de organizaţie. Păreşedintele CEC RM a fost ales în componenţa Comitetului Executiv al ACEEEO în cadrul reuniunii Adunării generale, desfăşurată la Varşovia, Polonia, la 13 septembrie 2013.

Cu ocazia reuniunii, din 2014, Autoritatea Electorală Permanentă din România a organizat şi un seminar cu tema „Participarea femeilor la alegeri. Scopul evenimentului a fost schimbul de experienţă şi bune practici între statele membre ale ACEEEO şi statele partenere din regiunea MENA în domeniul promovării participării femeilor în procesul electoral.

Protocolul participanţilor la prima reuniune a reprezentanţilor instituţiilor electorale, organizată la Sighnaghi, Georgia, în perioada 9-11 februarie 2011 reprezintă un document ce stă la baza cooperării regionale dintre statele din regiunea Europa de Est şi Asia Centrală. În vederea

realizării acestei colaborării, un reprezentant CEC a participat la cea de-a patra întrunire anuală a managementului organelor electorale avînd ca temă *„Angajamentele părţilor implicate şi eficacitatea comunicării acestora”*. Evenimentul a fost organizat la Tbilisi (Georgia), de Comisia Electorală Centrală din Georgia, cu suportul Centrului de Dezvoltare, Reformare şi Instruire a Sistemelor Electorale, Centrului Internaţional de Studii Parlamentare (ICPS), Centrului Internaţional de Psihologie Electorală. Conferinţa a adunat reprezentanţi ai autorităţilor electorale, precum şi delegaţi din partea unor organizaţii internaţionale de profil.

Prezentările şi discuţiile s-au focusat în linii generale asupra diverselor metode şi procedee folosite de organele electorale în vederea stabilirii parteneriatului cu cei mai importanţi actori ai procesului electoral – alegători, concurenţi electorali, observatori, mass-media etc. Totodată, reprezentanţii organizaţiilor internaţionale în domeniul electoral au trecut în revistă cele mai elocvente exemple privind practica autorităţilor electorale de promovare a imaginii şi dezvoltare a strategiilor de comunicare, precum şi de gestionare a aşteptărilor subiecţilor procesului electoral.

Organizatorii au reuşit să menţină interacţiunea, interesul şi actualitatea subiectelor abordate prin atragerea instituţiilor specializate care acordă servicii tehnice în domeniul informaţional privind promovarea e-voting. Companiile invitate şi-au prezentat ofertele şi serviciile pe care le prestează, comunicînd experienţa acumulată pe parcursul implementării metodelor de vot prin sistem electoronic, au făcut prezentări ale scanerelor optice, maşinilor speciale pentru votul electronic şi altor tehnologii inovatoare care asigură securitatea alegerilor.

Reţeaua Competenţelor Electorale din Cadrul Francofoniei (RECEF) a fost creată în cadrul reuniunii preşedinţilor comisiilor electorale din spaţiul francofon care a avut loc în perioada 21-25 august 2011 la Quebec, Canada. Printre statele fondatoare ale RECEF se află și Republica Moldova. RECEF deschide noi oportunităţi de cooperare, lărgind numărul de state cu care CEC se află în relații strînse de cooperare. RECEF reprezintă nu doar un platou de discuţii şi schimb de experienţă, dar dispune şi de un grup de experţi care facilitează acest schimb de experienţă şi efectuarea de cercetări aprofundate a practicilor din statele membre ale RECEF. În acest context, reprezentantul CEC a participat la Adunarea Generală a RECEF din 2014, care a au avut loc în Bamako, Mali. Evenimentele au fost organizate, în cooperare cu Organizaţia Internaţională a Francofoniei (OIF) şi subdiviziunea responsabilă pentru alegeri din cadrul Ministerului de Interne al Republicii Mali.

În cadrul Adunării generale a RECEF, Biroul de Administraţie şi Secretariatul organizaţiei au prezentat raportul financiar şi de activitate pentru ultimii doi ani. Delegatul CEC RM, domnul Ștefan Urîtu, a fost propus în calitate de candidat la funcţia de membru al Biroului de Administraţie al RECEF şi pentru următoarea perioadă, însă el și-a retras candidatura în favoarea reprezentantei autorităţii electorale a Madagascarului, inclusiv în vederea asigurării principiului egalității de gen în administrația RECEF.

La eveniment a fost abordată şi chestiunea privind constituirea Asociaţiei Mondiale a Autorităţilor Electorale (A-WEB). În urma dezbaterilor și a propunerilor înaintate de către mai mulţi participanţi, Adunarea Generală a RECEF a împuternicit prin vot Biroul de Administraţie să preia legătura cu conducerea asociaţiei, în vederea pregătirii actelor necesare pentru aderare la A-WEB.

Totodată, a fost desfăşurat și un seminar cu tema „Consolidarea și profesionalizarea organelor electorale”, la care a fost discutată situaţia actuală, problemele existente şi necesităţile de perfecţionare a sistemelor electorale din ţările-membre ale RECEF, starea actuală și modalitățile de recrutare a funcționarilor electorali și profesionalizarea acestora. În urma dezbaterilor a fost adoptat un document care se numeşte *Declaraţia de la Bamako*, textul căreia poate fi găsit pe următorul link - http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1078&rid=11193&l=ro

În prezentarea susținută dl Șt. Urîtu a descris modalitatea de constituire şi funcţionare a organelor electorale din RM, precum şi activităţile desfăşurate în vederea ridicării profesionalismului funcţionarilor electorali. A vorbit despre crearea Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral pe lîngă CEC, constituirea Registrului funcţionarilor electorali, instruirea şi certificarea obligatorie a acestora. În contextul abordat, participanţii au identificat unele probleme ce ar putea apărea în relaţiile acestui centru cu partidele politice, principalele instituţii responsabilele pentru desemnarea membrilor

în organele electorale inferioare. În viziunea lor, partidele politice ar trebui să dispună de propriile instituţii responsabile de organizarea instruirii continue a membrilor săi.

Pe parcursul vizitei, reprezentantul CEC, dl Șt. Urîtu, a stabilit contacte directe cu reprezentanţii autorităţilor electorale din mai multe ţări francofone, informîndu-i despre alegerile parlamentare și locale generale planificate pentru 2014 şi 2015 şi adresîndu-le invitaţia de a participa la ele în calitate de observatori internaţionali. El a mai avut o întrevedere cu domnul Cyrille Zogo Ondo, specialist de programe în cadrul Organizaţiei Internaţionale a Francofoniei şi coordonator al relaţiilor OIF/RECEF, în cadrul căreia a discutat despre stabilirea unui parteneriat permanent cu Republica Moldova şi o posibilă extindere a proiectelor OIF în Republica Moldova care ar putea fi realizate direct sau prin intermediul RECEF.

În contextul colaborării cu Consiliul Europei și statele-membre ale CoE, reprezentanții CEC au participat la *cea de-a 11-a Conferinţă a Autorităţilor Electorale din Europa* cu tema "Combaterea utilizării resurselor administrative în procesul electoral". Evenimentul a fost organizat de Comisia Europeană pentru Democraţie prin Drept (Comisia de la Veneţia) în parteneriat cu Parlamentul finlandez, Ministerul Justiţiei şi Biroul naţional de audit din Finlanda.

Principalele teme abordate au vizat cadrul juridic privind utilizarea resurselor administrative, metodele de prevenire, combatere şi sancţionare a utilizării abuzive a resurselor administrative în procesul electoral, rolul autorităţilor electorale în prevenirea şi combaterea acestora. Evenimentul a reunit peste 100 de participanţi, reprezentanţi ai 26 de ţări, dar şi ai unor instituţii şi organizaţii internaţionale.

2. Observarea alegerilor desfășurate în alte state

Realizarea schimbului de experienţă nemijlocit în perioada electorală oferă oportunitatea nu doar de familiarizare cu procedurile și legislația electorală din statele monitorizate, dar și de a vedea aplicarea și utilizarea acestora în practică. În anul 2014 CEC a avut o agendă încărcată, prin urmare nu a existat posibilitatea de a da curs tuturor invitațiilor.

Programul vizitelor de observare a alegerilor are 3 componente de bază:

- participarea la o reuniune introductivă cu conducerea autorităţii electorale din ţara gazdă, în ziua anterioară zilei alegerilor, la care sînt prezentate prevederile legale în domeniul organizării şi desfăşurării alegerilor şi principalele activităţi de pregătire realizate de instituția de management electoral şi alte autorităţi cu responsabilităţi legate de scrutin, precum și date generale privind sistemul electoral și procesul electoral din țara gazdă;
- observarea zilei alegerilor nemijlocit în secţiile de votaren consiliile electorale și Comisia Electorală;
- participarea la o întrevedere cu autoritatea electorală centrală, organizată în ziua ulterioară zilei alegerilor, la care sînt oferite informaţii despre modul de desfăşurare a alegerilor şi rezultatele preliminare ale votării.

Pe parcursul anului 2014, reprezentanții CEC au participat la observarea *alegerilor prezidențiale* din 3 state (*Lituania, România și Ucraina*). Deşi în Republica Moldova, Preşedintele ţării este ales direct de către Parlament, totuşi astfel de evenimente sînt extrem de interesante şi utile, nu doar pentru faptul că multe din procedurile electorale sînt aproximativ aceleaşi, indiferent de tipul scrutinului, parlamentar sau prezidential, ci şi din perspectiva implementării eventuale a practicii astfel acumulate. Totodată, participarea la evenimentele electorale din alte state reprezintă o bună oportunitate pentru menţinerea şi dezvoltarea relaţiilor de colaborare atît cu autorităţile electorale din ţara gazdă, cît şi cu organismele electorale din alte state.

La finele lunii mai s-au desfășurat *alegerile pentru Parlamentul European* în toate cele 28 state membre ale Uniunii Europene (UE), în care urmau să fie aleşi 751 deputaţi. Acceptînd invitația de a observa aceste alegeri, reprezentanții CEC s-au deplasat în *România și Letonia*. Practica organizării și desfășurării acestui tip de scrutin este importantă pentru CEC, în contextul declarațiilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Un alt tip de scrutin la care au participat reprezentanţii CEC au fost *alegerile locale din Georgia*, care au reprezentat un interes special în contextul pregătirilor pentru alegerile locale generale preconizate pentru anul 2015.

3. Schimb de experienţă în domeniul electoral cu autorităţile electorale din străinătate

Schimbul de experienţă în domeniul electoral este realizat în perioada dintre alegeri cînd autorităţile electorale au un program mai puţin încărcat faţă de perioada electorală şi pot să facă schimburi de experienţă privind activităţile de organizare a alegerilor, să se informeze reciproc despre acţiunile electorale strategice. Totodată, în cadrul acestor deplasări există posibilitatea de a avea întrevederi şi cu alte instituţii/autorităţi atît din ţara gazdă, cît şi cu reprezentanţii instituţiilor de management electoral şi ai organizaţiilor internaţionale.

Un subiect de interes pentru Comisie a reprezentat utilizarea şi funcţionarea registrelor alegătorilor, implementate în alte ţări, mai ales în contextul aplicării unui astfel de sistem în alegerile din 2014. În vederea familiarizării cu specificul utilizării acestor sisteme informaţionale, au fost desfăşurate cu suportul PNUD Moldova 2 vizite de studiu în Slovenia şi Albania.

În cadrul *vizitei din Slovenia*, delegaţia CEC a avut întrevederi cu Comisia Electorală de Stat din această ţară, Ministerul Afacerilor Interne (MAI) care administrează RSA, organele locale de ţinere şi a celor de administrare regională a RSA.

În perioada vizitei, delegaţia s-a familiarizat cu privire la: ţinerea RSA, principiile de formare, asigurare a securităţii şi funcţionării continuă a RSA; modul de protejare a datelor cu caracter personal; cadrul legal cu privire la crearea, administrarea, actualizarea şi funcţionarea RSA; instituţiile şi atribuţiile acestora vizavi de RSA, informaţiile furnizate de acestea şi periodicitatea furnizării; experienţa privind întocmirea şi actualizarea listelor electorale.

În afară de Registrul de Stat al Alegătorilor, MAI deţine şi alte registre: Registrul de Stat al Populaţiei (Declaraţiile de domiciliu, Evidenţa gospodăriilor); Registrul Stării Civile; Registrul adreselor; Registrul străinilor. Toate registrele conţin IDNP, care serveşte ca liant, şi se unesc în Registrul Central al Populaţiei.

Actualizarea datelor din RSA se face permanent de către serviciile de evidenţă şi documentare a populaţiei care, printr-un canal tunelat VPN, se conectează la Registrul Central al Populaţiei, după care se face automat actualizarea tuturor registrelor deţinute de MAI.

La moment, în RSA din Slovenia sînt înregistraţi circa 1 650 000 de alegători. O secţie de votare poate să cuprindă cel mult 1800 de alegători.

Vizita în Albania a avut ca scop schimbul de experienţă şi de bune practici în domeniul asigurării protecţiei datelor cu caracter personal în procesul de prelucrare a acestora în cadrul activităţilor electorale, în perspectiva înregistrării Comisiei Electorale Centrale în calitate de operator de date cu caracter personal. Pe lîngă reprezentanţii CEC, la vizită a participat şi un reprezentant al Centrului Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal. Pe lîngă tema de bază, discuţiile s-au axat şi pe structura, atribuţiile şi responsabilităţile generale ale Comisiei din Albania

În Albania funcţionează Registrul de Stat al Populaţiei şi Registrul Electronic al Alegătorilor, ţinute şi gestionate de autorităţile publice locale în colaborare cu Direcţia generală a Oficiului Stării Civile din cadrul Ministerului Afacerilor Interne (MAI). Atribuţiile CEC din Albania în acest domeniu sînt minime (control/audit), aceasta fiind înregistrată ca operator de date personale la Autoritatea pentru Protecţia Datelor şi este obligată, conform legii, să raporteze toate accesările şi să notifice Autoritatea despre informaţiile pe care le prelucrează.

În cadrul întrevederii cu reprezentanţii MAI, au fost abordate subiecte vizavi de cadrul legal şi organizatoric ce ţin de Registrul Electronic al Alegătorilor, modalitatea de întocmire, actualizare, distrugere a listelor electorale, tipul şi forma listelor electorale. În detaliu au fost explicate condiţiile şi modul de afişare publică în reţea (plasarea pe Internet) a listelor electorale şi restricţiile la consultarea şi verificarea acestora de către alegători. Plasarea pe Internet a listelor electorale se face doar în perioada electorală, de către responsabilii instituţiei. În acelaşi timp, Comisia din Albania printr-un comunicat informează alegătorii despre posibilitatea consultării şi verificării listelor, alegătorul accesînd informaţia, automat este redirecţionat la pagina web corespunzătoare a MAI. La plasarea pe

Internet, datele despre alegători conţinute în listă nu se afişează, însă datorită unui motor de căutare, care constă în includerea numelui, prenumelui, datei, lunii şi anului naşterii, alegătorul poate verifica dacă este sau nu inclus în listă, la care birou electoral este arondat şi în aceleaşi condiţii poate verifica existenţa în listă a unui alt alegător.

Listele electorale pe suport de hîrtie se păstrează 6 luni, după care se transmit la Arhiva de Stat, iar cele în format electronic – permanent, deoarece se actualizează continuu.

Totodată, s-a discutat despre procedura de furnizare a listelor electorale către partidele politice, fiind remarcate aspectele ce ar putea constitui o bună practică, dar și despre riscurile și lecțiile învățate. Menționăm că în vederea asigurării protecţiei datelor cu caracter personal în procesul de întocmire a listelor electorale, partidele cu cea mai mare reprezentare în Parlament propun 2 persoane care se acreditează de CEC Albania, avînd responsabilitatea de a monitoriza întreg procesul și de a prezenta către CEC și partid rapoarte lunare.

Partidele politice interesate pot să obțină CD-ul cu listele electorale pe toată țara cu scopul de a verifica corectitudinea datelor conţinute în ele. Procesul de verificare constă în crearea grupurilor a cîte 2 persoane din diferite partide, care se deplasează la domiciliul alegătorilor şi verifică veridicitatea datelor, fără a avea dreptul de a le schimba. În urma implementării acestui procedeu a crescut nivelul de credibilitate a cetăţenilor în datele înscrise în listele electorale. Implicarea reprezentanților partidelor politice în procesul de verificare a datelor din liste este practicată și în Georgia.

Ca și în RM, în Albania există Autoritatea pentru Protecția Datelor, iar prevederile legale în domeniul vizat nu diferă prea mult.

O problemă majoră identificată la etapa proiectării registrului, ca și în RM, a constituit existenţa străzilor fără denumire şi număr. Soluţia propusă de OSCE către albanezi a fost includerea unui cod din 10 cifre prin intermediul căruia alegătorii pot fi arondaţi la secțiile de votare: primele 3 cifre – codul localității, următoarele 4 – codul secției de votare și ultimele 3 – codul casei din cadrul secției de votare.

Schimbul de experienţă cu statele ce utilizează registre electronice ale alegătorilor este binevenită pentru membrii şi funcţionarii CEC, listele electorale reprezintînd o preocupare importantă a instituţiei noastre. Vizita de studiu a ajutat reprezentanţii CEC să cunoască mai bine etapele de formare şi principiile de funcţionare a unui registru electronic al alegătorilor.

Rapoartele şi notele informative privind participarea la seminare, conferinţe internaţionale precum şi în cadrul misiunilor de observare a alegerilor în alte state se găsesc pe pagina oficială web a Comisiei Electorale Centrale, la rubrica *Relaţii internaţionale*, compartimentul *Deplasări.*

4. Vizitarea Republicii Moldova de către delegații străine

În perioada pre-electorală, reprezentanți ai Comisiei Electorale Centrale din Albania au venit într-o vizită de lucru la Chișinău pentru a studia experiența CEC a Republicii Moldova cu privire la instruirea în domeniul electoral, constituirea și activitatea Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, acesta fiind o subdiviziune specializată, instituită în cadrul Comisiei Electorale Centrale.

În ziua alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, la invitaţia Comisiei Electorale Centrale, Republica Moldova a fost vizitată de un număr record de reprezentanţi ai autorităţilor electorale – 36 de persoane din 14 state. Acest fapt denotă un interes sporit față de derularea procesului electoral din țara noastră. Scopurile vizitelor au fost familiarizarea cu cele mai bune practici şi realizări ale CEC RM în domeniul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare, dar şi informarea cu privire la provocările şi lecţiile învăţate în procesul de modernizare şi reformare a procedurilor electorale de la noi din țară. Aceste vizite au fost desfăşurate în contextul dialogului bilateral între Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova cu fiecare dintre autorităţile electorale din statele sus-menţionate, acesta reflectînd obiectivele comune asumate privind intensificarea cooperării şi asistenţei în domeniul electoral.

Agenda de lucru a vizitelor de observare a inclus participarea reprezentanților instituțiilor de management electoral din străinătate la: întrevederi cu reprezentanții autorităților electorale din RM de toate nivelurile; un briefing pentru observatorii internaționali; conferințe de presă; observarea activităților desfășurate în ziua de dinaintea zilei alegerilor, ziua alegerilor (deschiderea secției de

votare, desfășurarea votării, închiderea secției de votare, numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor votării) și ziua următoare de după alegeri.

Delegațiile au apreciat înalt procesul de organizare și desfășurare a alegerilor din țara noastră, precum și evoluțiile obținute de CEC în ultima perioadă în astfel de domenii precum: tehnologizarea procesului; înregistrarea alegătorilor; organizarea procesului de instruire pentru diferite categorii de subiecți electorali; certificarea în domeniul managementului calității și al securității; logistica electorală.

5. Conlucrarea cu partenerii de dezvoltare

Pe parcursul anului 2014, membrii și funcționarii CEC au participat pe teritoriul RM la întrevederi bilaterale cu partenerii de dezvoltare (PNUD Moldova, Ambasada Suediei, Ambasada Norvegiei, Reprezentanța CoE în RM, Delegația UE în RM, Misiunea OSCE și Ambasada SUA).

Totodată, reprezentanții CEC au participat la activitățile organizate, la nivel național, de MAEIE și organizațiile internaționale/din străinătate:

- ședința de lucru privind implementarea Planului de Acţiuni privind Onorarea Angajamentelor Republicii Moldova faţă de Consiliul Europei;
- două ateliere de lucru privind implementarea Planului naţional de acţiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru anii 2014-2016;
- workshop organizat de Consiliul Europei privind implementarea proiectului comun contra corupției și spălării banilor;
- întrevedere pentru realizarea dialogului strategic RM – SUA;
- sesiunea de lucru a grupului de experţi NATO şi instituţiilor responsabile din RM privind evaluarea progreselor în implementarea Planului Individual de Acţiuni al Parteneriatului Republica Moldova – NATO pentru anii 2014-2016.

În cadrul evenimentelor, a fost evaluată asistența externă, CEC a prezentat progresele înregistrate pe parcursul ultimilor ani, provocările și tendințele actuale, precum și direcțiile prioritare de dezvoltare care necesită suportul extern din partea comunităţii internaţionale.

Totodată, partenerii externi au prezentat recomandările şi obiecţiile privind procesul electoral din RM și reformele ce necesită a fi implementate în domeniul electoral, în conformitate cu principiile şi standardele europene general recunoscute.

CEC a pregătit şi expediat donatorilor străini şi autorităţilor publice centrale din RM (Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene, Ministerul Justiţiei) propunerile sale de activităţi pentru finanţare şi asistenţă şi rapoartele anuale privind relaţiile externe ale CEC cu diferite instituţii internaţionale.

Domeniile cheie ale CEC ce au beneficiat de asistența și suportul financiar din partea partenerilor de dezvoltare au fost: implementarea SIAS ”Alegeri”, organizarea și desfășurarea instruirilor pentru diferite categorii de subiecți electorali, consolidarea capacității instituționale a organelor electorale, finanțarea partidelor politice și a campaniei electorale, informarea alegătorilor și educația electorală.

Comisia Electorală Centrală a întreprins acțiuni, inclusiv cu suportul MAEIE, pentru lărgirea numărului de parteneri. Astfel, au fost stabilite contacte și/sau expediate propuneri și inițiative de colaborare în domeniul electoral către autoritățile din Canada, Cehia, Slovenia și Coreea de Sud.

6. Colaborarea cu misiunile de observare a alegerilor parlamentare

În vederea monitorizării alegerilor parlamentare de către observatorii internaționali, CEC a expediat invitații, inclusiv prin intermediul MAEIE, către misiunile și reprezentanțele diplomatice și oficiile consulare din Republica Moldova, reprezentanții adunărilor interparlamentare şi organizaţiilor internaţionale guvernamentale la care Republica Moldova sau CEC este parte și ONG-lor internaționale și din străinătate.

În scopul asigurării activităţii eficiente a observatorilor internaţionali în alegerile parlamentare, CEC a constituit Oficiul de Protocol al observatorilor internaționali. În cadrul oficiului au activat atît

funcționari ai CEC, cît și reprezentanți ai Cancelariei de Stat, Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, Ministerului Transporturilor şi Infrastructurii Drumurilor și Ministerului Culturii.

Oficiul a fost responsabil de oferirea asistenței logistice misiunilor de observatori, pregătirea materialelor pentru acreditarea observatorilor, facilitarea comunicării dintre misiunile de observatori și autoritățile electorale de orice nivel, acumularea informației cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor de la observatori şi generalizarea ei, pregătirea și distribuirea către observatori a materialelor și informațiilor solicitate, organizarea briefing-urilor.

VI. ACTIVITATEA DE INFORMATIZARE

În perioada de referință, Direcția tehnologii informaționale și gestionarea listelor electorale (DTIGLE) din cadrul Aparatului CEC a asigurat buna funcționare a infrastructurii hardware și software ce ține de informatizarea activității CEC, precum și a procesului electoral. În particular, direcția a fost implicată în diverse activități, cum ar fi:

- ✓ organizarea și desfășurarea alegerilor locale noi;
- ✓ dezvoltarea și gestionarea aplicațiilor Comisiei Electorale Centrale;
- ✓ certificarea ISO 27001 și 9001;
- ✓ organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014.

1. Activități de organizare și desfășurare a alegerilor locale noi

În data de 11 mai 2014 au fost organizate alegerile locale noi ale Consiliului comunal Cealîc, raionul Taraclia. În perioada raportată au fost organizate, de asemenea, două referendumuri locale pentru revocarea primarului. În această primărie a fost pilotat Sistemul Informațional Automatizat de Stat „Alegeri”. Pentru a realiza proiectul-pilot, DTIGLE:

a. a instruit 4 operatori pentru alegerile locale noi;
b. a instruit 6 operatori pentru referendumul local;
c. a verificat secțiile de votare la disponibilitatea rețelei Internet (tehnologia HSDPA-3G), a diferitor Internet provideri;
d. au fost pregătite și configurate 10 laptopuri pentru operatori (cîte 2 laptopuri pentru fiecare secție de votare);
e. după încheierea alegerilor locale – a întocmit raportul de totalizare a alegerilor.

2. Certificarea ISO 27001/9001

În iulie 2014, CEC a obținut certificarea ISO/IEC27001:2005 și ISO 9001. Pentru aceasta, DTIGLE a început pregătirile din anul 2013. Procedura de pregătire și certificatul ISO 27001 obținut a scos la iveală diverse lacune atît procedurale IT, cît și tehnice în ceea ce privește gestiunea direcției. În vederea soluționării problemelor ce țin de procesele tehnice ale DTIGLE, au fost implementate diverse reguli tehnice de securitate, de asemenea instalat sistemul de evidență și alertă în cadrul sistemului informațional al CEC (în acest scop fiind instalat un logging server și real-time monitoring).

La fel, una dintre componentele principale pentru certificarea ISO a fost ajustarea camerei de servere (Data Centrul) a CEC la nivelul recomandat de standard. Au fost efectuate un șir de lucrări de ajustare și îmbunătățire a componentelor hardware de telecomunicații CEC.

3. Implicarea în grupuri de lucru

În vederea implementării proiectului „RSA și importator din RSP” de către Î.S. ”CRIS ”Registru” în calitate de furnizor, a fost inițiat grupul tehnic de lucru comun CEC – Î.S. ”CRIS ”Registru” – PNUD Moldova. La fel, au fost inițiate un șir de întruniri pentru a discuta Termenii de referință ai RSA și Importator. În comun cu Î.S. „Centrul de telecomunicații speciale” (CTS) au fost desfășurate ședințe tehnice inclusiv în privința securizării transportului datelor de la autoritatea locală, secția de votare pînă la serverele CEC.

Prin dispoziția nr. 37-a din 24 iunie 2014 a președintelui CEC a fost creat grupul de lucru interinstituțional privind asigurarea funcționalității și securității sistemelor informaționale gestionate

de CEC, în componența căruia au fost incluși reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate, CTS și Comisiei Electorale Centrale, avînd ca scop asigurarea funcționalității și securității sistemelor informaționale gestionate de CEC în perioada (pre)electorală, inclusiv identificarea riscurilor, întreprinderea măsurilor necesare pentru diminuarea acestora și buna desfășurare a alegerilor parlamentare prin prisma componentei IT.

4. Modernizarea infrastructurii TIC

Au fost întreprinse măsuri de îmbunătățire a securității fizice a echipamentelor telecomunicaționale și de server ale sistemului informațional al CEC prin elaborarea caietului de sarcini de modernizare a camerei de servere (Data Centru) a CEC.

Modernizarea camerei de servere a fost una din prerogativele de bază pentru certificarea ISO27001. Astfel, au fost realizate lucrări de reparație și modernizare a camerei de servere prin îmbunătățirea componentelor de asigurare continuă cu energie electrică, răcirea acesteia, asigurarea cu sistem anti-incendiar și sistem de pază, control și acces fizic în încăpere.

Conform caietului de sarcini de modernizare a Data Centrului CEC, au fost proiectate și realizate lucrări de conectare a Data Centrului la două surse de energie electrică (transformatoare) diferite. Totodată, a fost realizată conectarea sursei de generator Diesel extern pentru cazuri extreme. Acest compartiment a fost realizat cu succes, însă trecerea la o sursă de energie electrică (stație electrică) diferită nu a fost testată, fiind probată doar conectarea generatorului Diesel și asigurarea de către acesta cu energie electrică a Data Centrului și întregii clădiri a CEC. De menționat că la moment acțiunea de conectare și trecere la sistem de generator Diesel este efectuată manual, de aceea o primă sarcină în acest sens este automatizarea conectării și distribuirii energiei electrice (implementarea unui AVR).

DTIGLE a definitivat schemele fizice și logice de interconectare a serverelor și echipamentelor telecomunicaționale din cadrul sistemului informațional al CEC.

A fost creat canalul de transport date și configurarea parametrilor de off-site backup prin intermediul CTS (recomandare ISO/IEC 27001).

CEC a achiziționat două routere de capacitate înaltă (identice) care au fost conectate la canalele fibro-optice ale Î.S. ”Centrul de telecomunicații speciale”. Ulterior, pentru serviciile Internet și Intranet a fost configurat, activat și testat regimul de high-availability.

5. Mentenanța paginilor web publice ale CEC (cec.md, voteaza.md, alegator.md)

Periodic, pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale se afișează ordinea de zi a următoarei ședințe a CEC, hotărîrile adoptate, procesele-verbale, precum și altă informație. În perioada mai-august 2014 pentru modernizarea funcționalității paginii web a CEC, DTIGLE a elaborat un caiet de sarcini pentru îmbunătățirea panoului de administrare a paginii web www.cec.md. Ulterior, activitățile de modernizare a paginii web au fost executate pe parcursul a 3 luni, fapt care a implicat acțiuni de migrare a datelor existente de pe platforma veche pe cea modernizată. Modernizarea modulului de administrare permite o gestionare simplă a paginii, inclusiv plasarea materialelor și ședințelor CEC. La fel, cu suportul PNUD Moldova, a fost creată și versiunea paginii în limba engleză.

Au fost executate activități de design, cum ar fi crearea următoarelor bannere:

- banner pentru rubrica Alegeri Parlamentare 2014 – 5 modele;
- banner flash înregistrarea prealabilă – 5 modele;
- banner funcții vacante – 1 model animat;
- banner ISO pentru cec.md.

Conform standardelor ISO, a fost elaborat Planul de gestiune a riscurilor pentru paginile web www.cec.md și www.voteaza.md.

În perioada de referință a fost elaborat și publicat modulul *Verifică lista electorală*, care permite alegătorului să verifice direct de pe calculator, prin intermediul paginii oficiale a CEC, la ce secție de votare este arondat. Pentru aceasta persoana introduce IDNP-ul său, iar programul îi afișează datele despre secția la care este atribuit IDNP-ul introdus (nr. secției de votare, adresa, date de contact și date ajutătoare geo – unde există).

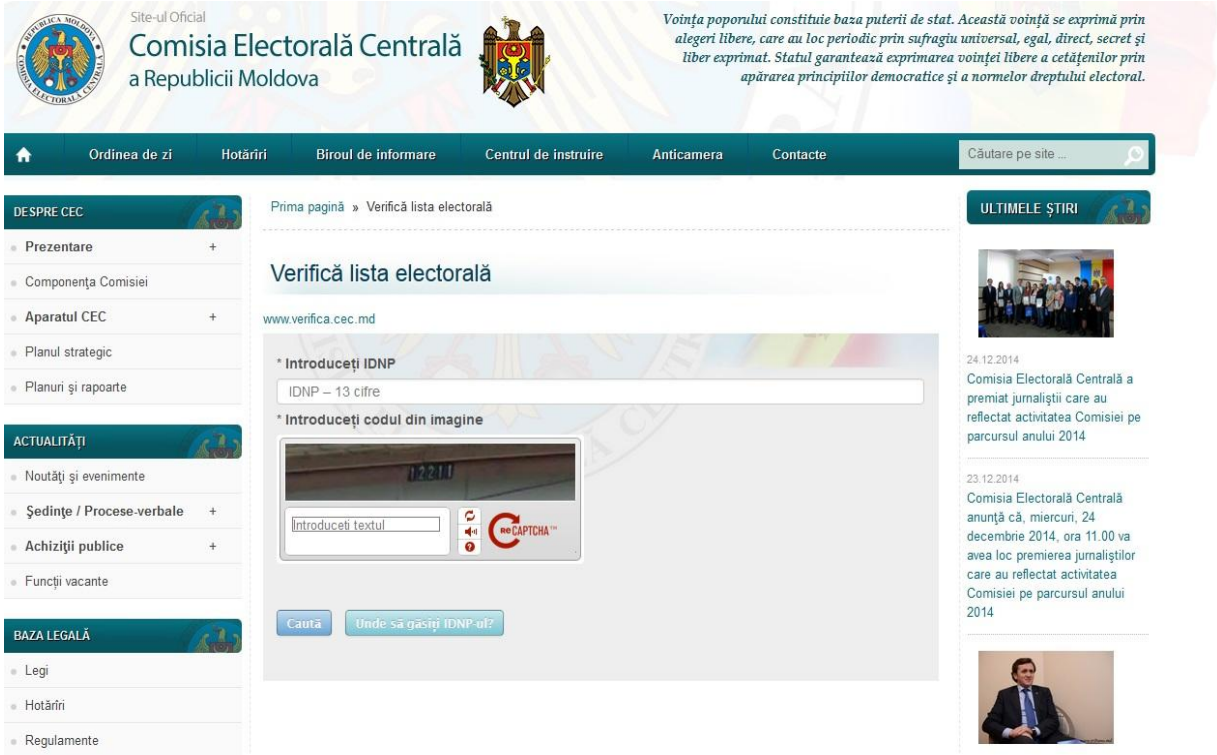

Ca măsură de securitate, potrivit recomandărilor grupului interdepartamental de securitate, provider-ul de servicii de hosting Î.S. „Molddata” a trecut pagina web oficială a Comisiei Electorale Centrale www.cec.md pe un server separat. Adițional, a fost achiziționat pachetul de protecție al companiei Cloudflare, care a permis protejarea paginii www.cec.md de tipuri de atacuri, precum DoS, DDoS, malware etc. Această practică s-a adeverit a fi utilă și recomandată pentru ulterioarele alegeri. Însă rămîne de găsit o modalitate mai rapidă de actualizare (amplasare a datelor despre alegeri) a paginii web.

6. Mentenanța aplicațiilor web interne ale CEC

În gestiunea DTIGLE sînt cinci aplicații menite să îmbunătățească și să simplifice activitatea direcțiilor responsabile ale Comisiei Electorale Centrale, cum ar fi:

- Aplicația web *Biblioteca On-line*
- Aplicația web *Rotația*;
- Aplicația web *Buletin de Vot*;
- Aplicația web *Înregistrarea prealabilă*;
- Aplicația web *Anticamera*.

Aplicația web ”Biblioteca On-line”

Pentru această aplicație a fost creat și configurat un server virtual, iar în aplicație au fost constituite următoarele module:

- ”Fondul de carte”
- ”Fonoteca”
- ”Materiale ale conferințelor”

Pentru fiecare modul al aplicației au fost prevăzute meniuri aparte. Căutarea pe fiecare modul se face după titlu și autor. S-a creat CMS-ul pentru aplicație (incluzînd funcția responsive) de la 0 cu adăugarea, editarea și ștergerea informației pentru fiecare categorie. La moment, s-au făcut testări pentru adăugarea informației în Baza de Date care a arătat că aplicația funcționează bine cu volum mediu de documente introduse.

Aplicația web modulul „Rotația”

Conform Legii nr. 101/2008, funcția ”Rotația” îndeplinește două obiective:

a) evidența persoanelor eliberate din funcțiile elective. În cazul eliberării persoanei din funcția electivă (demisie, eliberare, deces, condamnare etc.), în aplicația „Rotația” se înregistrează acest fapt, indicîndu-se cauza și data eliberării și se anulează legitimația eliberată;

b) evidența persoanelor care pot ocupa funcția electivă vacantă. În aplicația „Rotația” se înregistrează funcțiile elective vacante, care sînt ocupate fie conform listelor candidaților supleanți și șirului descrescător, fie conform rezultatelor alegerilor noi.

Pentru efectuarea diferitor analize și evaluări se extrag datele sub formă de rapoarte.

Au fost elaborate și dezvoltate modele ale rapoartelor pentru extragerea datelor din aplicație. A fost elaborat Planul de gestiune a riscurilor de securitate conform standardelor ISO27001.

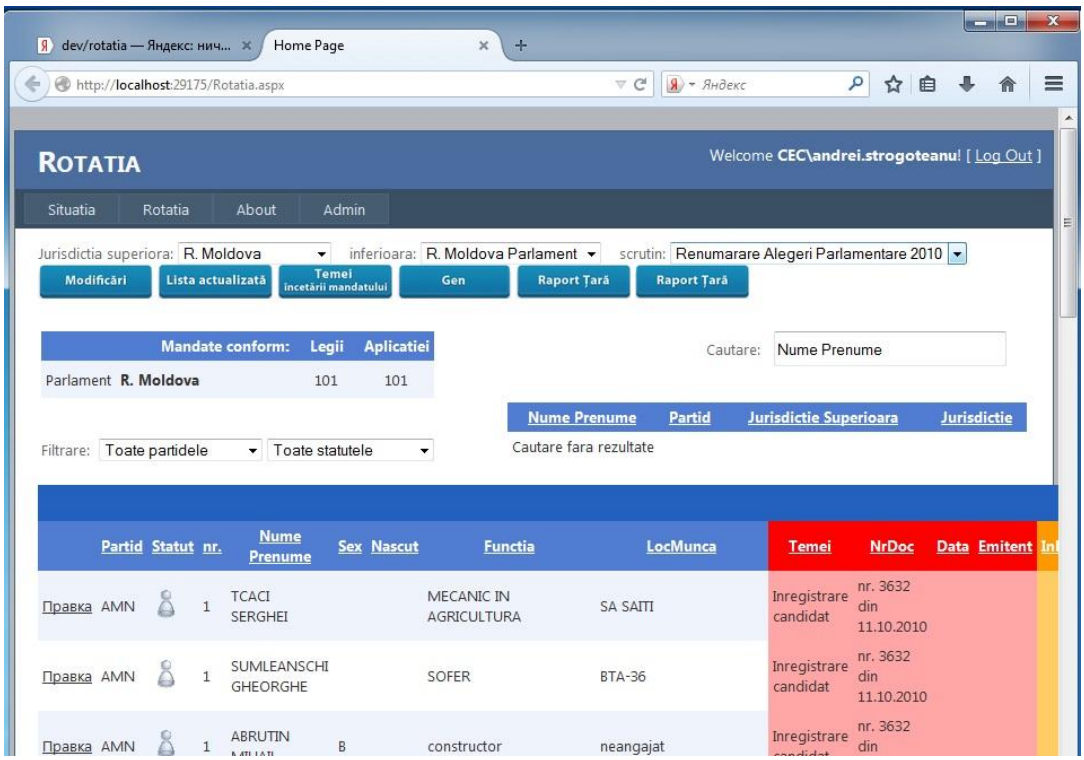

Această aplicație cuprinde toți candidații partidelor și cei independenți care au participat la alegeri.

Modulul „Rotaţia” asigură evidenţa în format electronic a consilierilor aleşi şi a candidaţilor supleanţi pe toate consiliile locale. De asemenea, prin această aplicaţie este asigurată existenţa unei baze de date unice centralizate privitoare la componenţa consiliilor locale de nivelurile I şi II.

Aplicația web „Buletin de vot”

Aplicația ”Buletin de vot” este destinată tipăririi buletinelor de vot. Aplicația extrage datele din baza de date cu candidați și le plasează într-o formă on-line preventivă (buletin de vot preventiv), după care, în regim manual, dacă este acceptată forma, formatul, datele afișate pe buletin, este creat buletinul de vot propriu-zis în format PDF pentru imprimare.

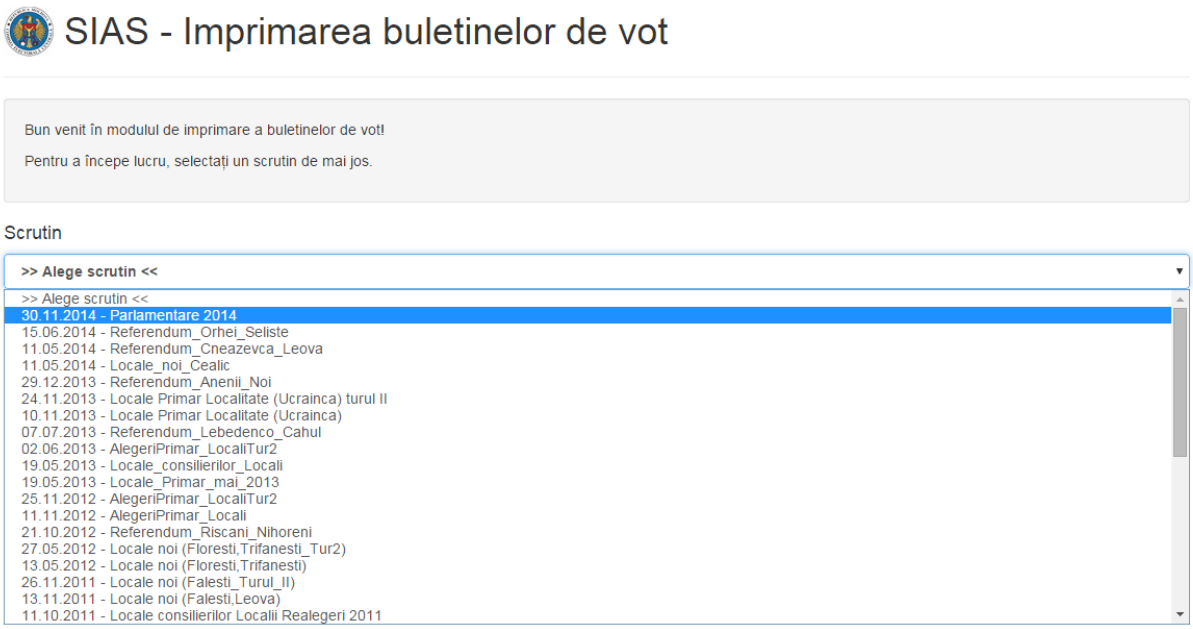

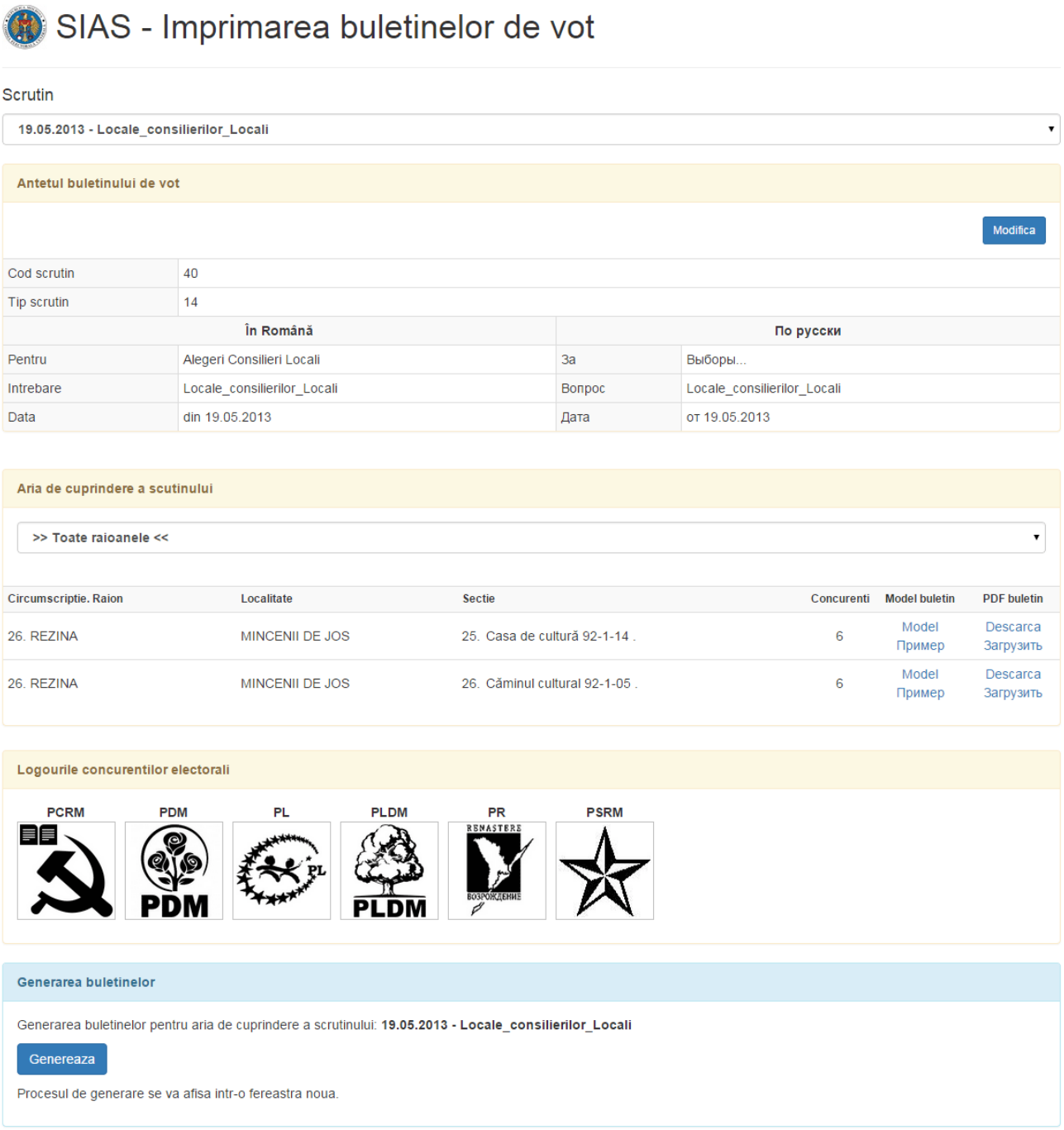

De menționat că a fost elaborată și funcționalitatea de extragere a buletinelor de vot în limba rusă. Aplicația web „Buletin de vot ” a fost testată în cadrul pregătirilor pentru alegerile locale noi care au avut loc în luna mai 2014. Ulterior, în procesul de certificare ISO 27001, a fost elaborat planul de gestiune a riscurilor pentru aplicația web „Buletin de vot”.

Aplicația web „Înregistrarea prealabilă”

Aplicația „Înregistrarea prealabilă” este un program care permite persoanelor aflate peste hotarele țarii sa se înregistreze prealabil, pentru ca CEC să poată identifica cîți alegători și în ce țări sînt ei de facto.

Aplicația a fost revăzută și modificată conform propunerilor parvenite de la părțile interesate (MAIEI, Direcția juridică, Direcția management alegeri din cadrul Aparatului CEC etc.), după care a fost testată în afara țării. Pentru această aplicație a fost elaborat și aprobat un regulament. De asemenea, a fost elaborat și aprobat planul de gestiune a riscurilor de securitate conform standardelor ISO 27001.

Aplicația web „Anticamera”

Aplicația este destinată pentru corespondența CEC și are ca scop luarea în evidență a documentelor de intrare și de ieșire. De asemenea, cu ajutorul acestei aplicații documentele se plasează pe pagina web, iar cele selectate se transmit prin poșta electronică. Aplicația servește la căutarea rapidă a documentelor, asigură evidența executării documentelor și rezoluțiilor președintelui CEC.

În perioada de referință a fost efectuată optimizarea aplicației, fiind elaborată și funcția de generare a rapoartelor.

De menționat că aplicația în regim de lucru standard (perioada extraelectorală) nu prezintă dificultăți în funcționare. Însă, totuși, este necesară optimizarea anumitor procese tehnico-funcționale și de platformă ale acesteia în vederea majorării vitezei de lucru a aplicației în regim supra-solicitat (perioada electorală), pentru a putea aduce beneficii majore CEC în această perioadă.

7. Registrul de Stat al Alegătorilor

Una dintre sarcinile primordiale de rezolvat în perioada raportată a fost îmbunătățirea listelor electorale pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014. Astfel, inclusiv pentru a soluționa deficiențele detectate de DTIGLE pe parcursul a cîtorva ani și în baza analizei computerizate a listelor electorale primite de la APL în format Excel, echipa DTIGLE a CEC în comun cu expertul PNUD Moldova a elaborat Caietul de sarcini al Registrului de Stat al Alegătorilor (RSA) în baza căruia, ulterior, a fost elaborată aplicația existentă.

În procesul de implementare și dezvoltare corectă a business-proceselor aferente Registrului de Stat al Alegătorilor, au fost implicate mai multe instituții, printre care:

- Î.S. ”CRIS ”Registru” (deținător al Registrului de Stat al Populației);

- Î.S. ”Cadastru”;
- autoritățile publice locale (primării și preturile din mun. Chișinău);
- Centrul de Instruire Continuă în domeniul Electoral (CICDE) – furnizorul principal de instruire a personalului implicat.

Această practică s-a dovedit a fi foarte utilă, la momentul actual RSA permite actualizarea automată a datelor alegătorilor prin importarea automată a datelor din Registrul de Stat al Populației (schimbări de adrese, schimbări de nume, deces, radiere etc.), astfel ca registratorilor (utilizatorii din primării) să le revină activitatea de verificare și, pe alocuri, de soluționare a conflictelor care nu au putut fi soluționate în regim automatizat de către RSA.

Una dintre sarcinile care au revenit DTIGLE a fost arondarea alegătorilor conform hotarelor secțiilor de votare pe întreaga țară. În acest scop, DTIGLE în comun cu CICDE și cu suportul PNUD Moldova a efectuat armonizarea acestor date, avînd ca bază datele colectate din anii precedenți în aplicația anterior elaborată ”Alegător.md”, datele importate din Registrul de Stat al Populației și datele introduse în continuu de registratorii din primării.

A fost întocmit raportul privind analiza datelor înscrise în RSA.

Totodată, DTIGLE a fost implicat activ în instruirea de către CICDE a registratorilor din întreaga țară, aprox. 900 persoane pe o durată de o săptămînă calendaristică, căruia i-a revenit responsabilitatea de asigurare a funcționalității platformei demo și ulterior a platformei de producție a aplicației RSA. În aceeași perioadă au fost executate și testele de încărcare necesare asupra aplicației RSA – 300 utilizatori simultani.

Accesul la aplicație a fost acordat registratorilor din primării conform regulamentului și procedurilor legale. Pentru a permite accesul la aplicație, au fost elaborate utilizatori cu parole pentru toți responsabilii de liste electorale.

RSA conține următoarele date privind cetățenii cu drept de vot, care constituie baza resurselor informaționale de stat cu privire la alegători:

1. Informații privind identitatea alegătorului:

a. datele personale de identificare a alegătorului:
   - a. *numele;*
   - b. *prenumele;*
   - c. *sexul;*
   - *d. data, luna şi anul naşterii;*
   - *e. numărul de identificare de stat al alegătorului (IDNP).*

b. datele privind domiciliul sau reşedinţa:
   - a. *ţara;*
   - *b. raionul;*
   - c. *tipul unităţii administrativ teritoriale (municipiul, oraşul, comuna, satul)*
   - d. *denumirea localităţii (municipiului, oraşului, comunei, satului);*
   - e. *sectorul, strada, numărul casei, blocul, numărul apartamentului.*

c. datele privind noul loc de şedere (declarat):
   - a. *ţara;*
   - *b. raionul;*
   - c. *tipul unităţii administrativ teritoriale (municipiul, oraşul, comuna, satul)*
   - d. *denumirea localităţii (municipiului, oraşului, comunei, satului);*
   - e. *sectorul, strada, numărul casei, blocul, numărul apartamentului.*

2. Date personale suplimentare:
   - a. *capacitatea juridică* – pentru persoanele recunoscute incapabile prin hotărîre definitivă a instanţei de judecată;

3. Date despre documentele aparţinînd alegătorilor:
   - a. *denumirea documentului;*
   - b. *seria;*
   - *c. numărul;*
   - *d. data eliberării documentului (doar pentru declaraţia de şedere);*

e. *data valabilităţii documentului (doar pentru declaraţia de şedere);*
f. *oficiul care a eliberat documentul (doar pentru declaraţia de şedere).*

4. Secţia de votare la care este arondat alegătorul:
   a. *numărul secţiei de votare;*
   b. *adresa secţiei de votare;*
   c. *hotarele secţiei de votare.*

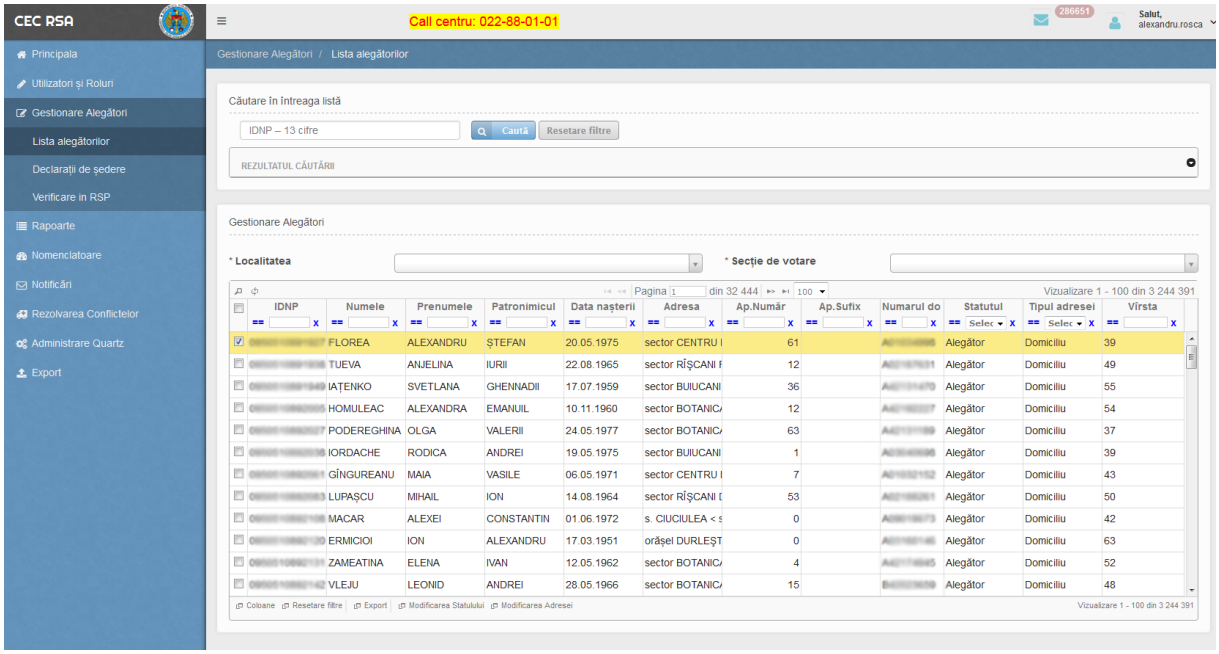

Astfel, responsabilii de listele electorale (registratorii) conţinute în Registrul de Stat al Alegătorilor au drept de modificare DOAR a:

- statutului alegătorului;
- secţiei de votare a alegătorului;
- adresei alegătorului.

Toate celelalte modificări ale datelor alegătorului sînt efectuate automat în baza datelor importate din Registrul de Stat al Populaţiei prin intermediul modulului Importer al RSA.

Pe parcursul dezvoltării aplicaţiei RSA, au fost elaborate următoarele documente regulatorii şi ghiduri de utilizare:

- Regulamentul cu privire la modul de ţinere a Registrului de Stat al Alegătorilor, ulterior aprobat prin hotărîre a CEC.
- Manualul registratorului.
- Manualul administratorului.
- Instruiri Video
- Proiectul tehnic al Registrului de Stat al Alegătorilor (elaborat şi livrat de compania elaboratoare a RSA).

Aceste documente vor sta la baza dezvoltării ulterioare a aplicaţiei RSA şi a întocmirii Registrului de Stat al Alegătorilor pe plan naţional oficializat, procedură conform regulamentului Ministerului Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor al RM.

La fel, DTIGLE în comun cu elaboratorul a standardizat procedura de efectuare a backup-ului datelor RSA, conform procedurilor ISO 27001.

8. Pregătirea pentru alegerile Parlamentare 30 noiembrie 2014

Pentru aplicarea SIAS „Alegeri” în cadrul alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, au fost identificate caracteristicile tehnice ale laptopurilor destinate secţiilor de votare în ziua alegerilor. Astfel, a fost elaborat Caietul de sarcini pentru procurarea laptopurilor şi instalarea aplicaţiilor necesare, a sistemului de operare licenţiat, softului specializat de creare a conexiunii securizate VPN etc.

În același context, pentru desfășurarea activităților în ziua alegerilor, evidența prezenței la vot, totalizarea rezultatelor alegerilor și expedierea proceselor-verbale etc., secțiile de votare au fost asigurate cu acces la sistemul SIAS ”Alegeri” prin intermediul conexiunilor securizate VPN, care este o aplicație specializată elaborată de Î.S. Centrul de telecomunicații speciale. Această activitate a necesitat implicarea operatorilor Internet Orange, Moldcell, Moldtelecom și protejarea traficului de către CTS. Lucrul a început cu trei luni înainte de alegeri, însă au fost întîmpinate o serie de dificultăți legate de factori organizaționali externi de realizare a sarcinii: elaborarea softului specializat VPN, achiziționarea laptopurilor, instalarea/pregătirea acestora pentru livrare în teritoriu, constituirea tîrzie a secțiilor de votare ceea ce a împiedicat asigurarea secției de votare cu conexiune Internet de către Moldtelecom și/sau Moldcell. De menționat că acțiunile de logistică privind laptopurile care au revenit DTIGLE au încetinit activitatea normală de organizare și pregătire a alegerilor parlamentare din 2014, deoarece acest gen de activitate necesită experiență de gestiune și logistică depozitară, iar DTIGLE a realizat o astfel de sarcină prima dată.

Acțiuni tehnice de pregătire a sistemului pentru alegeri:

Acțiunile tehnice de pregătire a sistemului au fost divizate în cîteva categorii:

- *Testarea funcționalului*
- *Testarea securității sistemului*
- *Testarea conexiunilor secțiilor de votare*
- *Testarea la încărcarea sistemului*
- *Testarea end-to-end*

Testarea funcționalului

Acțiunile de testare a funcționalului sistemului au constat în identificarea și verificarea datelor alegătorilor ce urmează a fi exportate din Registrul de Stat al Alegătorilor în Baza de date a SIAS ”Alegeri”. Testarea a fost realizată conform procedurii. De menționat că această procedură este sută la sută legată de datele listelor electorale care sînt actualizate practic pînă în ultimele zile ale scrutinului. Însă, această procedură trebuie revizuită atît la nivel legislativ, cît și tehnic. Cu alte cuvinte, conform Codului electoral, datele despre alegători sînt actualizate pînă în ziua următoare a alegerilor, însă încărcarea, testarea și punerea în producție a acestora în SIAS Alegeri este un proces de durată și timpul impus de Codul electoral pentru această activitate este mult prea puțin.

Testarea securității sistemului

Majorarea nivelului securității sistemului a fost abordată prin mai multe componente tehnice:

- Componenta fizică
- Componenta de rețea
- Componenta de sistem
- Componenta factor uman

Președintele Comisiei Electorale Centrale a inițiat constituirea unui grup de lucru interinstituțional de securitate, format din membri reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate, Î.S. ”Centrul de telecomunicații speciale” și Comisiei Electorale Centrale, care a avut ca scop identificarea riscurilor, întreprinderea măsurilor necesare pentru diminuarea acestora și desfășurarea eficace a alegerilor parlamentare prin prisma componentei IT. În planul de lucru au fost incluse mai multe activități aferente IT, dar și procedurale care au fost executate.

a. Componenta fizică

Au fost întreprinse măsuri de îmbunătățire a securității fizice a echipamentelor telecomunicaționale și de server ale sistemului informațional al CEC prin elaborarea Caietului de sarcini de modernizare a camerei de servere (Data Centru) al CEC. Au fost instalate camere video și un sistem de acces cu autentificare bifactorială în Data Centrul CEC. Totodată, de menționat că Data Centrul CEC în perioada raportată a fost modernizat prin:

- instalarea climatizoarelor, crearea și controlul circuitului de aer rece/cald conform standardelor – sistem testat și funcțional;
- instalarea sistemelor de securitate anti-incendiară pe bază de CO2 care, însă, nu au fost testate, din diverse motive, principalul motiv fiind încălcarea graficului de realizare a proiectului de modernizare de către compania implementatoare;
- instalarea sistemului de pază în încăperea auxiliară a Data Centrului CEC.
- lucrări de reparație a încăperii Data Centrului CEC și a compartimentului auxiliar (lucrările au fost finisate cu zece zile înainte de ziua alegerilor de către compania responsabilă).

b. Componenta de rețea

CEC a achiziționat al doilea canal Internet al providerul-ului de servicii Internet Moldtelecom, scopul acestui canal fiind externalizarea (separarea) serviciilor publice, paginii web *voteaza.md*, *verifica.cec.md*, transmiterea on-line a ședințelor Comisiei Electorale Centrale. Această separare a fost sugerată de către grupul de lucru interinstituțional de securitate și executată întocmai. Separarea a avut drept scop minimizarea riscurilor de atac asupra serviciului intranet al CEC.

c. Componenta de sistem

Componenta de sistem reprezintă multitudinea de servere instalate în Data Centrul CEC destinate asigurării bunei funcționări a sistemului informațional al CEC în întregime. Sistemul informațional al CEC, arhitectural vorbind, este compus din două servere web, doua servere database conectate ambele la un sistem storage prin canale fiber channel 6Gbps. Sistemul dat a fost achiziționat și instalat în 2008-2009 de către dealer-ii companiei IBM în Moldova – Accent Electronic, care a realizat și designul arhitecturii și configurarea sistemului propriu-zis al CEC.

Ziua alegerilor parlamentare - 30.11.2014

Accesul la SIAS ”Alegeri” a fost deschis la ora 00:00 a zilei de 30.11.2014, o dată cu deschiderea secției de votare din China. Începînd cu ora 05:45, personalul tehnic al CEC, CTS, Moldtelecom, Moldcell era pe poziții de lucru în regim normal. Secțiile de votare din țară au început conectarea la sistem în jurul orei 06:00. Ulterior, SIAS ”Alegeri” a funcționat în regim normal pe întreaga perioadă a zilei alegerilor cu excepția a celor aproximativ 3 ore de indisponibilitate parțială (8:30 – 11:45). Astfel, serverele destinate bunei funcționări a sistemului s-au dovedit a fi incapabile să prelucreze fluxul de date venite de la operatori. Numărul utilizatorilor simultani conectați la sistem a fost în jur de 4127 și s-a menținut practic pe toată durata zilei. În perioada testărilor naționale din 18, 22, 28 noiembrie 2014 acest număr era de 1080 utilizatori simultani conectați la sistem, ceea ce reprezintă doar 25% din 4127 utilizatori din ziua alegerilor. Și în perioada testărilor naționale nivelul de încărcare a serverelor era foarte nesemnificativ, în jur de 2.5% CPU usage. Conform estimărilor făcute atunci, capacitatea serverelor existente ar fi fost suficientă pentru solicitările din ziua alegerilor, fapt care nu a trezit motive de îngrijorare. Oricum însă, adițional, au fost rezervate pentru cazuri neprevăzute două servere WEB și trei servere Database.

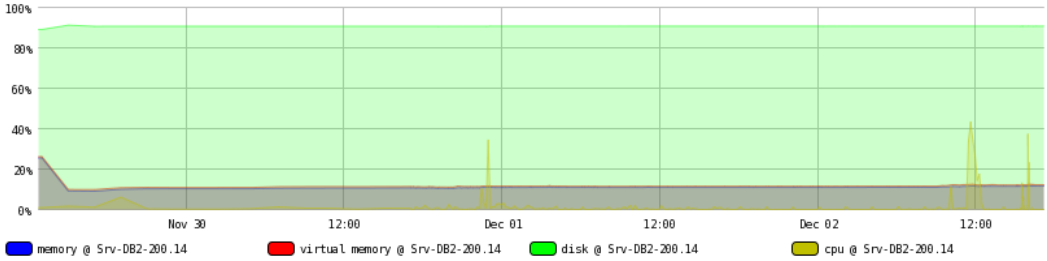

Numărul de solicitări generat de utilizatori în ziua alegerilor a fost în jur de 7 000 000 (ceea ce este de aproximativ 15 ori mai mult decît în timpul testărilor naționale), acest fapt a dus la o supraîncărcare masivă a serverelor de aplicație WEB ale sistemului informațional care ulterior a provocat restartarea în serie a acestora, pe cînd serverele de bază de date au funcționat stabil și intact.

Chiar dacă procesoarele serverului rulează la capacitatea de 95-98% mai mult de 30 de minute, aceasta foarte rar poate provoca restartarea în întregime a serverului, ceea ce ridică semne de întrebare în privința stării fizice a serverelor WEB, fapt care nu a putut fi identificat fără o testare de stress de cîteva ore.

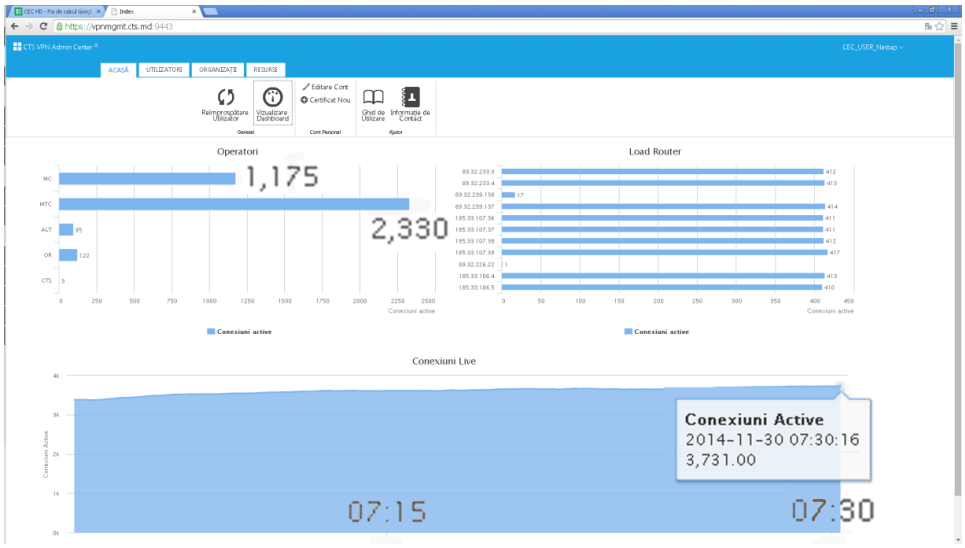

În comun cu specialiștii tehnici de la CTS, în regim de maximă urgență, au fost configurate și instalate serverele WEB suplimentare (6 unități) pentru majorarea capacității de procesare de la 56 CPU existente la 76 CPU, în sumă fiind 132 CPU pentru rularea ulterioară normală a SIAS ”Alegeri”. La fel, a fost reconfigurată și metoda de balansare și distribuire a traficului intranet către SIAS ”Alegeri” (reconfigurarea metodei de balansare de la virtuală la cea fizică pe serverele amplasate în Data Centrul CTS). Această metodă de balansare s-a adeverit a fi mai eficace pentru o astfel de cantitate de solicitări.

Însă, după adăugarea serverelor, SIAS ”Alegeri” oricum consuma capacitatea maximă a procesoarelor serverelor instalate (consum continuu de 85-98% CPU), ceea ce poate fi provocat în mare parte din cauza aplicației și mai puțin din cauza serverelor WEB propriu-zise.

După ce capacitatea serverelor WEB a fost majorată la 132 procesoare (8 servere WEB) și balansarea a fost realizată pe platforma fizică a CTS, începînd cu orele 11:45 – 12:00 situația s-a normalizat, fiind asigurat astfel accesul operatorilor la SIAS ”Alegeri”.

VII. ACTIVITATEA DE ANALIZĂ ŞI DOCUMENTARE

1. Elaborarea studiilor de analiză şi documentare

În conformitate cu Planul de acțiuni al Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2014, aprobat prin hotărîrea Comisiei nr. 2375 din 14 ianuarie 2014, Direcția analiză și documentare a elaborat în perioada raportată două studii:

- ✓ Studiu privind necesităţile de informare şi educaţie electorală a alegătorilor corespunzător grupului-ţintă
- ✓ Studiu privind particularităţile procesului de înregistrare a alegătorilor

Elaborarea acestor studii se încadrează și în obiectivele Planulului strategic al CEC pentru anii 2012 – 2015, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 1028 din 9 decembrie 2011.

Comisia Electorală Centrală acordă o deosebită atenţie accesibilităţii la procesul electoral a tuturor subiecţilor implicaţi în alegeri, iar întrucît această direcţie de dezvoltare este încă puţin valorificată, în timpul apropiat urmează a fi elaborate şi testate diverse forme de votare accesibile

pentru toate categoriile speciale de alegători (persoane cu dizabilităţi, cetăţeni ai Republicii Moldova aflaţi în străinătate şi cei din unităţile teritorial-administrative din stînga Nistrului).

Scopul *Studiului privind necesităţile de informare şi educaţie electorală a alegătorilor corespunzător grupului-ţintă* a constat în analiza detaliată a activităţilor de educaţie electorală desfăşurate de CEC şi argumentarea necesităţii elaborării unei Strategii de educaţie electorală a Comisiei Electorale Centrale pentru următorii ani.

Studiul este unul descriptiv și a urmărit descrierea detaliată a unui fenomen şi a contextului acestuia, şi anume complexitatea şi eficienţa activităţilor de educaţie electorală desfăşurate de Comisia Electorală Centrală. Totodată, studiul pune la dispoziţie inclusiv date statistice, care ulterior pot constitui baza altor studii de analiză.

Obiectivul general al studiului a constat în identificarea şi analiza complexă a necesităţilor de informare şi educaţie electorală a alegătorilor corespunzător grupurilor-ţintă, iar în cadrul acestuia au fost prezentate aspecte generale privind activităţile de educaţie electorală desfăşurate de Comisia Electorală Centrală, au fost identificate necesităţile de informare şi educaţie electorală pentru diferite categorii de alegători, au fost prezentate noi modele, tehnici şi mijloace eficiente de realizare a educaţiei electorale a cetăţenilor şi informare a alegătorilor.

Ținem să menționăm că studiul a trasat principalele direcţii strategice care au stat la baza elaborării Strategiei de comunicare a Comisiei Electorale Centrale pe anii 2014-2018, aprobată prin hotărîrea nr. 2588 din 17 iunie 2014.

Studiul privind particularităţile procesului de înregistrare a alegătorilor, cel de-al doilea studiu realizat de Direcția analiză și documentare, a avut ca scop analiza particularităţilor procesului de înregistrare a alegătorilor, întocmire a listelor electorale și menținere a Registrului alegătorilor, atît în Republica Moldova, cît și în unele țări în care aceste acțiuni decurg într-un mod similar celui din țara noastră, precum și relevarea celor mai bune practici.

Studiul face referire la principiile și standardele internaționale aplicate procesului de înregistrare a alegătorilor (transparența, protecția datelor cu caracter personal, acuratețea, integritatea) și scoate în evidență unele deficiențe și necesități de îmbunătățire a acestui proces în Republica Moldova, expuse sub forma unor concluzii și recomandări pertinente.

Ambele studii au fost acceptate pentru publicare în Buletinul informativ al Comisiei Electorale Centrale.

2. Organizarea şi desfăşurarea şedinţelor Comisiei Electorale Centrale

Respectarea principiului transparenței în activitatea Comisiei Electorale Centrale se realizează prin organizarea şedinţelor Comisiei, desfăşurarea cărora are loc în conformitate cu prevederile Regulamentului privind activitatea Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin hotărîrea nr. 137 din 14 februarie 2006, cu modificările şi completările ulterioare, şi a Instrucţiunii privind lucrările de secretariat în Comisia Electorală Centrală, aprobată prin hotărîrea nr.228 din 16 mai 2006.

Pe parcursul anului 2014 Comisia Electorală Centrală s-a convocat în 80 de şedinţe, dintre care 45 ordinare şi 35 extraordinare, desfăşurarea lor fiind consemnată în cele 80 de procese-verbale întocmite.

Toate şedinţele Comisiei Electorale Centrale desfăşurate în această perioadă au fost publice, 70 dintre ele fiind prezidate de către preşedintele CEC, iar 10 şedinţe de către vicepreşedinte.

Totodată, cele mai multe şedinţe au avut loc în semestrul II al anului 2014, fapt explicat prin necesitatea organizării şi desfăşurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014.

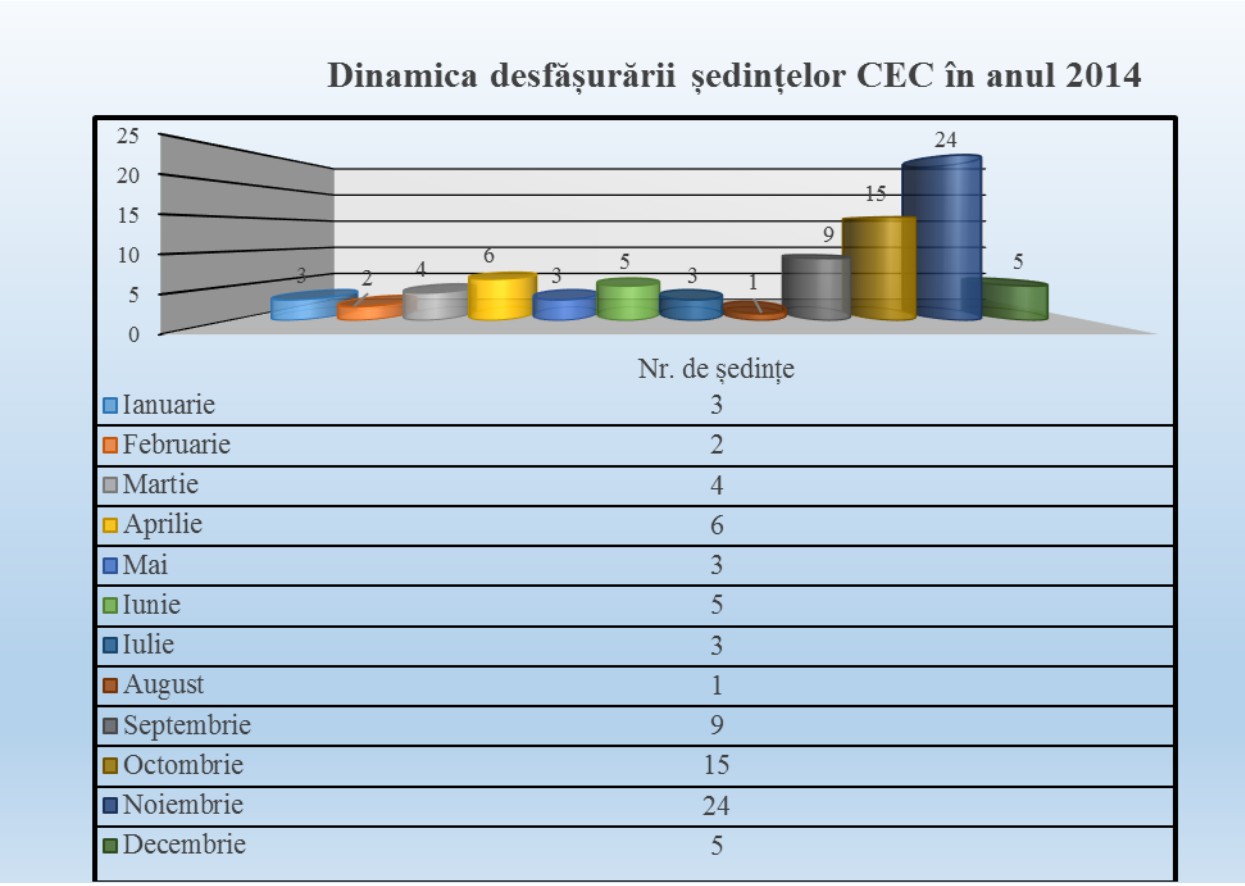

Hotărîrile Comisiei Electorale Centrale s-au adoptat cu votul majorităţii membrilor cu drept de vot deliberativ.

În total, în cadrul şedinţelor CEC au fost adoptate 765 hotărîri[3], tematica acestora fiind următoarea:

- 295 cu privire la atribuirea mandatelor de consilier în consiliile locale;
- 13 cu privire la activitatea Comisiei şi a Aparatului CEC.
- 7 privind delegarea unor membri ai Comisiei Electorale Centrale şi funcţionari ai Aparatului CEC;
- 11 privind organizarea şi desfăşurarea alegerilor locale noi;
- 26 privind organizarea şi desfăşurarea referendumurilor locale;
- 5 cu privire la aprobarea Avizelor asupra proiectelor de lege pentru modificarea şi completarea unor acte legislative;
- 3 cu privire la înaintarea propunerii de validare a mandatului de deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

În scopul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, Comisia Electorală Centrală a adoptat 405 hotărîri, dintre care :

- 37 vizează aspecte generale privind organizarea scrutinului;
- 101 țin de acreditarea observatorilor naționali și internaționali la monitorizarea alegerilor;
- 66 cu privire la constituirea organelor electorale;
- 3 privind înregistrarea interpreților ;
- 16 cu privire la acreditarea experţilor electorali internaţionali;
- 68 cu privire la înregistrarea concurenților electorali;
- 1 cu privire la retragerea concurenţilor electorali;
- 6 privind înregistrarea candidaților independenți;

[3] http://cec.md/index.php?pag=legislatie&ids=hotarire&y=2013&l=

- 16 privind înregistrarea persoanelor de încredere ;
- 4 cu privire la confirmarea reprezentanţilor cu drept de vot consultativ în Comisia Electorală Centrală;
- 8 privind confirmarea persoanelor responsabile de finanţe/trezorieri;
- 21 cu privire la rapoartele financiare ale concurenţilor electorali;
- 36 privind examinarea contestaţiilor;
- 17 privind elaborarea şi ajustarea cadrului normativ (regulamente/instrucțiuni);
- 5 pe marginea sesizărilor.

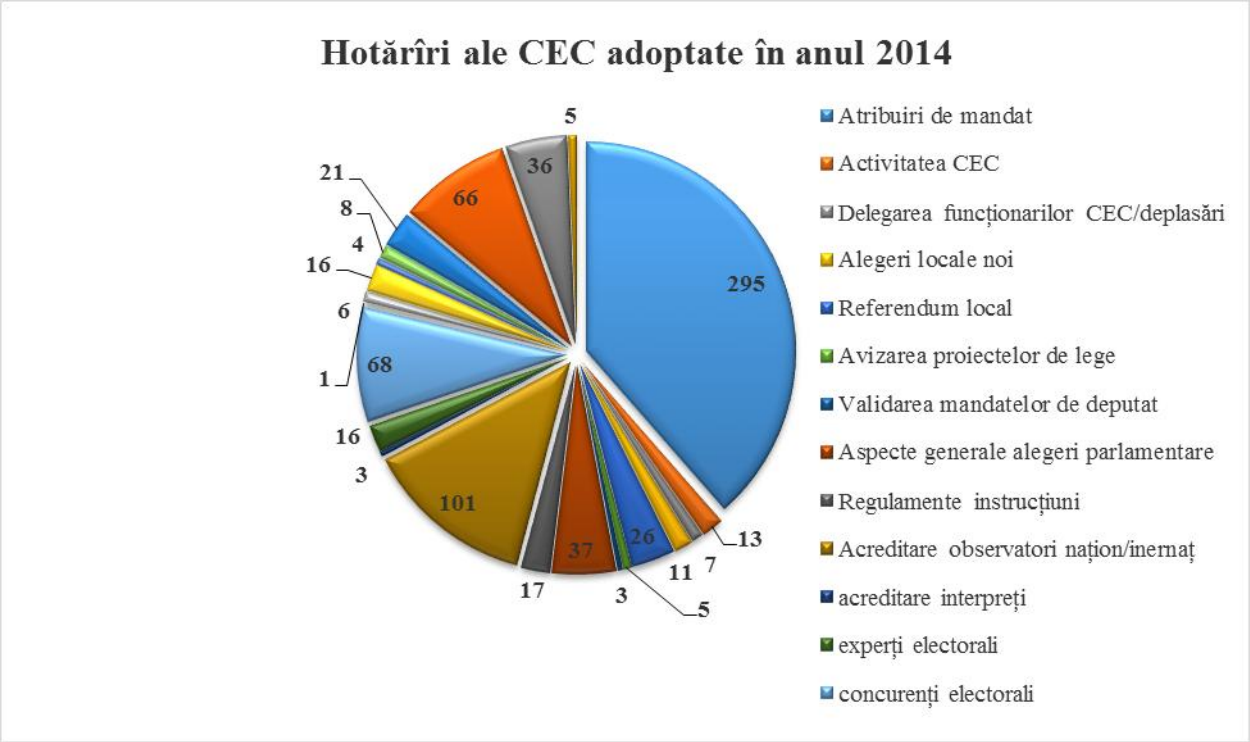

Pentru buna desfăşurare a şedinţelor Comisiei, au fost executate următoarele responsabilităţi:

- recepţionarea proiectelor de hotărîri elaborate de funcţionarii Aparatului Comisiei (765 proiecte);
- întocmirea proiectelor ordinelor de zi şi plasarea acestora pe site-ul Comisiei (80 de şedinţe);
- multiplicarea proiectelor de hotărîri şi pregătirea broşurii pe suport de hîrtie pentru secretarul Comisiei, şeful aparatului, şefii de subdiviziuni, iar în perioada alegerilor fiind tipărire broşuri pentru mass-media, reprezentanții partidelor și cetățeni;
- asigurarea înregistrării audio a şedinţelor Comisiei;
- definitivarea, în comun cu autorii proiectelor, a hotărîrilor adoptate conform propunerilor înaintate de membrii Comisiei în cadrul şedinţelor;
- multiplicarea hotărîrilor semnate şi distribuirea acestora destinatarilor;
- asigurarea traducerii în limba rusă a tuturor hotărîrilor adoptate de Comisia Electorală Centrală (765 hotărîri, inclusiv anexele acestora);
- pregătirea setului de documente şi întocmirea scrisorilor privind publicarea acestora în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (16 scrisori);
- plasarea hotărîrilor adoptate pe site-ul oficial al Comisiei în termenele stabilite;
- asigurarea întocmirii şi semnării proceselor-verbale ale şedinţelor şi plasarea acestora pe pagina web (80 de procese-verbale).

Toate hotărîrile adoptate de Comisia Electorală Centrală în perioada de referinţă au fost traduse în limba rusă, remise spre publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova şi plasate în timp de 24 ore pe site-ul oficial al Comisiei. Procesele-verbale, în care se consemnează modul de desfășurare a

şedinţelor CEC, la fel au fost plasate pe pagina oficială web[4]. În procesele-verbale ale şedinţelor s-au introdus toate observaţiile şi propunerile membrilor Comisiei privind subiectele abordate şi, dacă au fost formulate, opiniile separate prezentate în scris care s-au anexat la hotărîrile respective.

Pe parcursul anului 2014 a fost expuse patru opinii separate, de către dl Ştefan Urîtu, dl A.Simionov şi dl Vadim Moţarschi pe marginea unor hotărîri ale Comisiei Electorale Centrale, după cum urmează:

- Hotărîrea CEC nr.2688 din 7.10.2014 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind activitatea consiliului electoral de circumscripţie" (dl Şt.Urîtu);
- Hotărîrea CEC nr. 2739 din 10.10.2014 „Cu privire la înregistrarea candidaţilor la funcţia de deputat în Parlamentul Republicii Moldova din partea Partidului Politic „Partidul Comunist Reformator din Moldova" şi a simbolului electoral " (dl A.Simionov);
- Hotărîrea CEC nr. 2876 din 3.11.2014 „ Cu privire la înregistrarea dlui Brega Oleg în calitate de candidat independent la funcţia de deputat în Parlamentul Republicii Moldova şi a simbolului electoral" (dl Şt.Urîtu).
- Hotărîrea CEC nr. 2954 din 18.11.2014 "Cu privire la votarea în cadrul alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014 în baza actelor de identitate cu termen de valabilitate expirat" (dl V. Moţarschi şi dl A. Simionov).

3. Arhiva Comisiei Electorale Centrale

Pe parcursul perioadei raportate prioritară a fost şi activitatea ce ţine de selectarea, prelucrarea şi evidenţa documentelor care constituie sursele de completare ale arhivei CEC, create în urma activităţii Comisiei Electorale Centrale, consiliilor electorale de circumscripţie şi birourilor electorale ale secţiilor de votare.

În acest sens, în primul semestru al anului 2014 au fost îndosariate şi arhivate toate hotărîrile adoptate de CEC în anul 2013, procesele-verbale ale şedinţelor, toată corespondenţa Comisiei pentru anul 2013, dispoziţiile emise de conducerea CEC, precum şi alte documente de ordin intern ale subdiviziunilor Aparatului CEC.

Ca răspuns la solicitările recepţionate, au fost pregătite 22 adeverinţe ce confirmă solicitanţilor statutul de funcţionari electorali, membri ai birourilor şi consiliilor electorale de circumscripţie, în cadrul scrutinelor desfăşurate din anul 1997 şi pînă în 2014.

În luna decembrie a anului 2014, au fost pregătite pentru arhivare documentele şi materialele cu referire la:

- documentele de intrare/ieşire ale CEC pentru 2014;
- contestaţiile şi petiţiile înregistrate la CEC în 2014;
- hotărîrile adoptate în cadrul şedinţelor din 2014;
- procesele-verbale ale şedinţelor CEC, inclusiv înregistrările audio (pe suport electronic/CD);
- mapele cu materialele de la diverse seminare, conferinţe şi alte evenimente.

4. Biblioteca Comisiei Electorale Centrale

În anul 2014, activitatea Bibliotecii Comisiei Electorale Centrale s-a realizat pe două direcţii principale:

- ✓ Dezvoltarea fondului de carte;
- ✓ Evidenţa, catalogarea şi indexarea intrărilor.

Dezvoltarea fondului de carte al Bibliotecii CEC are loc în trei modalităţi: achiziţia cărţilor/publicaţiilor prin procedura de cumpărare, prin crearea documentelor proprii şi prin donaţii.

[4] Procesele-verbale ale şedinţelor Comisiei Electorale Centrale http://cec.md/index.php?pag=sedinte&yr=2013&l=

Achiziţia tradiţională prin procedura de cumpărare se referă atît la documentele tipărite (cărţi şi publicaţii periodice), cît şi la cele pe suport electronic (CD-ROM, DVD; Video etc.). În această privinţă, la sfîrşitul fiecărui an, în urma propunerilor înaintate de funcţionarii Aparatului CEC, se întocmeşte o precomandă, o listă a lucrărilor pe care ei le consideră utile, necesare de achiziţionat.

Pe parcursul anului 2014, au fost achiziţionate următoarele ziare, reviste şi publicaţii periodice:

- Buletinul Curţii Supreme de Justiție
- Monitorul Oficial al RM
- Contabilitate și audit
- Dreptul muncii
- Buletinul Inspectoratului Fiscal
- Funcţionarul public
- Jurnal de Chişinău
- Moldova Suverană
- Timpul
- Dreptul
- «Экономическое обозрение «Логос-пресс»
- Молдавские ведомости

Cea mai importantă sursă de dezvoltare a fondului de carte al Bibliotecii CEC o constituie donaţiile. Pe parcursul anului 2014 fondul de carte a fost completat cu un număr semnificativ (*peste 100 de titluri noi*), preponderent materiale în domeniul electoral, în mare parte acestea fiind oferite de organizaţiile internaţionale de profil, de autorităţile electorale din alte state, de partenerii CEC de dezvoltare şi alte instituţii din Republica Moldova.

În anul 2014 Comisia Electorală Centrală a editat două numere ale Buletinului informativ al Comisiei, în semestrul I (ianuarie – iunie 2014) numărul 12, în semestrul II (iulie – septembrie 2014) numărul 13.

În vederea bunei organizări și desfășurări a alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014 au fost elaborate unele materiale didactice, cum ar fi:

- Manualul membrului consiliului electoral de circumscripţie (în limbile română şi rusă);
- Manualul membrului biroului electoral al secţiei de votare (în limbile română şi rusă);
- Manualul membrului biroului electoral al secţiei de votare din străinătate.

Evidenţa, catalogarea şi indexarea tuturor materialelor se realizează în cadrul Bibliotecii CEC prin înregistrarea în baza de date a resurselor informaţionale. Biblioteca utilizează un sistem de catalogare şi indexare propriu care facilitează căutarea şi accesarea informaţiei.

În prezent, fondul de carte al Bibliotecii CEC cuprinde peste 1700 de publicaţii, în special lucrări ce ţin de organizarea şi desfăşurarea alegerilor atît în Republica Moldova, cît şi în alte ţări.

Toate intrările noi din anul 2014 au fost luate în evidenţă în timp util, fiecare unitate bibliografică fiind dotată cu accesoriile necesare identificării în procesul circulaţiei: eticheta de cotă şi ştampila Comisiei. Astfel, pe parcursul anului 2014, în permanenţă a fost actualizat catalogul sistematic şi cel tematic al Bibliotecii, precum şi fonoteca Comisiei Electorale Centrale[5].

5. Aplicația web „Biblioteca electronică”

Deținător al aplicației „Biblioteca electronică” este Direcția analiză și documentare. Aplicația a fost creată în anul 2013 pentru a face posibilă vizualizarea, căutarea și accesul resurselor informaționale electronice prin Internet.

Obiectivul principal al bibliotecii electronice este îmbunătăţirea calităţii serviciilor oferite utilizatorilor, prin crearea condiţiilor pentru un acces mai extins la conţinutul materialelor tipărite, prin

[5] http://cec.md/index.php?pag=news2&tip=carti_cec&l=

perfecţionarea calităţii serviciilor de informare, accesul lărgit la informaţii, precum și creşterea numărului de utilizatori în perioada de tranziţie la resurse electronice.

În prezent, aplicația „Biblioteca electronică” include 1052 de titluri și are la bază următoarea structură: fondul de carte, fonoteca CEC, materiale ale conferințelor / seminarelor și rapoarte.

Fondul de carte al aplicației „Biblioteca electronică” cuprinde 11 secțiuni:

1. Comisia Electorală Centrală.
2. Sisteme electorale.
   - Sistemul electoral al României;
   - al Federației Ruse;
   - al Ucrainei;
   - al Republicii Belarus;
   - al Republicii Armenia;
   - al Georgiei;
   - al altor țări.
3. Instrucțiuni / Recomandări.
4. Domeniul juridic.
5. Monitorul oficial al Republicii Moldova
6. Instruire. Educație civică.
7. Tratate internaționale.
8. Mass-media și Drepturile omului.
9. Curtea Constituțională.
   - a României;
   - a Republicii Moldova;
10. Buletine informative.
11. Diverse.

Un alt compartiment al aplicației este „Fonoteca CEC”, ce cuprinde spoturile video, materiale de educație, emisiuni televizate și informații despre partide politice și concurenți electorali. Toate resursele informaționale incluse în compartimentele sus-menționate pot fi accesate pentru vizualizarea detaliilor și anume: titlul, autorul, editura, anul ediției, numărul inventarului și mențiunea de acces – la raft sau fișier.

6. Corespondența Comisiei Electorale Centrale

În perioada ianuarie – decembrie 2014, la Comisia Electorală Centrală au fost înregistrate 3614 documente de intrare, dintre care 149 contestații și 265 petiții, precum și 1148 documente de ieșire.

În perioada raportată, prin intermediul funcţiei ”Adresează o cerere On-line” de pe site-ul oficial al CEC au fost primite 120 mesaje electronice, care au fost examinate operativ de către Comisie sau, în funcţie de problema abordată, remise spre examinare organelor competente.

Tematica celor mai frecvente întrebări adresate şi probleme expuse de cetăţeni s-a referit la modul de participare la alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014.

În cadrul Direcţiei analiză şi documentare au fost ţinute următoarele evidenţe:

a) registrul de evidenţă a documentelor de intrare *(inclusiv în format electronic)*;
b) registrul de evidenţă a documentelor de ieşire *(inclusiv în format electronic)*;
c) registrul de evidenţă a petiţiilor;
d) registrul de evidenţă a contestaţiilor;
e) registrul de evidenţă a întrevederilor conducerii CEC;
f) registrul de evidenţă a cadourilor simbolice, celor oferite din politeţe sau cu prilejul anumitor acţiuni de protocol;
g) registrul de evidenţă a hotărîrilor adoptate de Comisia Electorală Centrală;

h) registrul de evidență a copiilor eliberate de pe documentele electorale.

Aplicaţia web „Anticamera On-line”

Direcția analiză și documentare este deținătorul aplicației „Anticamera On-line”. Fiind o resursă informațională, aplicaţia web „Anticamera On-line” permite realizarea managementului documentelor la nivelul Aparatului Comisiei, structurarea, monitorizarea, catalogarea, controlul şi repartizarea eficientă a acestora, precum şi asigurarea înregistrării, evidenţei şi accesării documentelor emise de către Comisie.

Aplicaţia presupune structurarea în patru module care cuprind informaţia despre:

a. documentele de intrare
b. documentele de ieşire
c. petiţii
d. e-mail

Modulele ”**Documente de intrare”** şi ”**Petiţii”** permit înregistrarea documentelor în funcţie de:

a) numărul de înregistrare atribuit de către CEC,
b) data intrării/înregistrării,
c) numărul de ieşire atribuit de către autoritatea emitentă,
d) autoritatea emitentă,
e) conţinutul succint al documentului,
f) funcţionarii responsabili de soluţionare,
g) menţiuni asupra documentului,
h) termenul limită de soluţionare (în cazul în care acesta necesită un răspuns),
i) statutul documentului (ca fiind soluţionat sau nesoluţionat),
j) termenul limită de soluţionare,
k) rubrica de editare care presupune nemijlocit încărcarea şi vizualizarea documentului înregistrat.
l) rubrica pentru plasare pe pagina web.

Modulul ”**Documente de ieşire”**. Documentele de ieşire, de asemenea, sînt catalogate în funcție de:

a)numărul atribuit,
b)data expedierii,
c)adresantul/destinatarul,
d)conţinut,
e)operaţii de editare şi de plasare pe pagina web.

Modulul **„E-mail”**, permite transmiterea documentelor de intrare către responsabilii de executare, control sau evidenţă conform rezoluţiei, prin intermediul poştei electronice, facilitînd astfel procesul de informare şi circulare a documentelor.

Operatorii acestei aplicaţii sînt: secretarul Comisiei Electorale Centrale, şeful Aparatului, şefii de subdiviziuni şi secretarul administrativ din cadrul Direcţiei analiză şi documentare.

Fiecare dintre operatori, în limita accesului acordat şi competenţei, se implică nemijlocit atît la introducerea datelor, cît şi a unor menţiuni, în special pentru documentele ce necesită a fi soluţionate într-un anumit termen. În acest sens, aplicaţia permite accesarea sau modificarea exclusiv a acelor

resurse informaţionale, documente, pentru care este autorizat fiecare dintre operatori şi la nivelul de acces pentru care este autorizat.

Astfel, prin intermediul aplicaţiei se asigură ţinerea evidenţei materialelor, monitorizarea soluţionării în termen, transparenţa prin posibilitatea plasării, de către operatorul autorizat, a corespondenţei pe pagina web, precum şi exercitarea controlului asupra respectării sistemului unic al lucrărilor de secretariat în cadrul Comisiei.

VIII. PERSONALUL ȘI DEZVOLTAREA INSTITUȚIONALĂ

Pe parcursul perioadei raportate s-au realizat funcţiile de bază ale managementului resurselor umane: planificarea, atragerea candidaților, recrutarea şi selecţia, menţinerea şi dezvoltarea personalului. În acest scop s-au folosit toate instrumentele prevăzute de legislaţie.

1. Managementul funcțiilor publice și a posturilor de deservire tehnică din cadrul Aparatului CEC

În 2014 au fost organizate mai multe concursuri de ocupare a funcţiilor publice vacante din cadrul Aparatului CEC pentru următoarele posturi:

- șef al Direcției tehnologii informaționale și gestionarea listelor electorale;
- șef al Direcției juridice;
- șef-adjunct al Direcției financiar-economice;
- șef-adjunct al Direcției management alegeri;
- consultant superior al Direcției financiar-economice;
- consultant al Serviciului metodologic și rapoarte financiare din cadrul Direcției financiar-economice;
- consultant al Direcției management alegeri – 2 funcții;
- consultant al Direcției analiză și documentare;
- specialist principal al Direcției financiar-economice;
- secretar administrativ superior al Direcției analiză și documentare.

În baza rezultatelor acestor concursuri, din cele 10 funcţii publice vacante 8 au fost ocupate, neacoperite au rămas funcțiile de șef al Direcției juridice și de specialist principal al Direcției financiar-economice.

În anul 2014 au fost confirmaţi în funcţie publică 2 funcţionari publici debutanţi din cadrul Direcției analiză și documentare și Direcției management alegeri.

O persoană a fost transferată dintr-o subdiviziune structurală în alta (șeful Direcției juridice a fost transferat în funcția de șef al Direcției management alegeri), iar alte 2 persoane au fost promovate (o persoană din funcția de consultant în funcția de consultant principal și o altă persoană din funcția de consultant în funcția de consultant superior, ambele în cadrul Direcției management alegeri), în urma faptului că aceste posturi între timp deveniseră vacante.

Pe parcursul anului 2014 și-au dat demisia 5 persoane (un consultant principal al Direcției management alegeri de la data de 14 aprilie 2014, un consultant superior al Direcției management alegeri de la data de 20 aprilie 2014, șeful-adjunct al Direcției management alegeri de la data de 21 iulie 2014, șeful Direcției tehnologii informaționale și gestionarea listelor electorale de la data de 31 iulie 2014 și șeful Aparatului CEC de la data de 16 decembrie 2014).

Conform situației la 31 decembrie 2014 în cadrul Aparatului CEC erau vacante 4 funcții publice:

1. Șef al Aparatului CEC;
2. Șef al Direcției tehnologii informaționale și gestionarea listelor electorale;
3. Șef al Direcției juridice;
4. Specialist principal al Direcției financiar-economice;

2. Instruirea funcționarilor publici din cadrul Aparatului CEC

Pe parcursul anului 2014 funcţionarii publici din cadrul Aparatului CEC au beneficiat de instruiri organizate de CEC, partenerii de dezvoltare şi de Academia de Administrare Publică de pe lîngă Preşedintele Republicii Moldova (AAP).

Astfel, toţi funcţionarii publici din cadrul Aparatului CEC au participat la diferite seminare de instruire:

- Abilitățile managerului eficient,
- Managementul documentelor,
- Elaborarea şi coordonarea proiectelor de acte normative,
- Răspunderea conducerii pentru buna guvernare,
- Finanțarea campaniilor electorale,
- Alinierea Controlului Financiar Public Intern la cerințele Uniunii Europene,
- Eficientizarea capacităților de comunicare,
- Integritatea profesională,
- Sistemul de management al securității informaționale,
- Sistemul de management al calității.

IX. ACTIVITATEA FINANCIARĂ

În conformitate cu Codul electoral, Comisia Electorală Centrală își estimează costurile activității sale și planifică propriul buget anual întocmind devize de cheltuieli, acestea fiind aprobate prin hotărîre a Comisiei. Ulterior, fiind însoțit de avizul Ministerului Finanțelor, devizul este remis pentru aprobare Parlamentului, care, la rîndul său după aprobare, este inclus în proiectul legii bugetare anuale.

Conform Legii bugetului de stat pentru anul 2014 nr.339 din 23 decembrie 2013, cu modificările ulterioare, pentru finanțarea bugetului Comisiei Electorale Centrale acesteia i-au fost alocate mijloace financiare în sumă de 93473,9 mii lei, componența de bază.

Repartizarea bugetului Comisiei Electorale Centrale pe tipuri de activitate la capitolul componența de bază:

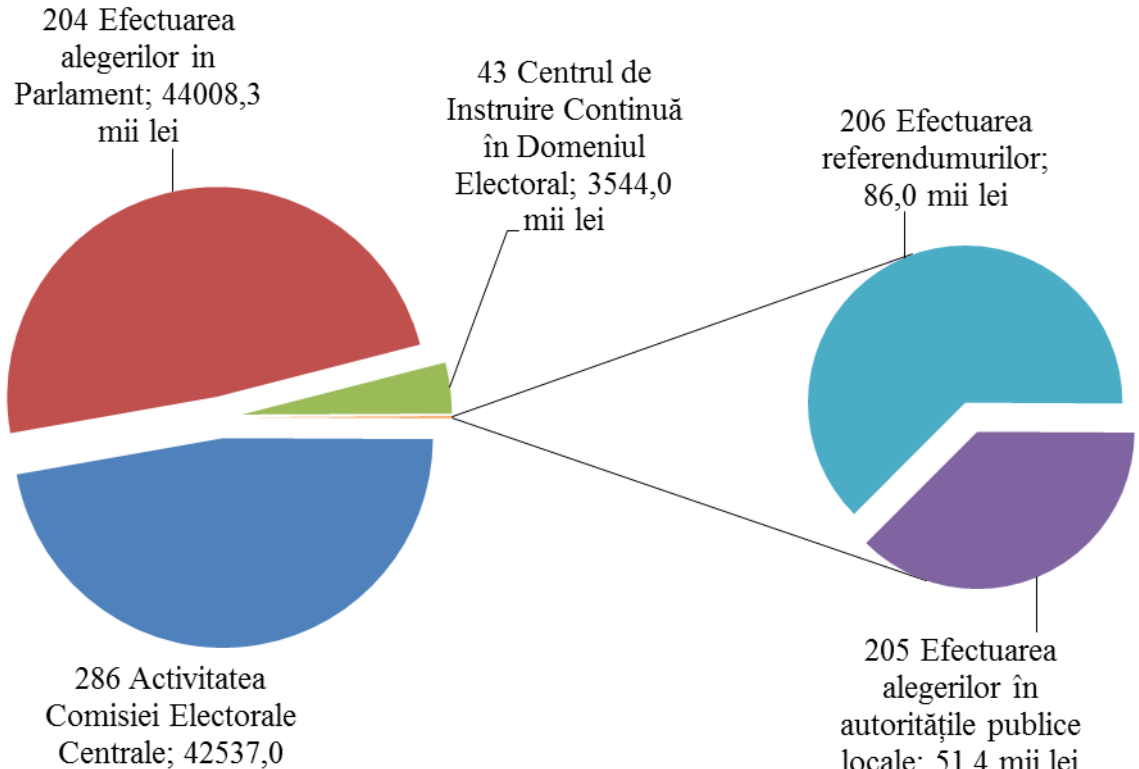

1. Cheltuieli pentru activitatea și întreținerea Comisiei Electorale Centrale - 42537,0,0 mii lei;

Structura cheltuielilor aprobate și executate pentru întreținerea CEC, pe articole de cheltuieli ale clasificației bugetare, la componenta de bază, se prezintă în Tabelul nr.1.

Tabelul nr. 1

Indicii	Art. alin.	Precizat pe perioada de gestiune (mii lei)	Ponderea în totalul cheltuielilor	Executat 2014 (mii lei)	Executat față de precizat (%)	Sold (mii lei)
CHELTUIELI CURENTE						
Retribuirea muncii	111	2886,1		2879,3		6,80
Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii	112	633,7		633,7		
Prime de asig. oblig. de asist. med. achitate de patroni	116	108,8		108,8		
TOTAL CHELTUILEI PENTRU RETRIBUIREA MUNCII		3628,6	58,78%	3621,8	99,81%	6,80
Plata mărfurilor şi serviciilor:	113					
Energia electrică	01			223,10		
Gaz	02			120,00		
Materialele şi obiectele de uz gospodăresc, material pentru menținerea curățeniei în clădire, curte și întreținerea utilajului, procurarea tonerului, rechizitele de birou etc.	03			339,70		
Cărți și ediții periodice	06			1,20		
Serviciile de telecomunicaţie şi de poştă	11			288,50		
Servicii de transport (întreținerea automobilelor, salariile șoferilor)	13			238,70		
Reparații curente ale clădirilor și încăperilor	17			332,20		
Reparaţiile curente ale utilajului şi inventarului	18			6,20		
Arendarea bunurilor	19			0,20		
Simbolurile de stat şi locale, semnele de distincţie de stat	20			4,00		
Serviciile editoriale	22			33,90		
Cheltuielile de protocol	23			5,00		
Paza interdepartamentală	29			119,50		

Lucrările de informatică şi de calcul (plata pentru acces la Internet, menţinerea domen cec.md, votează.md, programe, antivirus licentă)	30			42,20		
Apă şi canalizare	34			13,30		
Salubritate	35			5,10		
Mărfuri şi servicii neatribuite altor alienate (salariile persoanelor de deservire tehnică)	45			356,50		
Comision aferent serviciilor bancare	47			0,10		
TOTAL CHELTUILEI PENTRU MĂRFURI ŞI SERVICII		2591,5	34,56%	2129,5	82,17%	462,00
Deplasările în interes de serviciu peste hotare	114	181,70	2,95 %	181,50	99,96	0,10
Transferuri către populaţie:	135					
Alte transferuri către populaţie (indemnizaţia membrilor)	25	111,90		111,90		
Indemnizaţii achitate la încetarea raporturilor de muncă	31	69,50		65,70		3,8
Indemnizaţii pentru incapacitatea temporară de muncă achitate din mijloacele financiare ale angajatorului	33	18,20		18,20		
TOTAL TRANSFERURI CĂTRE POPULAŢIE		199,6	3,18 %	195,80	98,10%	3,8
Transferuri peste hotare	136	32,7	0,53 %	32,7		
TOTAL CHELTUIELI CURENTE		6634,10	14,73%	6161,30	92,87%	475,70
CHELTUIELI CAPITALE						
Procurarea mijloacelor fixe	242	34107,90	95,11%	33933,70	99,49%	174,20
Reparaţii capitale	243	1795,00	4,89 %	1745,00	97,21%	50,00
TOTAL CNELTUILEI CAPITALE		35902,90		35678,70		224,20
TOTAL CHELTUIELI		42537,00		41840,00	98,36%	696,9

Ponderea cea mai mare, în mărime de 58,78 % din totalul cheltuielilor curente, destinate activităţii şi întreţinerii Comisiei Electorale Centrale, o au cheltuielile pentru retribuirea muncii personalului, achitarea contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii şi a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală, achitate de patroni. Astfel suma de 2879,3 mii lei a fost destinată retribuirii muncii, suma de 633,7 mii lei achitării contribuţiilor de asigurări sociale de stat obligatorii şi suma de 108,8 mii lei achitării primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală. Executarea la acest capitol este în proporţie de 99,81 %.

Pe parcursul anului de gestiune au fost efectuate calculele şi plăţile la timp a salariilor demnitarilor şi funcţionarilor Aparatului CEC. La fel, au fost efectuate calculele şi achitările drepturilor salariale cuvenite pentru perioada concediilor de odihnă, a ajutoarelor materiale, conform prevederilor legale, precum şi a concediilor pentru incapacitatea temporară de muncă în baza buletinelor medicale avizate. Lunar au fost efectuate toate transferurile la buget a impozitului pe venit,

a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, precum și a celor individuale, primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală achitate de patron și salariați. Toate rapoartele, declarațiile și dările de seamă lunare, trimestriale și anuale au fost prezentare în termenul stabilit organelor de resort (către Direcția Administrare Fiscală sec. Centru, Casa Teritorială de Asigurări Sociale sec. Centru, Departamentul de Statistică).

Cuantumul cheltuielilor pentru mărfuri și servicii este de 2129.5 mii lei ceea ce constituie 35,56% din alocațiile aprobate la capitolul cheltuieli curente. La această categorie, cheltuielile au fost destinate preponderent achitării serviciilor persoanelor de deservire tehnică în cuantum de 492.13 mii lei, ceea ce include 327.34 mii lei serviciile derdicătoarelor, administratorului, hamalului, măturătorului și suma de 156,09 mii lei serviciile conducătorilor auto. Pentru materiale și obiecte de uz gospodăresc suma de 339,7 mii lei include 195,44 mii lei procurarea tehnicii de calcul pentru funcționarii și membrii CEC (30 monitoare, 25 procesoare, 25 mouse-uri și tastiere), 38,43 mii lei plata pentru încărcarea cu toner a imprimantelor și regenerarea cartușelor, 36,1 mii lei pentru procurarea mobilei de birou, inclusiv jaluzelelor și standurilor, 46,45 mii lei au fost destinate procurării materialelor și mărfuri de uz gospodăresc și consum zilnic, în rest la cest articol au fost efectuate cheltuieli pentru procurarea rechizitelor de birou, cărților de vizită, plăcilor cu profil și panoului informativ. Cheltuielile reflectate la articolul 113.11 includ suma de 174,97 mii lei achitată pentru servicii de creare și actualizare a telecomunicațiilor securizate, servicii de telefonie fixă în sumă de 49,53 mii lei, 20,0 mii lei servicii de poștă (plicuri, francarea corespondenței, timbre), precum și alte servicii aferente acestui tip de cheltuieli. La capitolul *Servicii de transport* sînt reflectate cheltuielile legate de achitarea serviciilor prestate de conducătorii auto în suma menționată mai sus, achitarea taxei pentru drum, achitarea taxei pentru testarea tehnică a autoturismelor, asigurarea auto, precum si costurile pentru reparația acestora. La fel, din contul cheltuielilor curente a fost achitată suma de 332,17 mii lei pentru lucrări de reparație interioară a clădirii administrative a CEC reflectate la articolul 113.17. Articolul *Mărfuri și servicii neatribuite altor alineate* include cheltuieli pentru plata serviciilor personalului de deservire, în număr de 6 persoane, suma 327.34 mii lei menționată mai sus, achiziționarea drapelelor cu sigla CEC și ACEEEO.

Executarea cheltuielilor ce țin de articolul *Plata mărfurilor și serviciilor* este în mărime de 82,17%. Neexecutarea a 462,0 mii lei (17,83%) include suma de 154,9 mii lei destinată achitării pentru componente ale serverului și este neexecutată ca urmare a imposibilității executării ordinelor de plată prezentate la Trezoreria Teritorială Chișinău în luna decembrie 2014 cu suma de 28,95 mii lei, sumă neexecutată la contractul privind livrarea energiei electrice, 45,32 mii lei sumă neexecutată la contractual privind livrarea consumului de gaz natural, 11,42 mii lei sumă neexecutată la prestarea serviciilor de telecomunicații, 2,9 mii lei sumă neexecutată la prestarea serviciilor de pază, restul sumei neexecutate este suma economisită la plata altor mărfuri și servicii. Factorul care a influențat în mare măsură neexecutarea acestor sume este că facturile spre plată a serviciilor sus-menționate sînt prezentate după data de 31 decembrie a anului de gestiune. Pentru executarea cheltuielilor curente ce țin de activitatea CEC, Direcția financiar-economică a efectuat în termen și conform contractelor încheiate toate plățile întocmind ordine de plată și note justificative conform normelor legale în vigoare.

În anul 2014 pentru cheltuielile de deplasare au fost precizate alocații în cuantum de 181,7 mii lei. Executarea acestora este în mărime de 99,96%. Cheltuielile incluse au fost pentru procurarea biletelor avia, achitarea plăților pentru cazare, diurnă, asigurare medicală etc.

Categoria cheltuielilor ce țin de transferuri pentru populație include plata indemnizației membrilor CEC în mărime de 15% din salariul mediu pe economie pentru o ședință a Comisiei, indemnizații achitate la încetarea raporturilor de serviciu ale funcționarilor CEC și plata indemnizației pentru incapacitatea temporară de muncă achitată din mijloacele financiare ale angajatorului. Executarea la acest articol este de 98,1%, 1,9% neexecutate, ceea ce constituie 3,8 mii lei care este suma neexecutată pentru plata indemnizației achitate la încetarea raporturilor de serviciu. Toate plățile aferente acestui articol au fost efectuate în termen, întocmindu-se toate ordinele de plată și notele justificative pentru prezentarea acestora la Ministerului Finanțelor.

Cuantumul cheltuielilor capitale precizate pentru anul 2014 este în mărime de 35902,90 mii lei ceea ce constituie 84,4% din totalul cheltuielilor aferente tipului 286. Executate lor este 99,37%.

Acest capitol cuprinde două articole de cheltuieli, *Procurarea mijloacelor fixe* și *Reparații capitale*. Pentru procurarea mijloacelor fixe au fost cheltuiți 33933,7 mii lei, dintre care 31276,20 mii lei mii lei pentru achiziționarea a 4200 de laptopuri *Lenovo* pentru implementarea Registrului de Stat al Alegatorilor, 298,7 mii lei pentru achiziționarea componentelor pentru server, 2110,82 mii lei pentru achiziționarea echipamentului pentru camera de servere,132,95 mii lei contribuție achitată către PNUD Moldova în scopul extinderii SIAS „Alegeri" prin elaborarea modulelor „Registrul de Stat al Alegătorilor" și „Agregarea Votării", restul sumei de 87,01 mii lei cuprinde achiziționarea a trei imprimante, a două televizoare, routere pentru rețeaua Internet, rampei de acces și mobilierului. Cheltuielile pentru reparația capitală sînt în mărime de 1745,0 mii lei, aceste cheltuieli includ reparația capitală a camerei de servere în scopul modernizării acesteia și a infrastructurii tehnologiilor informaționale și comunicațiilor ale CEC. Motivul neexecutării la acest capitol în sumă de 190,1 mii lei este urmare a imposibilității executării ordinelor de plată prezentate la Trezoreria Teritorială Chișinău în luna decembrie 2014, restul sumei constituie o economie a surselor. Pentru executarea cheltuielilor la aceste articole au fost întocmite și prezentate spre achitare în termen toate ordinele de plată și notele justificative, respectîndu-se prevederile contractuale și cele legale.

2. Cheltuieli pentru efectuarea alegerilor în Parlament - 44008,3 mii lei

Structura cheltuielilor aprobate și executate pentru efectuarea alegerilor în Parlament, pe articole de cheltuieli ale clasificației bugetare, la componenta de bază, sînt reflectate în Tabelul nr.2:

Tabelul nr.2

Indicii	Art.alin.	Precizat pe perioada de gestiune (mii lei)	Ponderea în totalul cheltuielilor	Executat 2013 (mii lei)	Executat față de precizat (%)	Sold (mii lei)
CHELTUIELI CURENTE						
Retribuirea muncii	111	982		979,6		2,40
Contribuţii de asigurări sociale de stat obligatorii	112	225,3		221,2		
Prime de asig. oblig. de asist. med. achitate de patroni	116	39,3		32,6		
TOTAL CHELTUILEI PENTRU RETRIBUIREA MUNCII		1246,6	3,52%	1233,4	98,94%	2,40
Plata mărfurilor şi serviciilor:	113					
Rechizite de birou pentru activitatea CEC, CECEC de nivelul II și BESV	03			3827,10		
Cărţi şi ediţii periodice	06			2,50		
Serviciile de telecomunicaţie şi de poştă	11			291,90		
Servicii de transport (procurarea combustibilului)	13			1712,70		
Arendarea bunurilor	19			9,40		
Serviciile editoriale	22			2016,50		
Cheltuielile de protocol	23			570,90		

Lucrările de informatică şi de calcul (plata pentru acces la Internet a CECE de nivelul II și a BESV)	30			950,30		
Mărfuri şi servicii neatribuite altor alienate (recompensa funcționarilor electorali,)	45			23633,30		
TOTAL CHELTUILEI PENTRU MĂRFURI ȘI SERVICII		40822,4	94,14%	33014,7	80,87%	7807,70
Deplasările în interes de serviciu în interiorul țării	114	1375,70	1,36%	475,70	99,96	900,00
Transferuri catre populatie,:	135					
Alte transferuri către populație (indemnizația membrilor)	25		347,60	347,60		
TOTAL TRANSFERURI CĂTRE POPULAȚIE		347,6	0,99%	347,60	100,00%	6,80
TOTAL CHELTUIELI CURENTE		43792,30	99,39%	35071,40	80,09%	8716,90
CHELTUIELI CAPITALE						
Procurarea mijloacelor fixe	242	216,00	215,90%	215,90	99,95%	0,10
TOTAL CNELTUILEI CAPITALE		216,00	0,61%	215,90	98,12	0,10
TOTAL CHELTUIEL		44008,30		35287,30	80,18%	8717,00

În vederea organizării și desfășurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014 sursele financiare precizate în acest sens au fost distribuite pentru activitățile și achizițiile ce îi revin CEC în perioada electorală în sumă de 7939,5 mii lei și pentru CECE de nivelul II, inclusiv pentru BESV din cadrul acestora, în sumă de 27 347,8 mii lei.

Repartizarea pe articole de cheltuieli a surselor financiare utilizate de CEC pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, mii lei

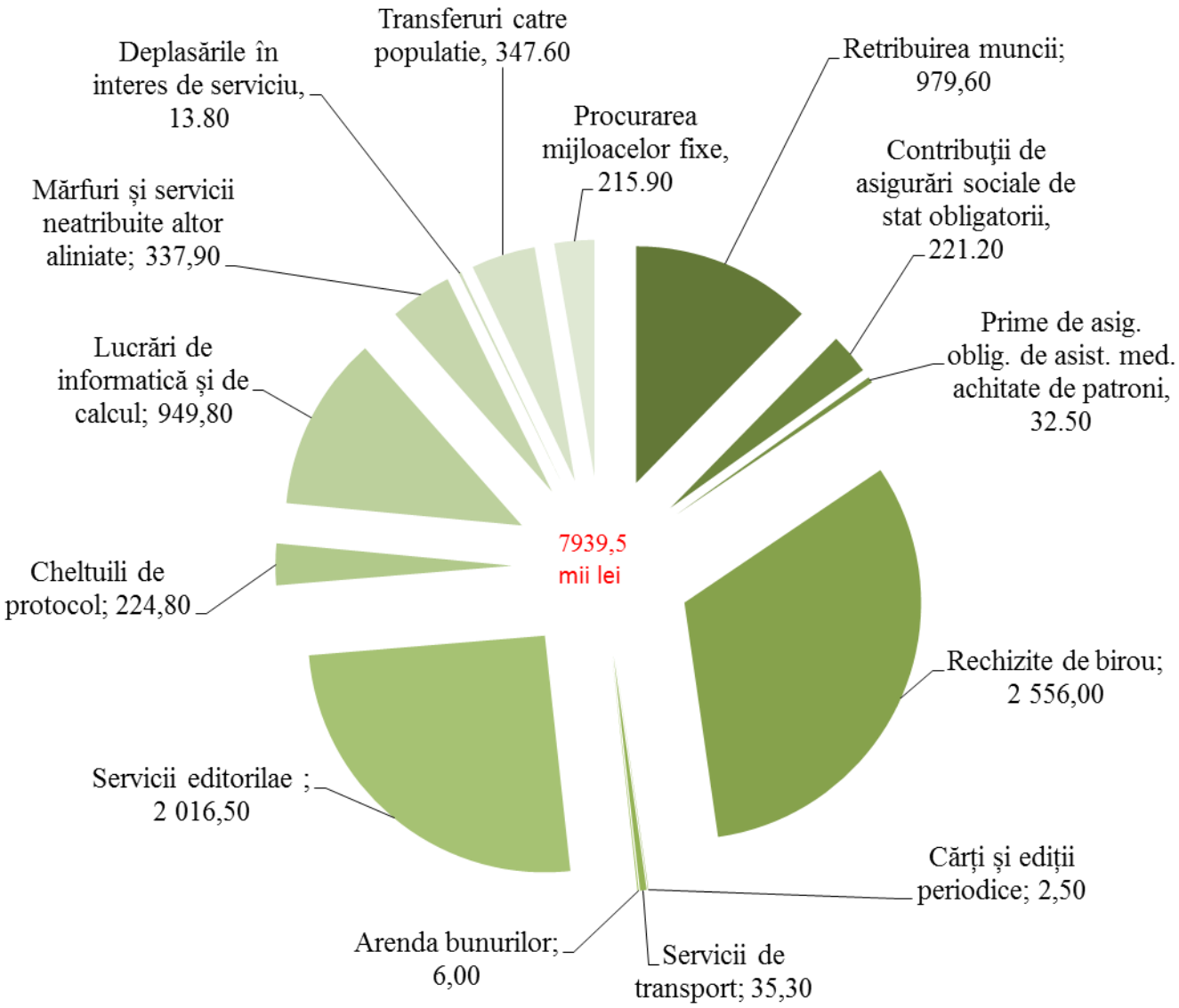

Din totalul cheltuielilor destinate desfășurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014 executate de CEC, la capitolul materiale, obiecte de uz gospodăresc, rechizite de birou, suma de 2556,0 mii lei a fost destinată pentru achiziționarea urnelor și cabinelor de vot în sumă de 2000,0 mii lei, pentru asigurarea minitipografiei au fost achiziționate consumabile în sumă de 190,6 mii lei, suma de 95,94 mii lei a fost cheltuită pentru confecționarea ștampilelor cu antete, ștampilelor pentru BESV (votat), ștampilelor pentru CECE de nivelul II și a BESV, 74,95 mii lei au fost destinați procurării modemelor 3 G, 39,96 mii lei au fost cheltuiți pentru confecționarea riglelor, restul sumei a fost destinată achiziționării ecusoanelor cu șireturi pentru delegații, hîrtiei A4, dulapurilor de metal (4 buc.), imprimantelor (2 buc.), fotoliilor și tonerului. Retribuirea muncii personalului în perioada electorală și achitarea impozitelor constituie suma de 1233,40 mii lei. Indemnizația membrilor CEC și a impozitelor aferente acesteia, în perioada electorală, a fost în cuantum de 347,60 mii lei. Pentru serviciile editoriale au fost alocați 2016,5 mii lei, dintre care 1085,12 mii lei pentru tipărirea buletinelor de vot, 265,44 mii lei pentru multiplicarea listelor electorale, 504,86 mii lei pentru editarea materialelor electorale, 74,7 mii lei pentru tiparul *Ghidului alegătorului/observatorului*, 86,4 mii lei pentru tiparul Codului electoral. În categoria cheltuielilor ce țin de lucrări de informatică și de calcul în

sumă de 884,90 mii lei sînt incluse cheltuielile pentru servicii de asigurare a conexiunii la Internet prin fibră optică, ADSL și conexiune prin intermediul modemelor 3G a CECE de nivelul II și a BESV, suma de 54,0 mii lei a fost destinată deservirii programului 1C și 10,0 mii lei servicii TIC pentru media virtualizate.

Pentru cazarea și deservirea delegațiilor străine, venite în scopul monitorizării alegerilor parlamentate din 30 noiembrie 2014 au fost cheltuite surse în sumă de 224,80 mii lei reflectate la categoria cheltuieli de protocol, fiind destinate pentru cazare 130,59 mii lei, 76,76 mii lei pentru deservirea acestora, 15,7 mii lei pentru achiziționarea suvenirelor, restul sumei a fost destinată asigurării cu cafea, apă, ceai. În acest scop au mai fost efectuate cheltuieli de transport în mărime de 20,24 mii lei, reflectate la categoria serviciilor de transport unde mai este inclusă și suma de 15,06 mii lei pentru achitarea serviciilor conducătorilor auto din cadrul CEC pentru perioada electorală.

La categoria *Mijloace fixe* a fost achiziționat și implementat softul contabil bazat pe platforma 1C versiunea 8.2 pentru gestionarea și realizarea urmăririi integrale a procesului de evidență contabilă a executării devizelor de cheltuieli bugetare de către consiliile electorale. Suma alocată în acest scop este de 170,2 mii lei. La acest capitol este inclusă suma de 39,49 mii lei destinată pentru achiziția unui program integrat în vederea gestionării și realizării întocmirii devizelor de cheltuieli pentru consiliile și birourile electorale în perioada electorală. Restul sumei a fost destinată procurării unei imprimante performante în sumă de 6,2 mii lei. La categoria *Cărți și ediții periodice* este reflectată suma de 20,5 mii lei destinată ghidurilor de utilizare a programului 1C. Suma de 6,0 mii lei a fost cheltuită pentru închirierea a două laptopuri utilizate în ziua alegerilor. Deplasările în sumă de 13,8 mii lei au fost destinate efectuării auditului în teritoriu. În categoria *Mărfuri și servicii neatribuite altor alineate* în sumă de 347,9 mii lei sînt incluse următoarele cheltuieli: depozitarea laptopurilor în sumă de 61,52 mii lie, arenda sălii pentru întrunirea cu persoanele responsabile de gestiunea listelor electorale din țară - 13,9 mii lei, pentru locațiunea server - 23,04 mii lei, pentru instruirea contabililor CECE de nivelul II în vederea utilizării și implementării programului 1C - 60,0 mii lei, pentru locațiune și aprovizionarea aparatului de cafea, instalat în sala media în perioada electorală - 25,82 mii lei, restul sumei a fost destinată aprovizionării cu apă potabilă și achitarea serviciilor personalului tehnic.

După cum am menționat mai sus, sursele financiare în sumă 27 347,8 mii lei, destinate organizării și desfășurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014 au fost distribuite pentru asigurarea activității CECE de nivelul II și a BESV din cadrul acestora.

În datele ce urmează este prezentată repartizarea pe articole de cheltuieli a surselor financiare executate de CECE de nivelul II și BESV.

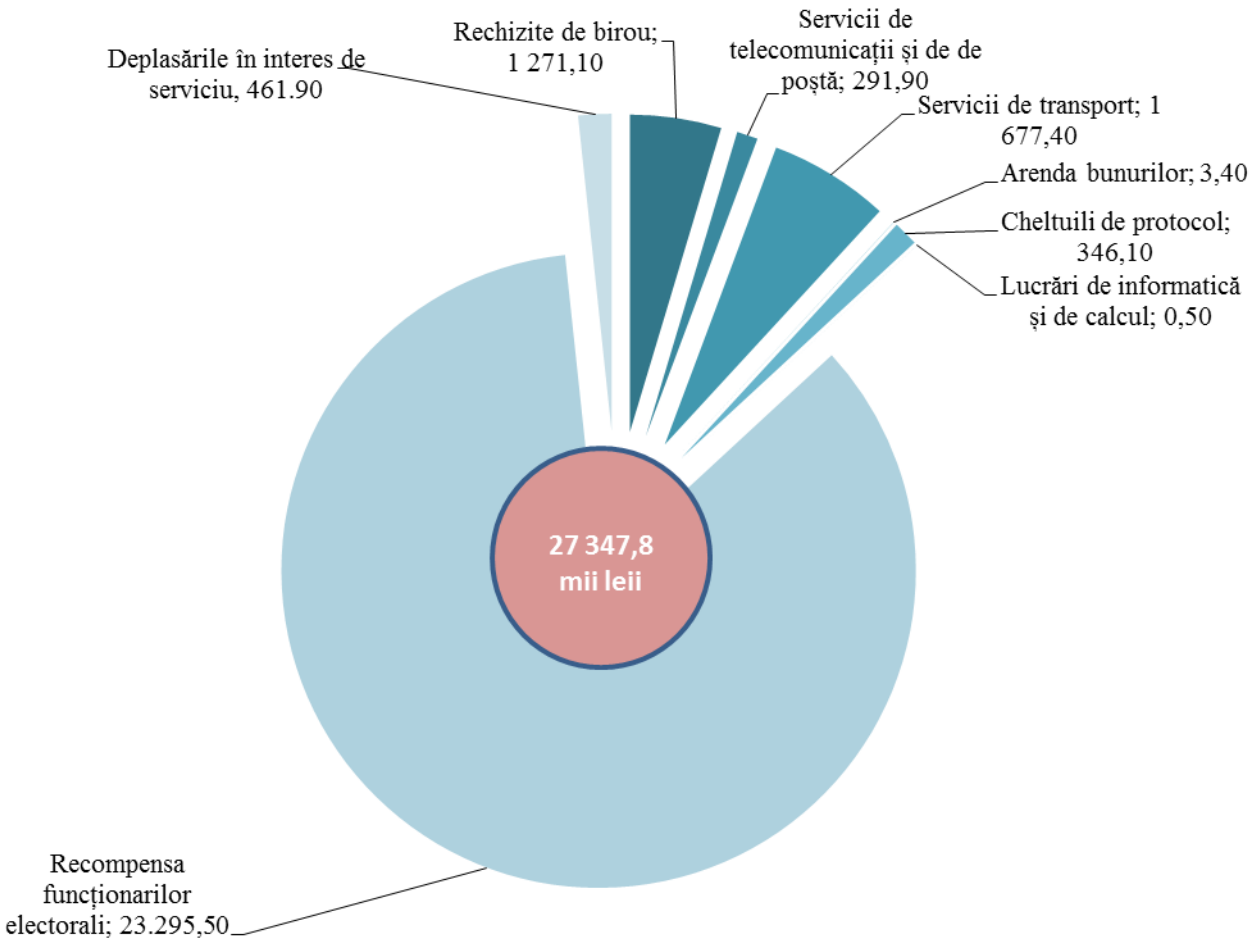

Analiza alocațiilor destinate activității CECE de nivelul II și a BESV din cadrul acestora denotă ca acestea au fost destinate preponderent pentru achitarea recompensei funcționarilor electorali, ceea ce constituie 23295,5 mii lei, 85,2 % din totalul alocațiilor. Restul cheltuielilor în sumă de 4052,3 mii lei,14.8% din totalul alocațiilor au fost destinate după cum urmează: 461,9 mii lei pentru deplasările funcționarilor electorali, 1271,10 pentru procurarea rechizitelor de birou și a materialelor necesare pentru împachetarea buletinelor de vot, 291,9 mii lei au fost cheltuiți pentru serviciile de telecomunicații, 1677,40 mii lei au fost utilizați în scopul achiziționării combustibilului, 346,10 mii lei au fost destinate cheltuielilor de protocol, 3,9 mii lei au fost utilizați pentru arenda bunurilor și lucrări de informatică și calcul.

În tabelul ce urmează sînt reflectate sumele finanțate și executate de fiecare CECE de nivelul II, inclusiv cheltuielile pentru activitatea BESV.

Finanțarea și executarea alocațiilor financiare pe articole de cheltuieli ale clasificației bugetare, destinate activității CECE de nivelul II și BESV din cadrul acestora, pentru desfășurarea alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014 (mii lei)

Tabelul nr.3

CECEM Chișinău nr.1				CECEM Bălți nr.2				CECER Anenii noi nr.4				CECER Basarabeasca nr.5				CECER Briceni nr.6				CECER Cahul nr.7				CECER Cantemir nr.8			
art.art.113		art.art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114	
finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat
5623.47	5599.92	0.00	0.00	773.84	766.84	0.00	0.00	619.93	604.86	15.57	5.29	234.32	221.30	6.36	3.45	570.59	563.99	23.97	7.95	819.67	807.99	33.65	28.94	601.13	587.49	15.19	11.06
sold				sold				sold				sold				sold				sold				sold			
23.55		0.00		7.00		0.00		15.07		10.28		13.02		2.91		6.60		16.02		11.68		4.71		13.64		4.13	

CECER Calarași nr.9				CECER Cauşeni nr.10				CECER Cimișlia nr.11				CECER Criuleni nr.12				CECER Donduşeni nr.13				CECER Drochia nr.14				CECER Dubăsari nr.15			
art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114	
finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat
588.4	572.77	17.2	7.47	643.93	643.83	24.01	13.88	543.22	527.18	18.1	0.54	529.68	509.33	20.63	11.74	380.41	375.01	17.04	17.04	603.49	599.45	22.8	11.34	229.12	227.98	6.47	2.24
sold				sold				sold				sold				sold				sold				sold			
15.63		9.73		0.10		10.13		16.04		17.56		20.35		8.89		5.40		0.00		4.04		11.46		1.14		4.23	

CECER Edineț nr.16				CECER Fălești nr.17				CECER Florești nr.18				CECER Glodeni nr.19				CECER Hâncești nr.20				CECER Ialoveni nr.21				CECER Leova nr.22			
art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114	
finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat
713.28	707.65	19.86	19.83	797.15	796.2	25.19	9.6	914.1	895.57	33.92	18.81	488.82	483.19	16.8	16.62	847.91	840.2	38.32	38.32	631.79	629.19	20.06	20.06	604.92	592.95	22.19	11.06
sold				sold				sold				sold				sold				sold				sold			
5.63		0.03		0.95		15.59		18.53		15.11		5.63		0.18		7.71		0.00		2.60		0.00		11.97		11.13	

CECER Nisporeni nr.23				CECER Ocnița nr.24				CECER Orhei nr.25				CECER Rezina nr.26				CECER Râșcani nr.27				CECER Sângerei nr.28				CECER Soroca nr.29			
art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114	
finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat
524.22	514.29	14.03	7.44	503.53	500.34	20.46	20.46	1013.7	1006.03	30.43	29.42	521.73	510.13	16.27	8.99	703.79	700.84	29.74	15.59	809.11	795.15	29.73	29.73	861.15	843.37	33.47	9.94
sold				sold				sold				sold				sold				sold				sold			
9.93		6.59		3.19		0.00		7.67		1.01		11.60		7.28		2.95		14.15		13.96		0.00		17.78		23.53	

CECER Strășeni nr.30				CECER Șoldănești nr.31				CECER Ștefan Vodă nr.32				CECER Taraclia nr.33				CECER Telenești nr.34				CECER Ungheni nr.35				CECE UTA Găgăuzia nr.36			
art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114		art.113		art.114	
finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat	finanțat	executat
644.25	628.22	15.09	5.01	496.84	496.82	15.3	13.73	448.57	448.51	15.99	15.98	431.76	413.9	19.78	7.62	594.96	537.81	21.05	9.85	949.01	939.56	38.12	17.07	1032.46	998.02	50.47	15.9
sold				sold				sold				sold				sold				sold				sold			
16.03		10.08		0.02		1.57		0.06		0.01		17.86		12.16		57.15		11.20		9.45		21.05		34.44		34.57	

Rata executării surselor financiare alocate pentru activitatea CECE de nivelul II și BESV din cadrul acestora, în vederea desfășurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014

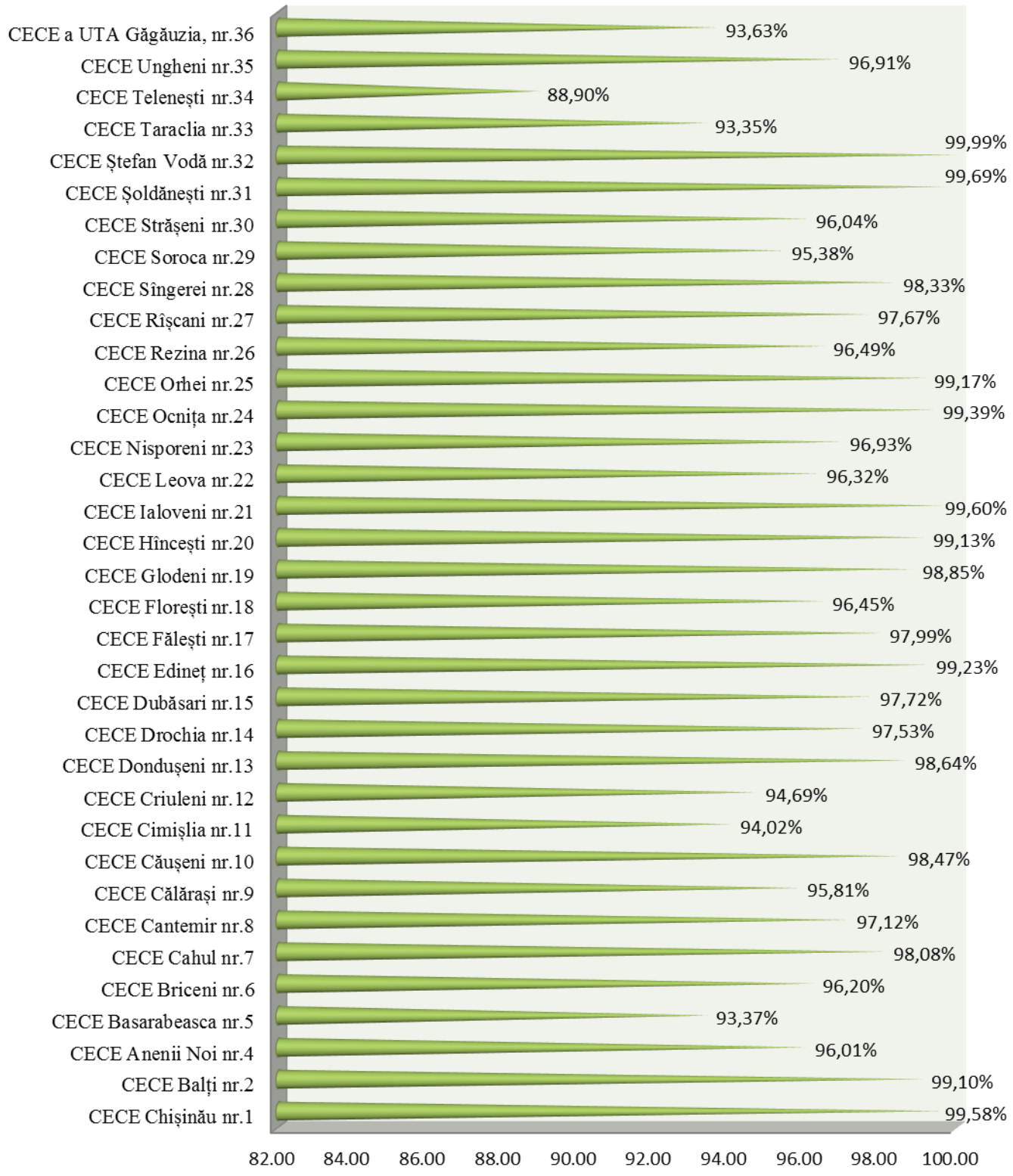

Executarea bugetului precizat pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014 constituie 80,2% din cuantumul precizat, ceea ce constituie 35287,3 mii lei. Neexecutarea bugetului este de 8,7 mii lei, ceea ce constituie 19,8% din cuantumul precizat. Factorul care a influențat în mare măsură neexecutarea este că funcționarii electorali degrevați din cadrul consiliilor electorale de circumscripție și din birourile electorale ale secțiilor de votare sînt angajații unităților bugetare și Codul electoral prevede că recompensa acordată acestora din mijloacele financiare alocate pentru alegeri este în mărime de 25 la sută din salariul mediu pe economie. La fel, este de menționat că s-a efectuat o economie considerabilă la capitolul numărul persoanelor din cadrul BESV, estimarea acestora la momentul planificării cheltuielilor s-a realizat din considerentul numărului maxim al membrilor funcționarilor electorali prevăzut de Codul electoral, însă finanțarea a fost efectuată pornind de la numărul efectiv al acestora. Totodată, după cum se vede din datele prezentate mai sus, au fost făcute economii de către CECE de nivelul II ale surselor financiare alocate. O mare parte a acestor economii o constituie cheltuielile pentru deplasări și pentru achiziționarea combustibilului.

3. Cheltuieli precizate pentru efectuarea alegerilor în autoritățile administrației publice locale - 51,4 mii lei

Structura cheltuielilor aprobate și executate pentru efectuarea alegerilor în autoritățile administrației publice locale pe articole de cheltuieli ale clasificației bugetare, la componenta de bază, se prezintă în Tabelul nr.4:

Tabelul nr.4

Indicii	Art.	Al.	Precizat pe perioada de gestiune (mii lei)	Executat 2014 (mii lei)	Executat față de precizat (%)	Sold (mii lei)
CHELTUIELI CURENTE						
Plata mărfurilor şi serviciilor	113					
Materialele şi obiectele de uz gospodăresc		03		1,4		
Serviciile de telecomunicaţie şi de poştă		11		0,8		
Servicii de transport		13		4,0		
Serviciile editoriale		22		1,9		
Cheltuielile de protocol		23		0,5		
Mărfuri şi servicii neatribuite altor alienate		45		41,4		
TOTAL CHELTUILEI PENTRU MĂRFURI ȘI SERVICII			50,6	50,0		0,6
Deplasările în interes de serviciu	114	01	0,8	0,8		
TOTAL CHELTUIELI CURENTE			51,4	50,8	98,83	0,6

Cu referire la cheltuieli pentru efectuarea alegerilor în autoritățile administrației publice locale executarea alocațiilor este de 98,83 %. Aceste cheltuieli au fost destinate preponderent la articolul 113.45 *Mărfuri şi servicii neatribuite altor alineate*, unde sînt reflectate cheltuielile pentru achitarea recompensei membrilor consiliilor şi birourilor electorale. Direcția financiar-economică a elaborat şi întocmit toate actele necesare ce țin de domeniul patronat întru asigurarea finanțării şi executării alocațiilor bugetare pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor locale noi.

4. Cheltuieli pentru efectuarea referendumurilor - 124,5 mii lei

Structura cheltuielilor aprobate şi executate pentru efectuarea referendumurilor pe articole de cheltuieli ale clasificației bugetare, la componența de bază, se prezintă în Tabelul nr.5.

Tabelul nr.5

Indicii	Art.	Al.	Precizat pe perioada de gestiune (mii lei)	Executat 2013 (mii lei)	Executat față de precizat (%)	Sold (mii lei)
CHELTUIELI CURENTE						
Plata mărfurilor şi serviciilor	113					
Materialele şi obiectele de uz gospodăresc		03		2,8		
Serviciile de telecomunicaţie şi de poştă		11		0,3		
Servicii de transport		13		4,3		
Serviciile editoriale		22		9,8		
Cheltuielile de protocol		23		0,4		
Mărfuri şi servicii neatribuite altor alienate		45		43,5		
TOTAL CHELTUILEI PENTRU MĂRFURI ŞI SERVICII			85,4	61,1		24,2
Deplasările în interes de serviciu	114	01	0,6	0,5		0,1
TOTAL CHELTUIELI CURENTE			**86,0**	**61,7**	**71,75%**	**24,3**

Alocațiile ce țin de efectuarea referendumurilor sînt executate în proporție de 71,75 %. Aceste cheltuieli, de asemenea, au fost destinate preponderent la articolul 113.45 *Mărfuri şi servicii neatribuite altor alineate*, unde sînt reflectate cheltuielile pentru remunerările membrilor consiliilor şi birourilor electorale. La fel ca şi la alegerile locale noi, Direcția financiar-economică a elaborat şi întocmit toate actele necesare ce țin de domeniul patronat întru asigurarea finanțării şi executării alocațiilor bugetare pentru organizarea şi desfăşurarea referendumurilor.

Mijloace speciale

La capitolul *Venituri din mijloace speciale* suma 60,0 mii lei constituie încasarea veniturilor conform contractului de locațiune a spațiului de către notar.

Cheltuielile din aceste surse sînt în mărime de 18,8 mii lei, dintre care 5,9 mii lei destinate plății pentru achiziționarea mărfurilor de uz gospodăresc, 2,0 mii lei pentru achiziționarea unui drapel cu sigla CEC, 8,5 mii lei a fost destinată procurării cadourilor pentru funcționarii și membrii CEC cu ocazia sărbătorilor de iarnă și suma de 2,4 mii lei pentru achitarea comisionului bancar.

La acest tip de cheltuieli, în perioada electorală, CEC a încheiat un acord cu Consiliul Europei în vederea finanțării serviciilor de producție a spoturilor video în număr de unsprezece unități și servicii de elaborare a spoturilor audio în număr de șapte unități. Suma alocată de către Consiliul Europei a fost de 490,93 mii lei, dintre care 465,96 mii lei pentru unsprezece spoturi video și 24,97 mii lei pentru cele audio. În anul 2014 Consiliul Europei a finanțat 80% din alocațiile sus-menționate, care au fost și executate, iar restul sumei care constituie 20% a fost finanțată și executată în februarie 2015.

În vederea alocării surselor financiare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, a alegerilor locale noi și a referendumurilor, au fost întocmite, pentru fiecare CECE de nivelul II, de nivelul I și pentru BESV din cadrul acestora, planuri de finanțare conform devizelor de cheltuieli aprobate de CEC și prezentate Ministerului Finanțelor pentru executare. S-a realizat în acest context şi activitatea necesară activării codurilor trezoreriale şi fiscale pentru toate organele electorale inferioare constituite în vederea organizării şi desfăşurării alegerilor. S-a stabilit numărul membrilor din aparatele de lucru ale CECE și a personalului degrevat pentru termene corespunzătoare activităţii în fiecare organ electoral, aprobat prin hotărîri ale CEC.

Consiliile electorale au prezentat Comisiei Electorale Centrale darea de seamă privind executarea devizului de cheltuieli, cu toate anexele, în termenele stabilite de legislație.

Pentru reglementarea cheltuielilor concurenţilor electorali, s-a aprobat plafonul mijloacelor financiare ce pot fi virate în fondul electoral la alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014.

În perioada electorală pentru aceste alegeri CEC a colectat şi a luat act de rapoartele financiare ale concurenţilor electorali şi în urma verificării rapoartelor, s-a constatat că veniturile și cheltuielile reflectate în ele sînt identice cu datele trimise de băncile în care concurenții electorali au deschis conturi cu mențiunea “Fond electoral”, toate acestea fiind aprobate prin hotărîrile CEC.

Pe parcursul anului 2014 Direcția financiar-economică a elaborat proiecte de acte normative, care au fost adoptate de către Comisia Electorală Centrală, Parlament, cu privire la finanţarea Comisiei şi altor organe electorale ierarhic inferioare, a efectuat planificarea şi gestionarea mijloacelor financiare necesare pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor şi activitatea Aparatului Comisiei, a supravegheat corectitudinea distribuirii mijloacelor financiare alocate Comisiei şi consiliilor electorale de circumscripţie, a efectuat monitorizarea statistică şi financiară a proceselor electorale, a organizat evidenţa contabilă corectă implementînd programul contabil 1C, a întocmit rapoartele lunare, trimestriale şi anuale asupra gestionării mijloacelor financiare alocate CEC.

În vederea aplicării prevederilor legale în domeniul financiar-economic cu referire la procesele electorale, Direcția financiar-economică în comun cu Serviciul audit intern din cadrul Aparatului CEC au elaborat două materiale instructive atît pentru contabilii consiliilor electorale de circumscripție de nivelul doi, cît si pentru trezorierii concurenților electorali. Astfel, pentru contabilii consiliilor electorale de circumscripție de nivelul doi a fost elaborat *Îndrumătorul privind evidența contabilă a alocațiilor din bugetul de stat pentru organizarea și desfășurarea alegerilor* și pentru trezorierii concurenților electorali *Ghidul persoanei responsabile de finanțe în campania electorală pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014*.

Serviciul audit intern a efectuat în perioada de referință 17 misiuni de audit, avînd ca obiectiv auditul regularității utilizării mijloacelor financiare pentru organizarea și desfășurarea alegerilor locale noi și referendumurilor locale care au avut loc în trimestrul II al anului 2013 și în primul trimestru al anului 2014. Auditul a suspus verificării activitatea financiară a CECE orășenesc Anenii Noi (referendumul din 29 decembrie 2013), CECE comunal Ucrainca nr.25, raionul Căușeni

(alegerile locale noi din 10 noiembrie 2013), CECE comunal Selişte nr. 30, raionul Orhei (referendumul local din 15 iunie 1014) şi CECE comunal Cealîc, raionul Taraclia (alegerile locale noi din 11 mai 2014).

În perioada electorală s-au efectuat 10 misiuni de audit la consiliile electorale de circumscripţie Bălţi, Rîşcani, Briceni, UTA Găgăuzia, Nisporeni, Făleşti, Ungheni, Drochia, Sîngerei, Dondușeni, în scopul oferirii suportului metodologic şi responsabilizării factorilor de decizie privind utilizarea mijloacelor financiare şi fondurilor publice în cadrul organizării şi desfăşurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014. În urma misiunilor de audit au fost întocmite rapoarte cu concluzii şi propuneri concrete de lichidare a neregulilor. Conform situaţiei la 01.01.2015 toate propunerile au fost executate.